

בעזרת השם יתברך



מי שלומד בכל יום ארת שלשת  
הלמודים האלו, בונה לעצמו

# בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ד' לפניו ל'עז'מי  
עולמים ולנצח נצחים (אשר בחל).



למוד יומי

**ב'בלי ירושלמי תוספתא**  
**בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת**



פרשת ויצא תשפ"ד





## היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

**כארא פארק**

4801 11th Ave,  
Brooklyn NY 11219  
347.760.5924

היכל הקודש

**קרית יואל**

8 Premishlan Way.  
Monroe NY 10950  
845.243.0563

היכל הקודש

**מאנסי**

32 Dolson Road  
Monsey NY 10952  
347.733.7551

היכל הקודש

**בני ברק**

רחוב ירושלים 2  
052.760.5715

היכל הקודש

**וויליאמסבורג**

27 Skillman Street  
Brooklyn NY 11205  
718.384.1652

היכל הקודש

**קרית יואל**

8 Hayes Ct.  
Monroe NY 10950  
845.467.5299

היכל הקודש

**בלומינגטאון**

24 Merriewold LN S  
Monroe NY 10950  
845.238.0804

היכל הקודש

**ירושלים**

רחוב רבי נחמן מברסלב 15  
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א  
רופט:

**קול ברסלב**

212.444.9191

**חיזוק פאר די אידישע שטוב**

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה  
היכל הקודש**

2623 State Route 52  
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

**בבא קמא. כיצד הרגל – פרק שני דז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזון)"**  
תוספות

**שְׁלִישִׁים** וששה אלה. לו בגימטריא רבי הוי **וְהָלֵא** לפני אחאב עשו בן. שעשאו לו הספר גדול כדאמרין במגילה (דף ג. טו) במספר הדריומן בן טבריומן כדמתרגמין במספר אחאב בן עמרי דקטיל יהיה הדריומן בן טבריומן ובמלומה יהיה שקויו עם רב וכולן ספורו עליו ואע"ג דכתוב דמלכא א כב) ועבור הריצה בפתחה ואמרין (מתני' דף לט) כבאבד רשעים ריחא כבאבד אחאב בן עמרי ריחא היטב לצדיקים שריחא כבאבד אבא לעבדי ואתובי דהו מספיון אחאב

**אֵלֵא** שיהיוו ס"ת על משתו. ואע"ג דכפ בתרא דמ"ק (כה) גבי רב הונא משמע דאסור לעשות כל משום דאסור לישוב ע"ג משה שס"ת פולחן עליה ובהלכותי רבה (מתנות דף לב) איכא פולחנא דאמרויא ליכא למיפרק מדר' נתניה דהכא דהשני חזקה דתנא גדול בתורה ובמעשים טובים ביותר.

**וְהָאָמַר** מר גדול למוד תורה שמיא ליה מעשה. פי' כקוטרין אלא מעשה עדיף וקשה לר"ת דארבעה מהכא דייק ספ"ק דקדושין (דף מו טו) למוד גדול ממעשה גבי קנים שקויו מסוכין בעליית בית נדחה בלוד ונשאלה שאילה זו בפנינו למוד גדול או מעשה גדול ומנע כולם ואמרו למוד גדול שמביא ליה מעשה ואמרו ר"ת דה"פ והאמר מר שלמד מביא ליה מעשה וכן שאנו אמרין דה"פ אנו אמרין שלמד דאי לא שלמד דיאך קים שהלמוד מביא ליה מעשה ולא מסיק אדעתיה השקא לחלק בין למוד ללימוד ומשני הא לאמרי' דלימודו דהאי לא אמרין דהאי עדיף שמביא את הרבים ליה מעשה כשמלמדם ובשאלות דרב אחאי נאון ל"ג קים אמרין ליה לא אמרין אלא גרס ומנח תפילין והדר אמר לו וחו לא ופרקי מגרא דהיאך רבא קטן תפילין תחלה קודם שהיא אמר לקם שהשמעתה והלא למוד גדול ממעשה ומשני הא למגמר הא לאמרי' דליגמר נפשיה למוד גדול שמביא ליה מעשה אבל לאמרי' לאחרי' לא עדיף ולפיכך יתקו מניח תפילין תחלה

**הדרן עלף ארבעה אבות**

**ביצד** הרגל מועדת. אפתייתן דפי' (דף טו) קאי ותימה אי אדפתח לייתי ביצד השן ברישא ואי אדסליק את התינא ושור המזיק ברשות הניקן והאדם סופו ואומר ר"י והאי אדפתח ביה קאי ושו' הרגל כבוד חשיבי משום דשויו בהלכותיהן ומחד קרא נאמן נאמן ומשום דהיא רגל בחר' שן נקט הכא רגל ברישא דסליק מניה **הבהמה** מועדת. אית דרסי' דהבהמה ביזו ודפ' ביצד התעאף הרגל לשבר

הדרן עלף פי' דרך הלכות היא התעאף וכן כפי'א נבי שן אבל קשה לריי מה חדש באן שלא שנהא כפי'א ונראה לריי דהו' ביצד הרגל מועדת לשבר דרך ודלכותה שאמר כפי'א קמא (דף טו) דהבהמה מועדת ב' ומ"ג דייק כגמרא שפיר היינו רגל היינו בהמה דהרגל מועדת והבהמה מועדת הכל אחד: **וְהָיָה** מועדת. אב דהו' ליערות נקט לה וקבא **דְרָבָה** על הכלי. אורי' דאיצטריק לאשמעינן וסדרא דמשונה הוא בין דרין ודרין כי' כ' ברוחן שנינו השבר על כלי אחר ושברו ומסקמא לחייק כהנחנה

והוא אמר שבקע. ימים זה חוקה מלך הוהה. לישנא דרסי' הוא ולא לאשמעינן דהו' חוקה דהאי קרא בחוקה כתוב אלא אבא אורחה דמפרש מאי קבד עשו לו במוחו נקט ואמר הכי' הוצי' כתב. כמו הוצי' ועליו (ברכ' שם) שקראו בגדיהם עד שקראו בתפיהם. **וְהָאֵדִינָא** שפסקו. ספר תורה קמי גברא רבה: **אֲנִיחֵי**. על משתו לא מנתחין. ב' הוה עייל לבי' הכפא. כלומר ומנא קראו ב' הוה עייל לבי' הכפא אמר לו הוי קים אמרין ליה לא אמרין ליה אמרן להאדינא לא משום כבודו דחוקה דלימוד עדיף ממיש. כפי'א ליה מעשה. אלא מעשה עדיף למימרי'. לעצמו מעשה עדיף אבל לאמרי' לאחרי' עדיף ממעשה הלכך ליה לא אמרין. ורע' היינו חוקה וחסד כדמפרש לקמיה לנתלת שני שבטי'. אלא משמע רגליהם ושלוחו בנחלת השור והחמור וסוף וישכרה. גנות צערה עלי שרי. היינו כלי' חמור קים. מחרומא עתיר בניקטי'. וסוף אקריי שור בבוה שורו הדר' לו (ברכ' ס"ג)

והוא אמר שבקע. ימים זה חוקה מלך הוהה. לישנא דרסי' הוא ולא לאשמעינן דהו' חוקה דהאי קרא בחוקה כתוב אלא אבא אורחה דמפרש מאי קבד עשו לו במוחו נקט ואמר הכי' הוצי' כתב. כמו הוצי' ועליו (ברכ' שם) שקראו בגדיהם עד שקראו בתפיהם. **וְהָאֵדִינָא** שפסקו. ספר תורה קמי גברא רבה: **אֲנִיחֵי**. על משתו לא מנתחין. ב' הוה עייל לבי' הכפא. כלומר ומנא קראו ב' הוה עייל לבי' הכפא אמר לו הוי קים אמרין ליה לא אמרין ליה אמרן להאדינא לא משום כבודו דחוקה דלימוד עדיף ממיש. כפי'א ליה מעשה. אלא מעשה עדיף למימרי'. לעצמו מעשה עדיף אבל לאמרי' לאחרי' עדיף ממעשה הלכך ליה לא אמרין. ורע' היינו חוקה וחסד כדמפרש לקמיה לנתלת שני שבטי'. אלא משמע רגליהם ושלוחו בנחלת השור והחמור וסוף וישכרה. גנות צערה עלי שרי. היינו כלי' חמור קים. מחרומא עתיר בניקטי'. וסוף אקריי שור בבוה שורו הדר' לו (ברכ' ס"ג)

**הדרן עלף ארבעה אבות**

**ביצד** הרגל מועדת. כלומר במה הרגל מועדת. לשבר בדרך הלכות. כלומר בכך היא מועדת ששקבת דרך הלכות. הבהמה מועדת בו. כפי'א בנמי היינו רגל היינו בהמה הא קמא ליה לשבר דרך הלכות היתה מבעתה. שניו הוא זה ותולדה דהן הלכך חצי נוק ותו לא אי שקויו צירות מנתין בו. אע"ג דלא שניו הוא אלא אורחה הוא אפיה חז' ותו לא דהלכתא מגיירי ליה ובכרשות הניקן קאמר דבריה' פטור כדאוקמנא בריש פ"ק (ג) דצירות תולדה דרגל לפטור בריה' ונפל על גלי. אחר: אלוהי' נוקי רגל תן ומשלמת כולה ואחרון ע"י צירות נשבר הלכך חצי נוק דליק קשור ברגלו. כל דבר העוקש ברגלו התרגול קרי דליק ואית דגרסי דלי' כהנסה. מרקה: משלם חצי נוק. דליל היינו צירות כדמפרש בגמ' דאדניה' ארזי' הדיוס נמי כגון שהחיו והצרותו שקרו את הכלים נמי

**הדרן עלף ארבעה אבות**

**ביצד** הרגל מועדת לשבר בדרך הלכות הבהמה מועדת לתלף בדרך הלכות ולשבר חציה מבעתה או שהיו צירות מנתין ממתח רגליה ושברה את הכלים משלם חצי נוק דרסה על הכלי ושברתו ונפל על כלי ושברו על הראשון משלם נוק שלם ועל האחרון משלם חצי נוק התרגולין מועדין לתלף בדרך הלכות ולשבר היה דליל לשבר ברגלו או שהיה מיהים ומשבר את הכלים משלם חצי נוק: נמי

הדרן עלף פי' דרך הלכות היא התעאף וכן כפי'א נבי שן אבל קשה לריי מה חדש באן שלא שנהא כפי'א ונראה לריי דהו' ביצד הרגל מועדת לשבר דרך ודלכותה שאמר כפי'א קמא (דף טו) דהבהמה מועדת ב' ומ"ג דייק כגמרא שפיר היינו רגל היינו בהמה דהרגל מועדת והבהמה מועדת הכל אחד: **וְהָיָה** מועדת. אב דהו' ליערות נקט לה וקבא **דְרָבָה** על הכלי. אורי' דאיצטריק לאשמעינן וסדרא דמשונה הוא בין דרין ודרין כי' כ' ברוחן שנינו השבר על כלי אחר ושברו ומסקמא לחייק כהנחנה

1 ס"ד"א ושלה את בעירה כתיב. א"ע"ג דכבר אשמועינן ברישא דאפי' תרגולין מועדין מימי  
2 ניקיא ליה לאשמועינן גבי שן וקשה קצת אפאי לא תנא נמי תולדה בין כנו ברנל:  
3 קמ"ל דהיה בכלל בהמה. לא מההיא דרשה דבהמה הפוקשה (תולין דז ע"א) קאמר רבא  
4 דהיה בכלל בהמה דהא רבא אפילו עוף נמי הוי בכלל בהמה ברקעני התרגולות

5 מועדת אלא ל'פיקו בהמה משבת דאמרין  
6 בס"פ אהרן ולקמן דז (נד) דבעירה דבהמה הכל  
7 אהר דמתרגומין בהמה בעירה  
8 חמור" במשא. א"ע"ג דכבר שנה שלפיה  
9 שעליה אצטריך לאשמועינן לפי  
10 שאין משאוי של חמור מודק ומחויב רב כבשאר  
11 בהמה וס"ד דלא הוי גנפול:

12 **גזמ'** א"ל רבינא לרבא תיניו רגל תיניו בהמה א"ל  
13 תנא אבות וקתני תולדות אלא מעתה סיפא דקתני  
14 השן מועדת הבהמה מועדת מאי אבות ומאי תולדות  
15 איפא הנה קמתרד ליה בברייתא ו"א ל"א אגא שגאי  
16 הדיא ואת שני תדיא ומעמא מאי אמר רב אשי תנא  
17 שן דהיה וקתני שן דבהמה ס"ד אמינא ושלה את  
18 בעירה פתיב בהמה אין הנה לא קמ"ל דהיה בכלל  
19 הבהמה אי הכי הא מפעו ליה למיתני ברישא האי  
20 דאתיא ליה מרישא חביבא ליה אי הכי רישא נמי  
21 ליתני הדיא דלא פתיבא ברישא הכי השתא התם  
22 אידי ואידי אבות ניתו הך דאתיא ליה מרישא  
23 חביבא ליה רבא שבוק אב וקתני תולדה איבעית  
24 אימא אידי דסליק מרגל פתח ברנל חנו רבנן  
25 הבהמה מועדת להלך כררבה ולשבר כיצד בהמה  
26 שנוכסה לחצי הניקן והיזקה בגופה דרך הלוכה  
27 ובשערה דרך הלוכה באופך שעליה ובשליף שעליה  
28 ובפרונביא שכפיה וכוון שבצנארה וחמור במשא  
29 משלם נקן שלם סומכוס אמר צורות וחור שהיה  
30 גזמ' אשמועינן והיזיק משלם נקן שלם היזיק פשיטא  
31 אלא אימא חתי והיזיק משלם נקן שלם צורות מאן

32 דבר שמהו חפזי מחסרא והכי קתני שמהו חפזי וכוון שהיה גזמ' נזכר  
33 באשפה והתני והיזיק משלם חצי נקן סומכוס אמר צורות וחור שהיה גזמ' נזכר  
34 והיזיק משלם נקן שלם: ת"ר תרגולין שהיו מפרחין מקוון למקום ושברו פלים בכנפיהן  
35 משלם נקן שלם רוח שבכנפיהן משלמין חצי נקן סומכוס אמר נקן שלם תניא איך  
36 תרגולין שהיו מהדסין ע"ג עיפה ועל גבי פירות וטיפפו או ניקרו משלם נקן שלם העלו עפר  
37 או צורות משלמין חצי נקן סומכוס אמר נקן שלם תניא איך תרגולין שהיו מפרחין מקוון  
38 למקום ויפתה רוח מתחת פנפיו וישברה את הפלים משלם חצי נקן סומכוס אומר רבא  
39 בשלמא סומכוס קסבר כחו גנופו דמי אלא רבנן אי גנופו דמי גזמ' נזכר נקן שלם ואי  
40 לאו גנופו דמי חצי נקן נמי לא לשלם תרד אמר רבא לעולם גנופו דמי וחצי נקן צורות  
41 הלקתא גמירי לה: אמר רבא כל שבוב סומא בגזמין משלם נקן שלם כל שבוב טהור בגזמין  
42 משלם חצי נקן ורבא צורות אהא לאשמועינן לא רבא עגלה מושבת בקרון קא משמע לן  
43 תניא פתיב דרבא בהמה מועדת לשבר כררבה הלוכה כיצד בהמה שנוכסה לחצי הניקן  
44 והיזקה בגופה דרך הלוכה ובשערה דרך הלוכה באופך שעליה ובשליף שעליה ובפרונביא  
45 שכפיה וכוון שבצנארה וחמור במשא ונגלה מושבת בקרון משלם נקן שלם חנו רבנן  
46 תרגולין שהיו מהפסגין בחבל דלי ונפסק החבל ונשבר הדלי משלמין נקן שלם בעי רבא  
47 דרסה על כלי ולא שברתו והתנגלה למקום אחר ונשבר מהו בטר מעיקרא אולינא וגיפיה  
48 הוא או דלמא בטר תבר מנא אולינא וצורות ניתו תפשוט ליה מדרבה דאמר רבה ורן  
49 כלי מראש חנו ובא אחר ושברו במקל פטור דאמרין ליה מנא חביבא תבר לרבה פשיטא  
50 ליה לרבא מפעיא ליה ת"ש הדיוס אינו מועד ו"א ה"ו מועד הדיוס ס"ד אלא לאו הדיוס  
51 והתני וכהא קמפלני דמר סבר בטר מעיקרא אולינן ובר סבר בטר מנא אולינן לא  
52 ברחו

1 **גמ'** הייני רגל תיניו פהסה. מאי רגל ומאי בהמה דהני תרתי במתני הא  
2 תרתי היא ואפאי הדין תני בהמה מועדת תנא אבות רגל ממש שדרסה  
3 ברנליה וסיפא קתני תולדות הבהמה מועדת להלך כררבה ולשבר בגופה ובשערה  
4 ובשליף שעליה דרך הלוכה ותולדות דרגל תני דהיזקה שמעו ואין מונתה להיזק

5 **מאי אבות ומאי תולדות אבא.** (תקא) ליבא  
6 למימך דהאי דתנא בהמה מועדת לאבול  
7 פירות ויזיקה ליה הוי תולדה דהיינו שן ממש  
8 ותולדה דשן היינו נתחבבה בחבלת להקטנה:  
9 הנה קמתרד ליה רבא לרבנא: בברייתא  
10 בשוחק ו"א ל"א אגא שגאי תדיא. רישא ואת שני  
11 סיפא: ומקמא מאי. אסיפא קאי: בעירה. היינו

12 תרגום של בהמה: קמ"ל. מתני דאשן דהיה  
13 נמי מיתביב: דהנה בכלל פהסה. דכתביב (רביס  
14 יד) זאת הבהמה אשר תאבול ומפרש בריה  
15 איבא גבי וחמור: אי הכי שן בהמה  
16 מביע ליה למיתני ברישא אהרן שן חתי: רישא  
17 נמי ליתני. בהמה דהני תולדה ברישא רבא  
18 בתרא: אידי ואידי. שן דהיה וכן דבהמה.

19 **גמ'** רגל: שביק אב וקתני תולדה.  
20 בהמה: דסליק מרגל. פסיק (דף טו) תנן דרגל  
21 מועדת ולא תנן בהמה: אופך. שוליא בלע"ה  
22 ש"ה. משאוי שבאמתחת ובמראשית: חתי.  
23 דהיה צורות: סומכוס. לית ליה הלקתא  
24 דחצי נקן צורות אלא נקן שלם ס"ל: נזכר.  
25 בחוטמו ובלע"ה פתירה: צורות כי אורחיה.

26 כלומר א"ע"ג דאורחיהו לחתי צורות משלם  
27 חצי נקן כדמפרש לקמיה להלכתא גמירי  
28 לה וכן חזיר הטרבר ומתני צורות בחוטמו  
29 כדו נמי בצורות דרגל דכל מה שהא  
30 כחו ולא גופא קרי צורות: כנפיהם. שגשו  
31 בכנפיהם בכלי רוח שבכנפיהם. היינו צורות  
32 דכחו הוא: מרדסין. מרדסין ונקרה. בטרסוס  
33 שלשה שטריון ב"ה תעלו עפי. שן מה הארץ  
34 לעיקה: חצי נקן נמי לא: דלא אשכחן

35 חצי נקן אלא במשנה אבל במיד דאורחיה  
36 לא: שבוב סמא. משמע נגיעה ממש שבוב  
37 טהור. כגון שורק חפץ על אדם הוי טהור  
38 ובגזמין כעין צורות חצי נקן: צורות אהא  
39 לאשמועינן: בתמידה עגלה מושבת בקרון. אהא  
40 לאשמועינן דבוב סמא אב וקתני קרון חוב  
41 עליה על גבי פלים סומכוס משום מרדס

42 חוב ובגזמין נמי עגלה שמשכה בקרון ע"ג  
43 פלים כגופה הוי ולא בצורות ואם התח  
44 צורות מתחת הקרון דבוב טהור בגזמין נמי  
45 צורות ניתו: בפריקאי. רבן וכו. אשליטא:  
46 מהשטין. מעקרו בטרסומיה: בטר מעיקרא  
47 שחתמו ובגופה תבר מנא: ונשבו במקל  
48 קדם שנת. פטור. המשברו חזיב הוורק

49 אלמא בטר מעיקרא אולינן והואיל וסוק  
50 לישרב לכשיתע בני ששברו הוא דמי: הדיוס.  
51 קרית התרגולות: הדיוס ס"ד. אפאי לא  
52 ליתו מעד קא אורחיה הוא: הדיוס חתי.  
53 שגלגל חבלי בדרקויה למקום אחר ושמר מ"ד  
54 מועד לנקן שלם סבר בטר מעיקרא אולינן:  
55 ברחו

**בבא קמא. כיצד הרגל – פרק שני דף יח עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינולץ)"**  
**רש"י**  
 תוספות

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30  
31  
32  
33  
34  
35  
36  
37  
38  
39  
40  
41  
42  
43  
44  
45  
46  
47  
48  
49  
50  
51  
52

התחיל צרותיו. והצרות שברו הכלים והוא לא נגע בכלי מאן דאמר מועד סבר לה  
 כסומכוס וזאת דאמר סבר לה מועד סבר לה כרבנן. ונשבר תלילי. קס"ד דעל ידי שהיה  
 התרגול מנקה את החבל והתגלגל הדלי ונשבר. **תרגא** אהבל. הא דקתני גזק שלם  
 אהבל: משונה הוא. שאין דרך שן לאכול את שאין ראוי לה וחיזי גזק שלם: **דקאום**  
**בלישה**. שמוכרתי בן עיקש ודקאום לומר  
 לכיף: **איא** סומכוס. ויהי וליעלם ברת רבן  
 מקא אולינן וצרותו תן סומכוס. והיא פון בחז'  
 לבה בחו. דלי התגלגל הוי בחו והאחר  
 שנשבר בצרותו התגלגל ויהי בחו כחז' דבני רב  
 אשי. לקמן בשמעתין: דקא איל. דלי: מניה  
 מיניה. התרגול ולא נשבר על ידי לגלגל  
 למקום אחר. אלא הוא דחפפו על שעה וכבשת  
 בשבירה נמי קסבר **מנפיש**. מנפיש. והיינו אינו  
 מועד דריתו כחם לכל מילי. קסבר מעליה  
 משלם. והאי מועד דקאמר לאו לגזק שלם  
 אלא לענין מעליה דהיינו **לא** בפלוגתא  
 דסומכוס ורבנן. ומועד לגזק שלם קאמר. ועל  
 התקרה ג"ש. דהיינו שן והתלפת גרש הוי  
 צרותו דאינו אלא כחו שהוא מניה כאן  
 התחלת והוא הולך ודולק ולקום אחר והא  
 מתחילת היא בפרקין: ותני עלה. בתוספתא  
 מגופו משלם להאי חצי נוק. ותפסא. משום  
 צרותו כי ארתיהו מטיב לה: ל"א אלעור.  
 דאמר בבביתא דאין שלם ואפילו אי סבירא  
 ליה כסומכוס דאמר צרותו גיש מגופיה מי  
 אשכחן גזק שלם וכל ארתיהו בגזק צרותו  
 רבא גופיה לא מקבילי לה אלא ליבא דרבנן  
 דאמר חצי גזק מקבילי לה אי חזאי האי  
 כשאר חצי גזק מגופו או דלקא ברת בארתיה  
 אולינן וכל כי ארתיה מעליה הוא אגל  
 אליבא דסומכוס משעתא ליה לרבא דמעליה  
 משלם דהא לכל מילי כבועד משוי לה אלא  
 בגז דשני בקהלת. שנטלה בפוי והתחיל דהיינו  
 שינוי אלא מנפיש אלא התפשוט רבא  
 בצרותו בארתיהו דכולי עלמא מעליה  
 משלם ותבא בצרותו ששניה ביה קמפלגי  
 ובצרותו כי ארתיהו בין ר' אלעור בין חסא  
 קבא סבירא ליה כסומכוס דגזק שלם משלם  
 הלכך תבא דשני בצרותו קאמר ח"ק חצי גזק  
 ומגופו משלם דמשניה הוא ותולדה דקתן: ורבי  
 אלעור סבר קרבי: **סיוון** דאמר משונה רבן  
 בשרי העיק משלם גזק שלם. והואיל ומשניה  
 הוא אע"ג דגזק שלם משלם מגופו הוא  
 דמשלם כדאמריןן לקמן (דף כ"ד) בשמעתין  
 לדין טרפון מועד קרן בחצו העיק מגופו  
 משלם ולא הוא. האי ותפסא דקפרכת ובעית  
 למיעד מרבי אלעור דלאו בצרותו כי  
 ארתיהו מעיןן ולקמיה לאו זקאן דרתייה  
 הוא דמצי דרתייה ולקמיה דלאו בני ארתייה  
 פליגי אלא דשניי אגל מגופה לא חידוק כחי דקא שפיר מציא לאוקאמי בצרותו כי  
 ארתיהו ותפשוט צרותו מגופו משלם דמאי טעמא מוקמת לה כבישוי רבי טרפון  
 משום שלם מציא דארתייה לא אשכחן מגופו הא לא תיקשי דלעולם בצרותו  
 פליגי רבי אלעור כסומכוס. ובי"ל ברי' דאמר. לקמן כבועד צד המות במקומה עמדת  
 לקמן בפרק שור שנגח ארבעה (דף מה) והלכך גבי צרותו נמי לסומכוס דחשיב ליה  
 מועד מעיןן החצי מגופו וכי קתני מגופו אצד המות: כבועד מתחילתו. בגז צרותו דארתייהו.

1  
2  
3  
4  
5  
6  
7  
8  
9  
10  
11  
12  
13  
14  
15  
16  
17  
18  
19  
20  
21  
22  
23  
24  
25  
26  
27  
28  
29  
30  
31  
32  
33  
34  
35  
36  
37  
38  
39  
40  
41  
42  
43  
44  
45  
46  
47  
48  
49  
50  
51  
52

**והא** חבל משונה הוא. בשלמא אי ארלי קאי איבא לאוקמי בחבל גרזת היקן וכלוי  
 דארתייה הוא ליפסק בחטיטה מועדת שמעתינן למעוזי המים שבחבל אגל השתא  
 דקאי אהבל ע"כ איירי בחבל חזק ושיבא בזה תשלום אי נמי אי ארלי קאי מיצינו לקרש  
 דנפסק היינו שוחרת הקשר שהיה ביה הדלי קשור בחבל:  
**תפשוט** ולא ככחו דמי. תבא  
 דויל הבא קמדין ליה ויל הבא  
 קמדין ליה אלא וכלוא הכי משני שפיר  
**ועל** הדיש משלם ח"ו לקמן (דף כ"ב) מפרש  
 לכידי אשו משום חצי על כל הגרש  
 משלם חצי גזק דרתייה וכלבן זה והוי צרותו לבד  
 ממקום ונחלת ולמדו אשו משום ממונו על כל  
 הגרש פטור ועל מקום חצי על גזק בראדייה  
 ארתייה:  
**גזק** שלם מגופו מי אשכחן. פירוש כבי ארתייה  
**בכבועד** מתחילתו מי שמעת ליה אלא חסא  
 דשני ואע"ג. זו גרסת הקהנן  
 ומפרש כן דאיידי דהויל רב כי ארתייה וכי דמי  
 דבצרותו כי ארתייהו שמעתינן מתחילתו ח"ו  
 ותו לא האי נמי דשני ואידי לא חסור ממועד  
 מתחילתו ואין העניא לצרותו ששניה בגז  
 ומתקני דמשלם מגופו אלאו בצרותו כי  
 ארתייה נמי מגופו ותפשוט דרבא קשה דדיכי  
 פשטי האי דרבא ולמא צרותו כי ארתייה  
 מעליה אבל תבא דשני אע"ג דאיידי משלם  
 מגופו רבד המות במקומה עמדת ואין לומר דאין  
 לומר נמי דלא אמר למפשוט כביא דרבא אלא בא  
 כבישוי שיש ליישב בהתיישא כביא דאין זה מוכיח  
 השיט נראה בקרא דגרס אלא כגון דאיידי  
 ולעולם מצי למפשוט ענין ולא הקשה שניה רב  
 אלעור ולא פליגי בפלוגתא דסומכוס ורבנן ולא  
 ברביש כדאמריןן ובפלוגתא רבבי טרפון ורבנן  
 אלא תרתייהו כרבנן דסומכוס ותבא בצרותו כי  
 ארתייהו ודאיידי והשתא פשטי כביא דרבא  
 דיש העניא לצרותו דאידי בצרותו כי  
 ארתייהו וכן משמע מדקאמר או דלקא תולדה  
 דרזל היא משמע דאידי בלא שינוי וכן מדמייני  
 עלה הידוס אינו מועד דאבי ארתייה מיימי לה  
 לעיל ותימה דלקמן (דף ט"ז) מוכח דמיימי על יד  
 שינוי גבי הא דבני רב אשי: יש שינוי בצרותו  
 דקאמר ותפשוט מדביע רבא יש העניא מכלל  
 דיש שינוי פירוש יאי יש שינוי דדיכי אינו מרביע  
 גזק לגזק שלם וכן לקמן ורף היא משונה הוא  
 משמע דאי הוה מוקאם פלוגתייהו בהעניא  
 ניהא משמע דבעיא דרבא על יד שינוי אידי  
 והנאה דבתרתייהו מנפיש ליה אמר יש העניא  
 או לאו דאי יש העניא בצרותו כי ארתייהו  
 גם על ידי שינוי יש העניא דשני ארתייהו גם  
 כקרון מתביא ואי אין העניא כבי ארתייהו גם  
 ע"ש שינוי אין העניא דע"י העניא לא יורי שפי  
 מבי ארתייה ומה שפ"ה דבני דיש העניא לא שיקר ללאקאם כבי ארתייה וכן דמי  
 ארתייה מה לי פעם ראשונה מה לי פעם רביעית לאו פירכא הוא פון דרמייה ורמאן  
 לקרן בחצי גזק שייבא ביה העניא.

אלא

בבא קמא. כיצד הרגל – פרק שני דף יח עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רש"י

1 אלא הא דבעי רבא יש העדאה כו. ואע"ג דרבא לא הוה ידע הבריתא מדבקי מגופו  
2 משלם ממי דיק נגרא דנפשות מיקה תרתייהו ודתי לא נפשות מיקה לא היא ולא  
3 דא:

4 בין לרבנן גזי לרבי אלעזר בסומכוס ט"ל. והני דריתו דלמעלה ותסבא ואלא שלא האירי  
5 למעלה ק"ו ואזי ולקח דחס לומר  
6 בסומכוס ט"ל דיל משום דאי ברבנן איב פחות  
7 דאי שני לצורות לרביע נוק ועד דאי בצירוד  
8 כי ארתייהו יסבור רבי אלעזר ח"נ ברבנן  
9 בצירות ע"י שני לא יתחייב נוק שלם אע"ג  
10 דסבר כרבי טרפון דליבא ק"ו דבין בצירות שן  
11 ורגל בחצר הניזק אין משלם אל ח"נ גם צירות  
12 דקרו לא ישלם כ"א ח"נ ולא רצה להעמיד ברבנן  
13 ובמקום נזלה ובגון דאזקה אגוד על הגרש  
14 בשניו ונדקא ליה למיטרי דמשלם ח"נ על כל  
15 הגרש כרבי יוחנן:

16 היבא דלא מטיבא ק"ו אית ליה דיו. וא"ת  
17 ונימא איפכא ק"ו לשלם מן השליה  
18 דיו לח"נ ו"ל דהכי שפיר טרפון אמר דיו לענן  
19 מגופו לא משנין מוח"נ כלל מבחו שקה אלא  
20 שאנו מוסיפי עליה עור ח"נ אחר אבל אי אמרת  
21 דיו לח"נ עקרת ליה לגמרי מוח"נ קמא דמפקא ליה  
22 מתולמינו גופו ומתקנין אתולמינו עליה ובכל  
23 עד שאנו יבולין לעקר קל וחומר ורקעים דיו יש  
24 לנו לקיים:

ובתא

18 הדינל הוא ת"ש הידום אינו מועד ויש אומרים הרי זה מועד הידום ס"ד אלא הידום  
19 והתיו מאי לאו גנון דעבר תלחא וימינ ובהא קמפלגי מר סבר יש העדאה ומר סבר אין  
20 העדאה לא יהי וימנא ובפלגותא דסומכוס ורבנן קמפלגי ת"ש פהמא שהמילה גללים  
21 לעישה רב תלמוד אומר משלם גזי שלם ורבי אלעזר אומר חצי נוק אלא גנון דעבר  
22 תלחא וימנא ובהא קמפלגי מר סבר יש העדאה ומר סבר אין העדאה לא בתד דעבר  
23 ובפלגותא דסומכוס ורבנן קמפלגי והא משונה הוא דדחיק ליה עלמא רב יהודה  
24 הלכה בסומכוס ולימא רבי אלעזר הלכה פרבנן גללים אצטריכא ליה ס"ד אמינא הואיל  
25 ובתר גופיה גירין גנופיה דמי קמ"ל תא שמע דתני רמי בר יוחנאל תרנגול שהושיט  
26 ראשו לאויר כלי וכוכית ותקע בו ושבדו משלם נוק שלם ואמר רב יוסף אמרי כי רב סוס  
27 שצנף ותמור שצנף ושיבר את הכלים משלם חצי נוק מאי לאו גנון דעבר תלחא וימינ  
ובתא

1 מי שמעת ליה. הא לא הוי לה תמות משולם ואי בצירות כי ארתייהו מוקמת לה ולמשע  
2 דצירות מגופו משלם דר' אלעזר חיקשה אלא. אי נעת לאוקמא בצירות כי ארתייהו  
3 ולמשע בעיא דרבא דמגופו משלם לא תוקמא בצירות דחד וימנא וכי ארתייהו דאם  
4 כן דר' אלעזר לא משבתח לה אלא בדשני בצירות ואימינ שנימנא בחד דתוד

5 הוה ליה בארתייהו ואמינא רבנן חצי נוק כשאר  
6 צירות ומדעין מתולתין ואפי' חצי נוק  
7 לא היא נמי דשני ואימינ לא תמור ממועד  
8 מתחילתו ואין העדאה לצירות ששיה בן  
9 ומוקמתינו מגופו אלאקא צירות כי ארתייהו נמי  
10 מגופו ורבי אלעזר סבר דצירות כי ארתייהו  
11 ברבנן דפלגי אתסומכוס ושני ואימינ נפקא  
12 מתולתה דרגל ונעשה תולתה דקרו ויש לוק  
13 העדאה לשלם כן החצי מגופו דער תמות  
14 במקומה עומדת וחצי נוק הגליה לישא  
15 אתרינא ורבי דבאריעא בצירות כי ארתייהו  
16 לתאזי וימנא ובהא פליגי רבי אלעזר סבר יש  
17 העדאה לצירות כשאר חצי נוקין שבאין על  
18 ד' העדאה לכלל ניש היא נמי שתחילתו ח"נ  
19 כי אימינ תלחא וימנא משלם נוק שלם ומגופו  
20 אצט תמות כן שמעתי ועיקר אבל קמשי לי לוק  
21 דמעיקרא וי ארתייהו ואפי' הכי ח"נ משלם מה  
22 לי דח וימנא מה ניש חיקה וימנא: אלא ר"ה דבכי  
23 דבא יש העדאה לצירות כי ארתייהו אם  
24 עשאן שלם פעמים מי אמרין כון דבוימנא  
25 קמיתא משלם חצי נוק כי כון דלמן דמדינן ליה  
26 ולגיר קמית' אלא הא דבעי רבא יש העדאה  
27 לצירות אם שניה כון ונעשה ע"י שני ג

28 פעמים מי אמרין כון דשנייה הוא נפקא מדין  
29 צירות וזנגל חזל עליהו דין כון ובי אימינ  
30 משלם נוק שלם וכי נמי תלחא אצרות כי  
31 ארתייהו שכן תולתה דרגל וימנא א"ר כון  
32 ותולתה דרגל היא דתא ארתייהו הוא אין לתם  
33 העדאה דתא מוימנא קמיתא אימינ ליה ואפי'  
34 הכי אינו משלם אלא חצי נוק אבל ר' רבא כי  
35 קמבעיא לי אליבא דרבנן דפלגי עליה דסומכוס.  
36 ובדרשיןן ותבא ט"ל דבין רבנן ובין רבי אלעזר  
37 בסומכוס דבוימנא קמיתא קמפלגי דקממר רבי  
38 אלעזר ניש ורבנן אמרין חצי נוק וברשי  
39 בצירות כנון שוקר דהכל התולה כידו על  
40 הגרש דבין דלאו הצי צירות כי ארתייהו הו  
41 תולתה דקרו הלכך לרבנן ח"נ ומגופו ו"א רבי

42 טרפון דמשנה בחצר הניזק משלם ג' ונימא ליה לרבא לאוקמיהו לרבנן ורבי אלעזר בסומכוס דאילו לרבנן לא פסיקא ליה לאוקמי להא בצירות ע"י שניו דבין דבכי ארתייהו  
43 סבירא ליה לרבנן דפלגי עליה דסומכוס דח"נ הוא דמשלם ותו לא דלמא בצירות ע"י שניו סבירא ליה דיש שניו לרביע נוק וברבני נוק אשי לקנן יש שניו לרביע נוק כו: מר סבא  
44 קמיימי ליה. רבי טרפון למשנה בחצר הניזק ספקו ביה"ח. בדמריש במהניחין הלכך דיו לבא מן הדין להיות נכדון ומה למהל מגופו אף כאן מגופו: רבי נשון ליה ליה דיו. דאי  
45 אית ליה דיו לא ישלם אלא חצי נוק כפרן ברה"י. לית ליה דיו חיקא דפגרי ק"ו כו. כנון א' הוה אמרין דיו דלא משלם אלא פלגא ממי אמינן לאו ק"ו אמינן ממי משנין  
46 דברשות הניזק לא גרע דתא בקרא דגניחא תם לא כתוב הרה אכל תבא דלא מפרקי ק"ו אית ליה דיו כי תבא דתני ק"ו לוק שלם ואמינא ליה דיו למגופו לקרו דמדינן ליה. הואיל  
47 (משונה הוא) חצי נוק ומשלם כן קרו' א' דלמא. מעיקרא כי בערדי כי ארתייהו תולתה דרגל היא דתא ארתייהו הוא ותויקא מצוי ואפי' ח"נ הוא דמשלמתו הלכך ו' אית העדאה  
48 ואין לה העדאה אחרת: גללים. הינו צירות: ותא משנה הוא. דאין תרבה להשלם גללים לעישה ותולתה דקרו היא: דדחיק ליה עלמא. שמתנת מביקא ב' ואין לה מקום לוח משם  
49 ובשלא לתנאקה עסקין כנון במשלשת דאי לתנאקה תולתה דשן היא ונראה בעיני דכל גללים לתנאקה הוא ואפי' לאו תולתה דשן ניתיה דשן הויקא דגופה הוא והני צירות  
50 ניתיה ותא דארמין ב"ק דף ג) טנפה פירות לתנאקה הוי תולתה דשן והני כנון שנתגלגלה עליהן כדרך סוסים וממורים ששורים בולטו רב עין שן ואי קשיא ד"א אדר' אלעזר דלעיל  
51 אמר נוק שלם בצירותו גפי ככל שנטל תרדה והיא תבא ח"נ בעל כורסהו ההיא דלעיל מוממי כדאוקמנא ברישא כדשני גזולתה ובפלגותא דרבי טרפון ורבנן ובמקום תולת אלא  
52 בשאר הגרש ותא דשני נבא בן ר"א בין רבנן בסומכוס כדשן ליה דתייהו הוא דקא מרדי מפו מורי ובעיני נראה בתר מילתא בתוהה שתישלה גללים אמרין ניתיה ורבי יוחנן וסוקן  
53 ו"א הינו ר"א כן פורת ותא תקש דר"א ארבי אלעזר ונראין דהרבים דתא פרבין ולימא רב יוחנן הלכה בסומכוס ו"א הלכה ברבנן ואי נתייהו דהכי פרבין הכי הא אין דקרו  
54 תנאים לחלוק בלשון זה ועוד דלעיל גבי הירוס מועד אמאי לא פרבין הכי ובתר טפא גיריין. דבגופה טענה ליה גנופה דמינן קמ"ל וקבעו ב' ושרבי. שבעק בכלי מחמת השול: סוס  
55 שצנף ושיבר כליים. כמולו וכל חצי צירות ניתיה וכחו הוא:

**בבא קמא. כיצד הרגל – פרק שני דף יט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קמא רש"י תוספות**

1 משנה הוא. התרגומו שאוב דרכו לתקוע בכלי קשוד ביה בוני. שיש וירעם בכלי  
2 דארתיה לתבנים ראשו תבון וזאבל ובין דארתיה לאבל ארתיה נמי לעשוק. יש  
3 שני לצירות לרביע נוק. לרבען דפליגי אסומכוס ואמרי צורות כי ארתיה חצי נוק  
4 הדיא השניה ברוך כנו בעשה ברבליה ומתמת ביטש התיה צורות ושברה כלים מי חשיב  
5 שני ותיי בתם ומשלם רביע נוק דתא אהדקתא  
6 חצי נוק לתקף ממוחו רביע נוק או אין שני. 1  
7 לשלם רביע דלעולם חצי נוק שאין ממוח 2  
8 העדקה בהם דלא אשכחו חם ומשלם ביצר 3  
9 מופלאני: רבא דאין שני. דאי יש שני דלעולם 4  
10 דתי חני להתקדן ואמאי אצטריכא לרבא 5  
11 למעשה רביע אין העדקה לשלם נוק שלם דתא 6  
12 תמחו רביע נוק העדקה חצי נוק ומשני רב אשי 7  
13 דלקא רבא אם תמצי לומר קאמר. ותירודו 8  
14 מספקי ליה הדיק בא מבעיא להו יש שני או אין 9  
15 שני ואת תמצי לומר אין שני ותיי הוא עד 8  
16 תמחו יש העדקה לתמות זו או אין העדקה כי 16  
17 גמיר הלקה. למשה מסיני דחצי נוק צורות 17  
18 ומקום לה בכח ברוך או לא גמיר. והויקף 18  
19 כבעשה. בלא צורות ותולדה דרין היא: ה"ש. 19  
20 דקמתי סיפא דמתני: דרסה על הפלים בל. 20  
21 מרדיכי לצורות חצי נוק שמי מתני? לאו 21  
22 סומכוס היא? ראשון התקינו. אוחו כלי עששבר 22  
23 ממתת היתא שרבי כלים שדקרה גילו קרי 23  
24 ראשון ואע"ז דצורות ננידו משלם נוק שלם 24  
25 הסומכוס היא: אחרון אחרון להתקו. כגון 25  
26 משאוחו כלי עששבר ע"ז צורות התיוו שברים 26  
27 ושברו כלי שליש דתיי כח ברו ומשרה צורות 27  
28 חצי נוק משלם. בעיא דרב אבי. רב אשי כרגון 28  
29 מוקי לה. דתיי בעיא דבעי רב אשי לעיל יש שני 29  
30 לצורות או אין שני אהא מתניחין בעי לה 30  
31 דכי קבעי היתא מבעט ב: היתא מתלכת 31  
32 בחצי הניק מלאה צורות איא? שלא תהא 32  
33 מנתוח ב: ארתיה חצי. וכצורתה דעלקא חצי 33  
34 ומשלם חצי: או דלמא השתא מיהא מחמת 34  
35 ביעוט הוא. וא"ת יש שני לצורות לרביע נוק 35  
36 רביע נוק משלמת: לישא ארתיא ארתיה 36  
37 דהא צורות ננידו ותולדה דרגל אפילו איעד 37  
38 בביעוט היתא קא לא משלם אלא חצי 38  
39 דתא בלאו הכי תיאי מנתוח או דלמא מחמת 39  
40 ביעוט אתי ואם הוצדק כרך משלמת נוק שלם 40  
41 דכין דמשהו הוא מי תולדה דרין מפי 41  
42 המורה אבל תראשון עיקר לקרן שדימין ליה. 42  
43 הוואל (בעשוק) תיבת חני כי קרן: או דלמא 43  
44 כל צורות כי ארתיהו תולדה דרגל ננידו 44  
45 תפשו ברה"ר. התייה ברה"ר. כי ארתיה וילט 45  
46 צורות ברשות הניקן ושברו כלים: תקח יש 46  
47 בא. מתניה כלומר פטור הוואל עשקרה תויא 47  
48 במקום פטור. והתייה ברה"ר. תיבת אי ארתיה 48  
49 בשלמא צורות כי ארתיהו לקרן מדמיין להו 49  
50 לתיי ברה"ר כי קרן דתא דמי לקרן ומשלמת 50  
51 חצי נוק כי קרן אי אע"ז דרין משונה דהא צורות 51  
52 ארתיה הוא לתקף ברשות הרבים תיבת חצי נוק 52  
53 אלא לידרך דאמרת כל צורות כי ארתיה 53  
54 לרגל מדמיין להו משום דתיי תולדה דרגל 54  
55 ואע"ז דתקם נוק שלם וצורות חצי נוק אמאי חני ברה"ר תיבי: על הראשון פטור. דרגל דתיי ועל האחרון תיבי מאי לאו ב: 55  
הא"ר

1 **וְהָאֵתָּה** קמפילגי. תישה מנליה דפליגי דלקא רמי רב ויקחאל בדאימדי ואמרי כי רב כולא  
2 אייער ו"ל דאי"ב מאי קמ"ל אמרי כי רב ואין לתמוה דכי פליג אבריקתא דסתם  
3 אמרי כי רב משמיה דרב ורב תנא ופליג אי"נ משום דלא מייתי כי ר' חייא ו' אושעיא לא  
4 מתביינן מיניה תיבבא:  
5 **וְכִי** תיקא ראשון לתקוח. ואע"ז דלא שיק  
6 לפרש הכי ברייתא דלקמן דתיי עלה  
7 בדי"א ברשות הניקן אבל דרסה על הראשון פטור  
8 ועל האחרון תיבי ואי ראשון לתקוח כר' וכול  
9 לדיות ראשון לתקוח או ברשות הניקן או ברה"ר  
10 כמו שני לתקוח מכל מקום מתניחין חצי שפיר  
11 מתיקא הכי  
12 **רַב** אשי כרגון מוקי לה ובעי לה הכי. מזה הדיק  
13 למישר דאת"ל קאמר את"ל לאו בכחו דמי  
14 מתניחין כגון דהא או סומכוס היא אלא ערפיא  
15 ליה למבעי בשני שני ואין שני ונראה דבעיא  
16 דלעיל לא תקח אלא אי מתניחין אריי צורות  
17 כי ארתיה או ע"ז שני ותו לא והישי הוסיף  
18 מדעתו כרגון היא או סומכוס היא ורב אשי מפרש  
19 דאיבעיא להו אי יש שני לרביע או אין שני  
20 ובה"ג איבא פ' המקבל (ב"מ דף ק"ב. ושם ד"ה  
21 אמו) גבי בעיא דרב ששת דקדקן עבר בכל תלין  
22 או אין עבר שחוסף שיש לומר אומר קוד  
23 בעשב כלי כי ורב ששת שאילו סתם ובתבול  
24 קמא ולקמן דף ע"ז. ושם ד"ה בלחיא) מוכח  
25 דמירוי בשליקא דארתא:  
26 **בְּמִקוֹם** שאי אפשר לה אלא אי"ב וכו'. אין  
27 לפרש דאריי ברה"ר ומבעיא ליה  
28 דאם ארתיה פטור מירי דהיא ארגל מרלא קאמר  
29 היתה מלכת ברשות הרבים כמו בבעיא דבסמך  
30 ופה ע"ק:  
אבל  
31 **בין בחו לכח כחו** אלא הא דבעי רב אשי כח ברו לסומכוס ככחו דמי או לאו ככחו דמי  
32 **תפשוט** ליה דלאו ככחו דמי רב אשי כרגון מוקי לה ובעי לה הכי היתה מבעטת והויקה  
33 **בביעוטה** או צורות פארתייהו חצי נוק הא מחמת ביעוט רביע נוק ויש שני או דלמא  
34 היתה מבעטת והויקה בביעוטה או צורות מחמת ביעוט חצי נוק ואין שני תיקו: בעי מיניה  
35 **רבי אבא** בר מנל מרבי אמי ואמרו לה מרבי חייא בר אבא היתה מתלכת במקום שאי  
36 אפשר לה אלא אם פן מנתוח ובעטת והתייה והויקה כהו כיון דאי אפשר לה ארתיה הוא  
37 **אין דלמא** השתא מיהא מחמת ביעוט קמנתיה צורות תיקו: בעא מיניה ר' יימיה מר' וירא  
38 היתה מתלכת ברה"ר (ובעטה) והתייה והויקה מהו לקרן כדמיין ליה ותיבת או דלמא  
39 מהו א"ל עקרה אין פאן תהיה יש פאן איתביה היתה מתלכת ברה"ר והויקה ביה  
40 ביה ברה"ר תיבי מאי לאו התייה ברשות הרבים והויקה ברה"ר? לא התייה ברה"ר והויקה  
41 ברה"ר? והאמרת עקרה אין פאן הנחה יש באן א"ל תריי יש איתביה דרסה על הפלי ושברתו  
42 ונפל השבר על כלי אחר ושברו על הראשון משלם נוק שלם ועל האחרון משלם חצי נוק  
43 ותיי עלה כהו דברים אמורים ברשות הניקן אבל ברה"ר על הראשון פטורה ועל האחרון  
44 תיבת מאי לאו התייה ברשות הרבים והויקה ברשות הרבים לא התייה ברשות הרבים  
45 והויקה ברה"ר? והאמרת עקרה אין פאן תהיה יש פאן אמר ליה תריי כי איני  
46 והאמר





1 **מתגלגל** מזה. מזה. מ"ה דמספקא ליה אי בטר אבילה אולין ואי בטר לקחה וקשה דלממן  
 2 (דף כא) גבי כלב שנטל תרדה ונזקל נגיש פשיטא לן דאי אבילה נגיש  
 3 דעלמא דפטור ועד לשלשון מתגלגל לא משמע גבי ונראה לר"י בגון דקיימי פירות ברשות  
 4 תנינן ומגלגלי ואתו דלשות תרבים דאי לאו שהבדקת משבבין בפיה ואכלתן שם ה"ה

5 סופן לתנין ברשות תרבים וקמבעא ליה אי  
 6 **הואו בריא דהואו אפומא רבא סריד סליק**  
 7 **אכלה לילפתא ותבריה דנא חייבה דנא אילפתא**  
 8 **ואדנא נזק שלם מאי טעמא בון דאורחיה לויכאל**  
 9 **לפתא אורחיה נמי לסרידי ולמסקל אמר אילפא**  
 10 **בהמה ברשות תרבים ופשטה ציורה ואכלה מעל**  
 11 **גבי תרתיה תיבת מאי טעמא גבי תרתיה פחצר**  
 12 **הנינן דמי לימא מסיני ליה היתה קופתו מופשלת**  
 13 **לאחוריו ופשטה ציורה ואכלה מפני חייבת פדאמר**  
 14 **רבא בקופפת תבא נמי בקופפת והיבא איתמר דרבא**  
 15 **אהא דאמר רבי אשענא בהמה ברשות תרבים**  
 16 **הלכה ואכלה פטורה עמדה ואכלה חייבת מאי שנא**  
 17 **הלכה דאורחיה הוא עמדה נמי אורחיה הוא אמר**  
 18 **רבא בקופפת עמי ר' זורא מתגלגל מהו חזכי דמי**  
 19 **בגו דקיימא עמדי ברשות תרדות וקא מתגלגל אתי**  
 20 **מירשות תרדות ור"ה ת"ש דתני רבי חייא**  
 21 **משוי מקצתו בפנים ומקצתו בחוץ אכלה בפנים**  
 22 **תיבת אכלה בחוץ פטורה מאי לאו מתגלגל אתי**  
 23 **לא אימא אכלה על מה שבפנים חייבת על מה**  
 24 **שבחוץ פטורה איבעת אימא כי קאמר רבי חייא**  
 25 **בפתילה דאפסתא: אכלה כסות וכו': אהייא אמר**  
 26 **רב אבהו מאי טעמא פל המשנה ובא אתר ושינה**

1 **הואו בריא. עתה קופפת. שקפצה אבילה על ציורה שאין זרקה בכר ותולדה דקרן הוא**  
 2 **ותיבת חיי נזק קאמר: בגון תריסא עמדי ברשות תרבים ומגלגלת**  
 3 **ואמי מירשות תרדות ברשות תרבים. מאי. בטר אבילה אולין ופטורה או בטר דשקלה**  
 4 **ליה אולין ותיבת הוא תרין נמי אי בהמה ברשות תרין ועמדי ברשות תרבים ונגלגלתו**  
 5 **מירשות תרבים לרשות תרדות אי בטר אבילה**

6 **אולין חייבת ואי בטר דשקלה ליה אולין**  
 7 **פטורה שמי. קסיד אמתת מלאה פטורה**  
 8 **ואכלה בפנים חייבת: מאי לאו. בגון שאכלתו**  
 9 **כולו ותיב קאמר אבילות בפנים בגון שנגלגלה**  
 10 **את כולו בפנים חייבת ונגלגלה לחוץ פטורה**  
 11 **אלמא בטר אבילה אולין: אימא אכלה על מה**  
 12 **שבחוץ פטורה. על מה שהיה מוקף מתחילה**  
 13 **בחוץ פטורה וכל המוקף בתחילה בפנים חייבת**  
 14 **דבטר דשקלה ליה אולין בין היה בפנים בין**  
 15 **היה בחוץ: ואבעת אימא. לעולם פדקתני**  
 16 **אבילות בפנים חייבת על כולו אבילות בחוץ**  
 17 **פטורה על כולו ולא פטושה דלגול מלקת הוא**  
 18 **דכי א"ר חייא בפתילה דאפסתא משוי של**  
 19 **שחת שעליו ארובין וראשו אהד בפנים וראשו**  
 20 **אהד בחוץ דכיון דהתי רישא די גריר ליה אויל**  
 21 **איך פתרה בגמא דעמא כולו בחוץ דביתא דמי**  
 22 **הלכך אולין בטר בהמה כי קמבעיא לן בגון**  
 23 **שערור דכוליה גרעין קמי בפנים או בחוץ וכי**  
 24 **אכלה האי לא אויל האי כתרתי או לא מנגלגלה**  
 25 **ליה פטורה. וכן דאין חוץ קמי ליה**

26 **פתילה אבילות. דא דקתני מתנין ברדה**  
 27 **פטורה אבילות קמי ואפילו אכסות וכלים**  
 28 **דשניי הנה ותולדה דקרן. כל המשנה. בגון רבי**  
 29 **שתינה כסותו וכלי ברדה: וביא אתר ושינה בו.**  
 30 **בגו ושאכלתו בעשה מלקת ברביצה פטורה.**  
 31 **ואם על דב רדדתי חייבת תבא פטורה לכל**  
 32 **המשנה בגון זו שקבעה ברדה ובא אתר בו:**  
 33 **מתפיה. עומדן לפשו: תבא לאו אורחה.**  
 34 **לבריו: דמי עמדי. שאם אכלה שערור כדי**  
 35 **שביתתו אינו משלם לו אלא דמים שהיה צריך**  
 36 **ליתן בקשין ובתנן להאבילה דאמר ליה אי**  
 37 **אפשי להאבילה שערורין אלא קשין ותבא דמי**  
 38 **שערורין בול. כפי שהיה צריך ליתן שערורין**  
 39 **למאכלה אם היה רוצה להאבילה שערורין ולא**  
 40 **יתן לו כשער שבשוק דלמא אינו לא מאכיל לה**  
 41 **שערורין אלא בול יתן כדמתנין בפרק מי שמת**  
 42 **(בב קסו) וזה וקא חשיב בארבע דנקי דהייט**  
 43 **עמי שלישי דתרמיא אית' ושאני גריל**  
 44 **להאבילה שערורין אלא עמדי משלם לו דמי**  
 45 **שערורין פה פה שאדם אתר רגיל ליתן לבמותו**  
 46 **קב או קפיים: לית' בגון דמשערין בדרך**  
 47 **הקראי לה אכלה חייב אי כל דבר תיע ליה**  
 48 **דלא נתנה פטורה ברשות תרבים: בתוספת. לא**  
 49 **הייך קרוב אצלנו שחולל לבא. ל"א בתחומא**  
 50 **בבית ומדקשי. ראשון שמתנה ה"ג אי נאמא**  
 51 **בחצר דלא קיימא לאגרא ונגרא דלא עבדי**  
 52 **לפיני זה לא נתנה וזה לא חסר. דלא עבדי**

17 **ואודא** ריש לקיש לשמיעה. תרתייהו צריכי דך  
 18 דרבא צריכא דלא ניקא כסות עבדי  
 19 אינשי דמנדן גלימא ומתפיה וההיא דבי פרות  
 20 אשמעינן דוקא בעשה רביצה ממלכת חייבת  
 21 דא הוהא פטורה כדדייק פרוק דמפני דף  
 22 (לב) דאבעי לה לסוגי באיך גיסא:  
 23 **זה** אין נתנה וזה אין חסר הוא. אפילו בחצר  
 24 דקיימא לאגרא ונגרא דלא עבדי למיני  
 25 דרמי למיני דפטור כיון שלא נתנה א"פ שרם  
 26 הפסד לחבירו דאפילו גירשו תבירו מביתו ונגעל  
 27 וזה פטור אין זה אלא נקמא בעלמא: וזה נתנה  
 28 וזה חסר הוא. דלא נקל שרואת את זה עמד בביתו  
 29 אין מבקשין מפני להשכיר:

דא

1 **בטור ושמואל אמר לא שנו אלא פירות ורקות אבל פסות וכלים חייבת וכן אמר ריש**  
 2 **לקיש אבולתו ואודא ריש לקיש לשעמיה דאמר ריש לקיש שתי פרות ברשות תרבים אחת**  
 3 **ברביצה ואחת מהלכת בעמיה מהלכת ברביצה פטורה רביצה במהלכת חייבת ורבי יוחנן אמר**  
 4 **לא שנו אלא פירות ורקות אבל פסות וכלים חייבת לימא רבי יוחנן לית ליה דרב לקיש**  
 5 **אפילו בשתי פרות ליה לעולם אית ליה פסות עבדי אמר רבי יוחנן גלימי ומתפיה דמי בהמה**  
 6 **לא אורחיה: ואם נתינת משלמת [וכו'] נכחה רבה אמר דמי עמדי רבא אמר דמי שעוריים**  
 7 **בול' תניא פותיה דרבה תניא פותיה דרבא תניא פותיה דרבא רבי שמעון בן יוחי אמר**  
 8 **אין משלמת אלא דמי עמדי בלבד תניא פותיה דרבא אם נתינת משלמת מה שנהנית פיצד**  
 9 **אכלה קב או קפיים אין אומרים תשלם דמיהן אלא אומדין פמה אדם רוצה להאכיל לבתתו**  
 10 **דבר הראוי לה אע"פ שאינו רגיל לפיקד אכלה חסין או דבר תרע לה פטורה א"ל רב הסדא**  
 11 **לרמי בדי קמא לא הוית בגון באורחא בתהומא דאיבעיא לן מילי מעלייתא אמר מאי מילי**  
 12 **מעלייתא א"ל תדר בחצר חבירו שלא מנעמו צריך להעלות לו שכר או אין צריך חזכי**  
 13 **דמי אילימא בחצר דלא קיימא לאגרא ונגרא דלא עבדי למיני זה לא נתנה וזה לא חסר**  
 14 **אלא בחצר דקיימא לאגרא ונגרא דעבדי למיני זה נתנה וזה חסר לא צריכא בחצר דלא**  
 15 **קיימא לאגרא ונגרא דעבדי למיני מאי מצי אמר ליה מאי חסרתיו או דלמא מצי אמר**  
 16 **לפיני זה לא נתנה וזה לא חסר. דלא עבדי**

1 **הואו בריא. עתה קופפת. שקפצה אבילה על ציורה שאין זרקה בכר ותולדה דקרן הוא**  
 2 **ותיבת חיי נזק קאמר: בגון תריסא עמדי ברשות תרבים ומגלגלת**  
 3 **ואמי מירשות תרדות ברשות תרבים. מאי. בטר אבילה אולין ופטורה או בטר דשקלה**  
 4 **ליה אולין ותיבת הוא תרין נמי אי בהמה ברשות תרין ועמדי ברשות תרבים ונגלגלתו**  
 5 **מירשות תרבים לרשות תרדות אי בטר אבילה**  
 6 **אולין חייבת ואי בטר דשקלה ליה אולין**  
 7 **פטורה שמי. קסיד אמתת מלאה פטורה**  
 8 **ואכלה בפנים חייבת: מאי לאו. בגון שאכלתו**  
 9 **כולו ותיב קאמר אבילות בפנים בגון שנגלגלה**  
 10 **את כולו בפנים חייבת ונגלגלה לחוץ פטורה**  
 11 **אלמא בטר אבילה אולין: אימא אכלה על מה**  
 12 **שבחוץ פטורה. על מה שהיה מוקף מתחילה**  
 13 **בחוץ פטורה וכל המוקף בתחילה בפנים חייבת**  
 14 **דבטר דשקלה ליה אולין בין היה בפנים בין**  
 15 **היה בחוץ: ואבעת אימא. לעולם פדקתני**  
 16 **אבילות בפנים חייבת על כולו אבילות בחוץ**  
 17 **פטורה על כולו ולא פטושה דלגול מלקת הוא**  
 18 **דכי א"ר חייא בפתילה דאפסתא משוי של**  
 19 **שחת שעליו ארובין וראשו אהד בפנים וראשו**  
 20 **אהד בחוץ דכיון דהתי רישא די גריר ליה אויל**  
 21 **איך פתרה בגמא דעמא כולו בחוץ דביתא דמי**  
 22 **הלכך אולין בטר בהמה כי קמבעיא לן בגון**  
 23 **שערור דכוליה גרעין קמי בפנים או בחוץ וכי**  
 24 **אכלה האי לא אויל האי כתרתי או לא מנגלגלה**  
 25 **ליה פטורה. וכן דאין חוץ קמי ליה**

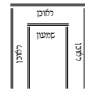
53 למיני זה שדר באוקה חצר אינו עשוי לשכור תורתו לפי שנוצרו לו בתים להשאיל או יש לו בית אחר: זה לא נתנה. דא שכיחי ליה בתים בתבוס וזה לא חסר. דא לא קיימא  
 54 לאגרא ופשיטא דפטור: זה נתנה. שדריי הנה לו לשכור בית אחר: זה חסר. דחצרו קיימא להשכור וזה מותר לאחריני: דלא קיימא לאגרא ונגרא דעבדי לפיני. דזהו ליה זה נתנה

53 וזה לא נתנה וזה לא חסר. דלא עבדי  
 54 וזה לא נתנה וזה לא חסר. דלא עבדי

1 **הא** איתנהי. אפילו למד בפ"ק דביב' דף י"ב) בופין אותו על מרת סחום והתבין ליה  
 2 אחד נצ"מא שאני שהיה; כולל מלונעו מתחילה מלודו בביתו ולמדו התם  
 3 מעליו ליה ככנס רבד מוריון משום דמי למונעו כפרו מתחילה לודו בביתו אבל הכא  
 4 כרד ברך וזאם תאמר הווא דתבין לו חפרו בביתו בהעליתו דר"ש אליו נצרות (כמונת דף  
 5 ל) אמאי תיבד כחולב וזו נהנה וזה לא חסר הוא  
 6 שאם היה מחזיר היתה נמאסת ואין שיה כולם  
 7 ור"ל דלא דמי תיאל ונהנה מממת תחרון  
 8 שהיה מתחילה מידי דרובי אהא דהגן תפסן  
 9 דהתבין מושלם מה שנהגתו האלעיסא לא מחייב  
 10 דהיי שן ברודו אלא אהתא מעינו מחייב אע"פ  
 11 שאם מחזירו אין שיה כולם  
 12 **אפקורי** מפקר להו. לא למגרי דא"כ אפילו  
 13 מה שנהגתו לא משלם אלא  
 14 מתיאיש מרסן שפסור שיתקלקלו חמתן שריבם  
 15 הורסין עליהם עד שלא יבואו למי מה שנהגתו.  
 16 **את** גרמת לי תפיסא ותיא. מתוך פירוש  
 17 ההגטרס שמעו דמירי בגרד שבין שדוה לשדה  
 18 ניהל קשה דחייב לשלם ליה זה נהנה וזה אין חסר  
 19 הוואל שיה גמלו אהיה לא יגשה אלא להפסיד  
 20 בין שדוהו לשדה ניהל קשה ועד דהיה ליה להפסיד  
 21 את גרמת לי כל זה תפיסא דהתפיסא ותיא  
 22 שמעו שגרם לי כל זה תפיסא דהתפיסא ותיא  
 23 סבב לך רוחות תפיסא תפיסא ותיא משום  
 24 שמתת שדה האמנעי הדיקע גדול יותר מרוא:  
 25 **א** עמד ניקף. בסדר המשנה לג' בהדיא ניקף  
 26 אלא לישלשא דמפרש התם דקאי אנקפ' דייק  
 27 ה"קא:  
 28 **מעמא** דניקף את מקופי פטור. ואפילו רבנן לא  
 29 פליגי אלא משום דא"ל את גרמת לי  
 30 התפיסא ותיא ואת ואי זה נהנה וזה לא חסר  
 31 פטור אפילו עמד ניקף נמי ור"ל שאני עמד ניקף  
 32 דגלי אדעמיה דתיא ליה בהוצאה ולא דמי לך  
 33 בחצר חבירו ולא גלי אדעמיה אלא בחבנם  
 34 **ת"ש** ר"י אומר. ואפילו רבנן לא פליגי אלא  
 35 משום דבתיא לגלייה משתעבד. **נהנה** לחבירו  
 36 כ"כ. בס' דרוביה (דף י') פירש מבדיל מגול גליה  
 37 מה יל הוא מה יל חבירו ומשני באבני כנן  
 38 המסורות לגופו עסקין ואת"מ ממ למעול דהיי  
 39 מתבין לקנות ואפילו למדו (כ"מ דף טא)  
 40 שליחות יד צריכה חסרון דמי כשאין מתבין  
 41 לקנות הכל ר"ל דאין אף מועיל אלא במתבין  
 42 להוציא מרשות מי שהוא והכא הוא סבב של  
 43 דוא: **והוא** שהתקיע ע"י ארובה. לא היה ר"ל  
 44 קבעה כננו דלא דמי שיעה הלקף לא מעל עד  
 45 שידור התקיעה ותימה כי קבעה נמי לא קני דשיע'ר  
 46 החזרו לבדיהו הוא כדאמר בהגול קמא ולקנו  
 47 טו) היה דגול נסבא מחבירה עבדיה וזו לא קני  
 48 בשני מ"ט וחדר עבדי לודו נסבא: **אשגותי**  
 49 לא אשגת ביה. ושמואל עינמו וחדר ביה  
 50 כדאמרין בפרק השואל (כ"מ דף טז)  
 כהדוות

**הא איתנהי. א"ל מתנתין היא הי מתנתין א"ל**

1 **לכי** תשמש לי שקל סדריה בךך ליה א"ל אם  
 2 נהנית משלמת מה שנהגתו אמר רבא כמה לא חלי  
 3 ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה דאע"ג דלא דמי  
 4 לתמתניתין קבלה מיניה הוא זה נהנה וזה חסר והאי  
 5 זה נהנה וזה לא חסר הוא והמי בר קמא התם פירות  
 6 ברשות הרבים אפקורי מפקר להו תנן הפוקין חבירו  
 7 משלש דוחזיו וגרד את הראשונה ואת השנייה ואת  
 8 השלישית אין ממייבין אותו הא רביעית ממייבין אותו  
 9 ש"מ זה נהנה וזה לא חסר תיבד שאני התם דאמר  
 10 ליה את גרמת לי תפיסא ותיא ת"ש א"ר יוסי א"ר  
 11 עמד ניקף וגרד את הרביעית מנגליו עליו את הכל  
 12 מעמא החדר ניקף הא מקופי פטור ש"מ זה נהנה  
 13 וזה לא חסר פטור שאני התם דאמר ליה לדידי סני  
 14 כי בנתיא בר וזאם ת"ש תיבד ותקליה של שנים  
 15 שנגלו אמר בעל העליה לבעל תיבד וזהו  
 16 אינו רוצה הרי בעל העליה בונה בית ויושב בה  
 17 עד שיתנו לו יציאותיו וציאותיו הוא דמחייב ליה בעל  
 18 תיבד הא שפרו לא ש"מ זה נהנה וזה לא חסר פטור  
 19 שאני התם דבתיא לגלייה משתעבד ת"ש ר"י ויודע  
 20 אומר אף זה החדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך  
 21 להעלות לו שכר ש"מ זה נהנה וזה לא חסר תיבד  
 22 שאני התם משום שהרוריתא דאשיתא שלחיה כי  
 23 רבי אמי אמר וכי מה עשה לו ומה חסרו ומה הניקו  
 24 רבי תייא בר אבא אמר נתישב בךך החדר שלחיה  
 25 קמיה דרבי תייא בר אבא אמר בוליה הוא שלחיה לי  
 26 ואולי אילו אשכחי בה מעמא לא שלחנא לודו אתמר  
 27 רב פנא א"ר יוחנן אינו צריך להעלות לו שכר רבי  
 28 אבהו אמר רבי יוחנן צריך להעלות לו שכר אמר  
 29 רב פפא אמר דרבי אבהו לא פירוש אתמר אלא  
 30 מבלא אתמר דתנן גמל אבן או קורה של הקדש  
 31 הרי זה לא מעל נהנה לחבירו הוא מעל וחבירו לא  
 32 מעל בנאה לתוך ביתו הרי זה לא מעל עד שידור  
 33 תחתיה שיה פרוטה ואמר שמואל והוא שהתקיעה על  
 34 פי ארובה ותיבד רבי אבהו קמיה דר' יוחנן וקאמר  
 35 משמיה דשמואל ואת אמרת החדר בחצר חבירו שלא  
 36 מדעתו צריך להעלות לו שכר ושתם ליה איהו סבר  
 37 כהדוות



1 הא איתנהי. דאי לא חזר ודיי ונת אורג ארמיני לכי תשמש לי  
 2 אחד אומר לה: כךך לית סודיא. קיפל לו סודר שלו. משלמת ליה שנהגתו. אלמא חזר  
 3 הנאה אוליקו גברא דמריה סייעיה. רמי בר חמא: דאע"ג דלא דמי. הדיא בעיא  
 4 למתניתין. קבלה. רב חסדא מיניה וזו אהדיה מיה פסקי להו. ולא חסר מדי אורי  
 5 סופן לאבנה: שישלש רוחותיו. שיהא לו לראבון  
 6 שלש שדות אצל שדה שמעון משלש רוחותיה  
 7 וגרד. ראבון את הראשונה מקופי שדוה ששן  
 8 לכד מדיצות חיצונות שקויו לו ביתו לשדור  
 9 בהקעותו ואת השנייה והשלישית בזה אין  
 10 ממייבין אותו. אין  
 11 ממייבין את שמעון  
 12 כלום דמאי אגני  
 13 ליה דרי שדוה  
 14 פתוחה מצד רביעית: הא  
 15 רביעית. האם היה לו לראבון ד' שדות  
 16 מארבע רוחות של שמעון ונגרדן ממייבין את  
 17 שמעון לתת את חלקו במדיצות הפנמיות  
 18 שבנו לראבון. זה נהנה. שמעון וזה לא חסר.  
 19 ראבון שחזר יש לו לנודו שדוה: תפיסא ותיא.  
 20 דאי לאו שדה של שמעון בין שדוהו ובי סני  
 21 ליה במדיצות חיצונות וזוהו כל שדוהו גורים  
 22 והלקף חסר הוא בשבילו: אם עמד ניקף וגרד  
 23 את הרביעית. גלי אדעמיה דתיא ליה בתקופו  
 24 של ראבון ומגללים עליו את הכל לתת את  
 25 חלקו בני מדיצות פנמיות של ראבון. הא  
 26 פקור. הא אם קנה מקופי עוד חצר רביעית  
 27 אצל שמעון ונגרדו פטור. שמעון לדידי סני י'  
 28 בנתיא בר וזאם. לא היה וזמלתי כדיר לנודו  
 29 גרד לו אבנים וסני לי בגרד קוצים בר וזאם  
 30 להגדיל בניו ובניהו תיבד ותקליה. בית של זה  
 31 והעליה שעל גבה הויא של אחר: יציאותיו.  
 32 מה שדוציא על תיבד אלמא מחייב ליה כל  
 33 יציאותיו ואינו מנכד לו שכר מה שעמד בבית  
 34 אלמא זה נהנה שהיה לו לשבור אחרת וזה לא  
 35 חסר דבלאו הכי לא בני אידו למבניהו פטור  
 36 דתננה: דית' לעליה משתעבד. שעל תיבד  
 37 לטבול העליה הלקף הדין עם זה לודו. רבי  
 38 ויודע אומר כ"י. אהתא קמא פליגי דבעל  
 39 העליה צריך להעלות שכר לבעל תיבד  
 40 שהרוריתא דאשיתא. משמיהו לו החבליה  
 41 הלקף חסר הוא אבל בית ישן לא שלחיה כי  
 42 רבי אמי. להא בעיא דלעיל זה נהנה וזה לא  
 43 חסר אחר מה חסרו. זה עמד בבית דלא קמיתא  
 44 אהתא: גתיישב בךך. געין בה: לא פשייתא  
 45 אהתא. לאו כהדיא שמעיה רבי אבהו מיניה דר'  
 46 יוחנן ושל אבן או קורה. מפרש במסכת מעילה  
 47 דבגור עסקין: לא. קיפל. דמעיקרא נמי  
 48 ברשותיה הוי בני השתא לא שיעה הוא: תנת  
 49 לחבירו. קניה חבירו דגור יש לו רשות ליתן  
 50 וזה שדוציא לחבירו מעל בנאה. בךך בתוך  
 51 ביתו לא מעל בזה וזווא שהתקיע ע"י ארובה.  
 52 ולא קבעה כננו דלא דמי שיעה הלקף לא מעל  
 53 עד שידור תחתיה ואת אמרת מה מקנהי כד דר  
 54 תחתיה תיבד ואע"ג דשלל מדעת הקדש עבד  
 55 בהקדש לקבא למימר שלא מדעת דעתה כהדוות קמיה דמי:  
 אן

**בבא קמא. כיצד הרגל – פרק שני דף כא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)" קמט רש"י תוספות**

1 אין צריך להעלות לו שקר. ועוד אמר אבא מרי שהחזקר בית מראובן כי ונמצאת בית  
2 של שמונה חזאי שקרה מראובן מעלה כסר לשמעון. תרי"ב. בהמיה כלומר תרתי מילי  
3 קאמר דסתרו אהרדי דהאי דשכר בית שמעון מראובן הוה ליה דר בהציר שמעון שלא  
4 מדעת שמעון קאמר צריך להעלות לו שקר ורישא קאמר אין צריך. תא דקיימא לאגרא.

5 מעלה שקר לשמעון דהוה ליה זה וכן נקנה הוה  
6 הטהר דהיי פתחי חבירו. דלא קיימא לאגרא  
7 שלא מדעת אין צריך להעלות שקר. שאמרי  
8 ושאיה יובת שקר. רש שמונה שאיה ממתת שער  
9 בית שאן בני אדם דרין בו והלך הוה שמעון ב'  
10 הנהירו לישא אחרניא בית שהוא שאוי וחדד  
11 מאן אדם יובת שער מדיקן מבתנין אותו. בריא  
12 מיתבא יתיב. בית שהוא מושב בדריה בני אדם  
13 יתיב ישוב קיים לפי שבתרין בחובו רואן מה  
14 שהוא צריך ומתקין אותו. דקמשתמש בו. בעל  
15 הדיב צביחי ותבאן שער עזיו ותבטו בחובו לו  
16 הלך דרין בו משה שאהו ליבא אוהלי  
17 ומתקין בו משום ביתא מיתבא איבא דאין  
18 זה ישוב הוה שרר בו ופה עשה ותקנה  
19 אקילתהא. אשה דמתרגמין אקילתהא  
20 מאשפות דריס אבינו תהלים קיג קראשי. לו  
21 אוקה ל"א קדמוני קדמונים היו יחבשו בו  
22 מעלים שקר ליחומים והוה ליה קיימא לאגרא  
23 אמי רב ובמחזרת. ראשה מרחקה לצדיה של  
24 רחבה ורחקה מירוש קמני מתנינן משלמת  
25 מה שהזיקה אע"ג דבולה קיימא ברחבה  
26 פטורה. הואיל ונהו הבתקה קאי ברחבה  
27 דאחרת הוא להחזיר ראשה וכן ברה"ה  
28 וקמה בצדי רחקה. שאין דרך שוורים ללכת שם  
29 הלכך לא ברה"ה דמינא באפי נפשה. לאו  
30 אמתינית. סתורה. שהחזירה ראשה ואכלה  
31 בצדי רחקה. פשיטא במחזרת. דהא מתה אנה  
32 בתוך הרחקה ליבא ולא משבתת לה אלא  
33 במחזרת וקמני מה שנהנית בו. דקיימא. גזול  
34 בקרן ויתח כגון מביי קטן חבלה מקבוי גזול  
35 וקיימא חנות בראש מביי קטן ומשוך קצת כלפי  
36 פנים ובשוקבה בתוקה ממוכז גזול לקטן פוגעה  
37 בפירות מני דרך הלוקה דהא מתחזרת היא כ"ע  
38 לא פליגי דמיני. דלא רהו לה לחזור ראשה  
39 לצדי רחקה במקצה מקום. שגנס לתוך שלו  
40 ונהה ותיחן ממקעה ולאו וישתע שם פירות  
41 ונקבה ישן כהמך דרך הלוקה ואכלתו. ליטא  
42 רב ושמואל בחורפ בוה ברישותו ותפיק רשותו  
43 וכל אדם בורא קמפלגי ופולגתא דרבי  
44 ישמעאל ר"ע פלגיני כה לקטן פכרש של שגנ  
45 את הפרה (דף פטו) דרב קטר חייב ומשום ש  
46 פטורה דה בתמה דוה ששטע שם פירותיו הוה  
47 ליה כמו בוה שאם הותילקה בתוך בתמה הוה  
48 שברי הפקר רשותו הלכך לא היה לו לעיוב  
49 כן וקיל דבמתיני את הדבר (לקטן דף ז) כל  
50 המקלקלי ברשות דרביס שהזיק תיבין לשלם  
51 וכל המזיקין בתוך ונהה ושמואל סבר פטור. הלכך  
52 בהמה שאכלתו חייבת שברי ברשות עשה  
53 ורשות הרבים נמי לא הוי שאין הוה דרך הילוקה  
בעלמא

1 **בְּהַרְיֹוט** מדעת דמי. פ"ה דדעת שכניה איבא וקשה דשלא מדעתו לא דקא אלא  
2 אחריתה ומילתא נקט והוה מיתבא אלא נראה כחייבו מדעתו מילי כלומר  
3 דדעת שכניה איבא שלא יתנה אדם בלא מעילה. **וְהַיְיָ** לזה ליתמי דבר מוטע. ותמנת  
4 כן חייב לשלם מה שנקנה אע"פ שלא חיסר כל כך וכן מוכח מילתא בעמיתא בדארמון לעיל  
5 משום שהוריקא דאשייתא.

6 **וּבְמַחְזֵרָתָא**. כ"פ בקמטוס דוקא במחזרת  
7 אבל אבקה בלא חיזור בלון שצידו  
8 הרחקה בולטין ואבלה אונתה בליקה משלמת  
9 מה שנהנית כפי אשר יש רש"י פירש דמתנת  
10 חייבת משום קרן ומשונה הוא וקשה לפרשו  
11 דלעיל אמרנן כיון דאחרתה למיכל לפתא  
12 אחרתה נמי לטריח ולמיסק הקא נמי אחרתה  
13 לתוור ואפילו לעלות בצדי רחבה ועוד משלמת  
14 מה שהזיקה משמע יש עוד דמשמע במקור  
15 ודאי ומקצה מקום לרדיי בחיבו מחזרת  
16 ונראה דרבי יצדיי רבקה חשיבי חצר הנקא שקל  
17 אחי יש לו רשות לתמיחי פרוחיו כנגד חצר ביתו  
18 בצדי רחבה ולכ"ב אפילו במקום שכול לאכול  
19 כדחזיר חשיבי חצר הנקא והיבית חלק נשם משעם  
20 שן ולשמואל מקום שכולה לאכול בחזרה חשיב  
21 לה ברשות דרביס.

22 **מַפְתַּח** תחתון. תחתון. תחיתו תחתיתו  
23 לפני התחתית משפתחתו אחין ונתקין  
24 שם פירות. **מַח** שנהנית. לא ראה לתלמיד בלון  
25 שפתח התחת בולט לתוך הרחקה וכולה לאכול  
26 בלא חיזור ומורה רב פסור לפי שאין דרך  
27 התחת להחיות בולט כל כך.

28 **דְּקַיִימָא** כגון ויחי. כגון מביי עקום וכשמת  
29 אוכלת משלמת מה שהזיקה אע"פ שאוכלת  
30 בתחת משלמת מה שהזיקה אע"פ שאוכלת  
31 בלא חיזור דחצר הנקא מקוש ותיב ובידשילמי  
32 משני שן פירקא ומפתח התחת אילפא דרב  
33 כגון שן קשה ומשן עשין גזיל ובשעת מעשה  
34 פשטו צואריקו ואכלו לפ"ה אחי שפיר דלגבי  
35 המור שאוכל בחיזור חשיב כרן ולגבי גדיס  
36 דאכלי בו אחריתו חשיב שן לפי ר"י צ"ל  
37 דכל מה שהנהניס וכולן לתגיע ולאכל חשיב  
38 רהיר אפילו לתמוור שאין יכול לאכול בלא חיזור  
39 כי הוה חוסק לתור דגבי חציר חשיב חצר הנקא  
40 ולגבי גדיס שגל גזיל חשיב רשות תרביס. **כִּי**  
41 פליגי במקצה מקום בו. כשגנס לתוך שלו ותיחן  
42 ומקטעו כגני דהיר ולא שהפקיק רשותו דאיב  
43 הוי דהיר גמור אלא הניח לשטע שם פירותיו  
44 אבל כ"ו שאן פירות שיש רשות לתור דמי  
45 להלך שן ומסקין פלוגתא דרב דאמר דחשיב שן  
46 ברהיר אפילו אין יבולין לאכול בלא חיזור ולא  
47 דמי למחזרת בצדי רחקה דמיני בצדי רחקה  
48 הם גבהים ורביס ומגדלים מעניב וחזיביס חצר  
49 הנקא אלא מקצה מקום חוזה הוא לרשות הרבים  
50 ושמואל אמר חייבת משום שהפירות מתקין  
51 ברשותו ודחי חצר הנקא אף על פי שיש רשות  
52 לבתמות לדרוס אצלה. **דְּרַב** סבר בוה ברישותו  
53 חייב. ולכך פטור דחשיב כמו בורה בוה שאם  
54 הותילקה בתמה באותם פירות חייב הלכך כל  
55 הקדוש כ"ו כיון חלקה ברישות הרבים בפרוש  
56 כקמטוס ובתמה שאכלה פטורה ורב לטעמיה  
57 דאמר פריך הנהיח (לקמן דף ל) וכן בוה בגנן  
58 כיון שכקתן ואין לתמוור אף מפטר פירותו  
59 כעלמא

1 אין צריך להעלות לו שקר. ועוד אמר אבא מרי שהחזקר בית מראובן כי ונמצאת בית  
2 של שמונה חזאי שקרה מראובן מעלה כסר לשמעון. תרי"ב. בהמיה כלומר תרתי מילי  
3 קאמר דסתרו אהרדי דהאי דשכר בית שמעון מראובן הוה ליה דר בהציר שמעון שלא  
4 מדעת שמעון קאמר צריך להעלות לו שקר ורישא קאמר אין צריך. תא דקיימא לאגרא.  
5 מעלה שקר לשמעון דהוה ליה זה וכן נקנה הוה  
6 הטהר דהיי פתחי חבירו. דלא קיימא לאגרא  
7 שלא מדעת אין צריך להעלות שקר. שאמרי  
8 ושאיה יובת שקר. רש שמונה שאיה ממתת שער  
9 בית שאן בני אדם דרין בו והלך הוה שמעון ב'  
10 הנהירו לישא אחרניא בית שהוא שאוי וחדד  
11 מאן אדם יובת שער מדיקן מבתנין אותו. בריא  
12 מיתבא יתיב. בית שהוא מושב בדריה בני אדם  
13 יתיב ישוב קיים לפי שבתרין בחובו רואן מה  
14 שהוא צריך ומתקין אותו. דקמשתמש בו. בעל  
15 הדיב צביחי ותבאן שער עזיו ותבטו בחובו לו  
16 הלך דרין בו משה שאהו ליבא אוהלי  
17 ומתקין בו משום ביתא מיתבא איבא דאין  
18 זה ישוב הוה שרר בו ופה עשה ותקנה  
19 אקילתהא. אשה דמתרגמין אקילתהא  
20 מאשפות דריס אבינו תהלים קיג קראשי. לו  
21 אוקה ל"א קדמוני קדמונים היו יחבשו בו  
22 מעלים שקר ליחומים והוה ליה קיימא לאגרא  
23 אמי רב ובמחזרת. ראשה מרחקה לצדיה של  
24 רחבה ורחקה מירוש קמני מתנינן משלמת  
25 מה שהזיקה אע"ג דבולה קיימא ברחבה  
26 פטורה. הואיל ונהו הבתקה קאי ברחבה  
27 דאחרת הוא להחזיר ראשה וכן ברה"ה  
28 וקמה בצדי רחקה. שאין דרך שוורים ללכת שם  
29 הלכך לא ברה"ה דמינא באפי נפשה. לאו  
30 אמתינית. סתורה. שהחזירה ראשה ואכלה  
31 בצדי רחקה. פשיטא במחזרת. דהא מתה אנה  
32 בתוך הרחקה ליבא ולא משבתת לה אלא  
33 במחזרת וקמני מה שנהנית בו. דקיימא. גזול  
34 בקרן ויתח כגון מביי קטן חבלה מקבוי גזול  
35 וקיימא חנות בראש מביי קטן ומשוך קצת כלפי  
36 פנים ובשוקבה בתוקה ממוכז גזול לקטן פוגעה  
37 בפירות מני דרך הלוקה דהא מתחזרת היא כ"ע  
38 לא פליגי דמיני. דלא רהו לה לחזור ראשה  
39 לצדי רחקה במקצה מקום. שגנס לתוך שלו  
40 ונהה ותיחן ממקעה ולאו וישתע שם פירות  
41 ונקבה ישן כהמך דרך הלוקה ואכלתו. ליטא  
42 רב ושמואל בחורפ בוה ברישותו ותפיק רשותו  
43 וכל אדם בורא קמפלגי ופולגתא דרבי  
44 ישמעאל ר"ע פלגיני כה לקטן פכרש של שגנ  
45 את הפרה (דף פטו) דרב קטר חייב ומשום ש  
46 פטורה דה בתמה דוה ששטע שם פירותיו הוה  
47 ליה כמו בוה שאם הותילקה בתוך בתמה הוה  
48 שברי הפקר רשותו הלכך לא היה לו לעיוב  
49 כן וקיל דבמתיני את הדבר (לקטן דף ז) כל  
50 המקלקלי ברשות דרביס שהזיק תיבין לשלם  
51 וכל המזיקין בתוך ונהה ושמואל סבר פטור. הלכך  
52 בהמה שאכלתו חייבת שברי ברשות עשה  
53 ורשות הרבים נמי לא הוי שאין הוה דרך הילוקה  
בעלמא

41 מקום מרשותו ורשות הרבים חייבת לימא כבוד ברישותו קמפלגי רב דאמר פטור קסבר בוה  
42 ברישותו חייב ורשותו דאמר חייב קסבר בוה ברישותו פטור דאמר לימא לא  
בעלמא

חבס קמא. כיצד הרגל – פרק שני דף כא עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

תוספות

פנימיים דלא הוו תקלה דבין דוש רשות לבני רהר רלכת בשם קאן שפירות איכ  
מתוך חיצונים מנקא פנימיים סמכיים לרהר לפיך כל המחזיק בקולן ונהו וקא דתגן  
מתוך הרחבה משלמת מה שנהנית ולא אמר דפטרה משמע דכל הקודם מביי וקיי שלא  
נתנו ברירה בדי הלשמה דלא גכסו בדיבא במשמעת דהנמיח (למק דף וז) וקשה לרי על

פ וז דקא רב אמתנין קאי ואמר לא שנו אלא  
במחזיק וכו' בר כר מיי אשירי אכלה נתנו להשיב  
ועד לקאמר אלא פירות דאא קתח ליה ואי רב  
לאו אדעתיה פירות נמי לאו אדעתיה נראה  
לרי לפוש דרב קבר בור ברשותו תיב  
דכשפקיר רשותו ולא הפקר בורו וכל פו שור  
לא מצי א"ל תורא בביראי מאי בעי דאין אדם  
יכול לצמצם כל כך בשעור ברירה שלא יקנס  
פירות אחרים ולפיק לא וקה לו לקרב בורו  
ממש לערי' דאין נמי פטורה שלא וקה לו לקרב  
פירותיו ממש לרהר שאן בני הור' ליה  
לצמצם עקנן והטמאל מבייה דמשום שלא וקה  
לא לקרב פירותיו סמוך לרשות תרביס אין לפטור  
שכול בעל הפירות לסמוך ונמ בעל הבור יוכל  
לסמוך ודחי דבעלקא פטר רב והקא אמר ליה  
נתי דכי מוקא א"ל תורא בביראי מאי בעי מקל  
מקום לא כל במעיה לחיוב לי בטאי דמפקר  
ברשות אריתו דרביס והטמאל סבר נמי  
דבעלקא לאו אדעתיה ששנפל לבור הקא לא  
מצי למימר הכי למפטר בחוקה שבפנתו אבלת  
אי כרב אי בשמאלי' רבי יוסי לי מעי סבר  
בשמאל דקא מתיב ברירה אלא כלומר אי כרב  
החשיב חצר הנקא אי בשמאל החשיב ליה הדר  
אנצי דלי' יוסי איה נפקותא ולי' איה הקנטרס ניקא  
שפי אי כרב החשיב ולי' אי בשמאל החשיב  
ליה שן.

**ומר** פ"ר יא ובער בשדה אחר ליה בשדה  
דמוקא אכל ברירה תיב ונמי דאיה דקא  
(יה) אמר דאי ס"ל כרבי טרפון ועל כרחי מקרן  
ברירה מייחיל ליה ואי' שן ורנל פטור ברירה ויל  
דלעל מיייר לפי ההסקא דקא:

**דאילפא** ורבי אשעיא. לאו מעגן אתר דרבי  
אשעיא מיייר בקופעת דתוי קרן  
ואילפא איירי על גבי תיבה דחשיב שן: **וא**  
נפלו פטורין אמתא אקסר בו. ואי' הכי דמי אי  
מקריב כלים לגבי כותל דהכי מתיברי בקפיצה  
ודא אמרנן בסתמן דכי קפיצי מתנארי קפיצי ואי  
מרוקחי הכי משתברי בניפיל ויל' גוון שדוי ואי  
מרוקחות ולא מוקחות דומתיברי בון בניפיל בון  
בקפיצה אי נמי ככלי ארוך דאי נפילי לעד הפסוק  
לכותל תיבה ואי קפיצי מתיבר לעד המרוקחי  
**איה** ונתקא מתיב אה חפידו ביתו לחיבור לשמור  
הש חשוי שיש לו לזרז שלא לעל מלמטה  
למעלה וישבור בליט ויאווער ר"ח מתוך כך נראה  
לפוש דקא דקפלי חבל ותני שדלנו מלמטה  
למעלה פטורין דהיינו לגמרי דחשיב אונס להכי

**בעלקא** בור ברשותו פטור **השאני** הקא דאמר לאו  
**כל** במענה דמפקרתי להו לפירותיה לרהר' ומתניבת  
להו לתוראי ומשמאל אמר בעלקא בור ברשותו  
תיב דבשלקא בור איכא לפיכך לאו אדעתיה אלא  
פירות מי איכא למיכור לאו אדעתיה הא הו' להו  
לימא מתורת תנאי היא דתנאי אכלה מתוך הרחבה  
משלמת מה שנהנית מצידי הרחבה משלמת מה  
שהניקה דברי ר"מ ורבי יהודה רבי יוסי ורי' אומרם  
אין דרבה לאכול אלא להלך ר' יוסי היינו תנא  
קמא אלא מתורת איכא בינייהו ת"ק סבר מתנת  
נמי משלם מה שנהנית ורבי יוסי סבר משלמת  
מה שהניקה לא דכילי עלמא מתורת אי קרב אי  
בשמאל והקא בכיער בשדה אחר קא מיפלגי מר  
סבר וכיער בשדה אחר ולא ברירה' ומר סבר וכיער  
בשדה אחר ולא ברשות המיך ברשות המיך לימא  
מורה ברשותי מאי בעי אלא דאילפא ורבי אשעיא  
איכא בינייהו: **מתנאי** הפלג ותגדו שקפצו מראש  
הנג וישבור את הפלים משלם נוק שלם מפני שהן  
מועדני הפלג שנטלו חררה והלך לגדיש אבל החררה  
והדליק הגדיש על החררה משלם נוק שלם ועל  
הגדיש משלם חצי נוק: **גמ'** מעמא דקפצו אי נפלו  
פטור אלמא קסבר תחלתו בפשיעה וסופו באונס  
פטור תנאי נמו הכי הפלג ותגדו שקפצו מראש  
הנג וישבור את הפלים משלם נוק שלם נפלו פטורין  
הניחה למ"ד תחלתו בפשיעה וסופו באונס פטור  
אלים למ"ד תיב מאי איכא למיכור גנוי דמקריבו  
כלים לגבי כותל דכי קפיצי בקפיצה לא נפלי עליהו  
ואפילו תחלתו בפשיעה ליכא אמר רב וכו' משמיה  
דרבא פקעום שאפילו נפלו נמי תיב משפחה לה  
בכותל רעוע מאי ניהו דאבעי ליה לאסוקי דעתא  
דנפיל ארחי סוף סוף לא נפל ארחי ונפול איהו  
תחלתו בפשיעה וסופו באונס הוא לא צריכא בכותל  
צר תנו רבנן הפלג ותגדו שדלנו מלמטה למעלה  
פטורין מלמעלה למטה תיבין אדם ותרגול שדלנו  
בין מלמעלה למטה בין מלמטה למעלה תיבין  
והתניא

בעלקא בור ברשותו פטור. דלא חיובה תורה אלא על בור ברירה וכו' ופליגי רבי ישמעאל  
טעמיה דתבם: בעלקא בור ברשותו תיב. דהאילו תפקירו ונפשי מיט בחוקה שאכלתן  
תיבתו דבשלקא בור איכא לפיכך לאו אדעתיה. דשור לגטורי ונפשי מבור וכו' דברשות  
ונכנס דקא הפקיר רשותו תיב בעל הבור קפידו פירות כו': תא קא חזי' וכו'. ואפילו ותחלקה

בהן פטור ואנצי דכל תקלה בור דהא הנמי  
ברירה דאין לו רשות לתת שן תקלה ר' יוסי  
תינו ת"ק. וקסיד דלנא אחרן חלקים קאי רבי  
יוסי דלכעי לחיובה דקא כתיב ובער בשדה  
אחר ולא ברירה' אלא אצידי תרבה קאי דאין  
דרבה לאכול אלא להלך וזו שאכלה תיבת  
החבר היינו ת"ק מתורת איכא בינייהו. דשמעיק  
לרימ דאמר בעידי הרחבה משלמת מה  
שהניקה ובגון דאולקו וקמא בעידי רחבה אבל  
מתוך ר' אקאמר רבי יוסי אין דרבה לתחזור  
ראשונה ולאכול אלא להלך וזו שהתורה ואכלה  
תיבתו וקמא בעידי בשדה אחר פליגי. ואתוך  
הרחבה נמי מתיב ליה רבי יוסי ולא ברשות  
המיך. שאם הכניס פירותיו לחצר בעל הבית  
שלא ברשות ואכלתו בהמתו של בעל הבית  
פטור: לימא ליה מאי בעית ברשותאי. וקרא  
לקח ליה דאילפא ורבי אשעיא. דאמר אילפא  
לעיל בחוקה שפשיעה קמא והאכל בעל גבי  
הכריחה תיבת ודרי' אשעיא דאמר בחוקה  
הקופעת ואכלה מתוך הקופה תיבת: איכא  
בינייהו. ר"מ סבר מתוך הרחבה נעלים פטור  
אלא לפי מה שנהנית ואפילו בדאילפא ור'  
אשעיא ואתא רבי יוסי למימר אין דרבה  
לפשוט צארה על תיבתה ואין דרבה לקפין  
מתוך וקאכול אלא לתוך ואת ליה דאילפא  
דרבי אשעיא: **מתנאי** פפני שהן מועדי.  
לחייבו וברשות הנקא קאמר תורה דלגל היא  
על התורה משלם נוק שלם. דהוין שן ברשת  
הנזק ועל הגדיש חצי נוק. מפרש בגמ': **גמ'**  
תחלתו בפשיעה. דאיבעי לאסוקי אדעתיה  
דלמא קפיצי דקא ארחייהו לקפין: וכושי  
באונס. דקא נפלו ונפילה לא וקה ליה לאסוקי  
אדעתיה: נתימא למ"ד בו'. אמוראי פליגי בה  
בפרק המפסידו (ב"מ ד"טב). דמקריבו כלים לגבי  
כותל. סוכא דליכא תחלתו בפשיעה דאי הו'  
קפיצי לקריא מתינא דתוי קפיצי וכו' נפול לתוך  
כותל ואיכריב מנא אנוס הוא: **שאפילו** נפלו  
תיבין. ואפילו למיד תחלתו בפשיעה וסופו  
באונס פטור: משפחה נק' ככותל רעוע. שמעקה  
הנג רעוע דאפילו לגבי נפילה דתוי פשיעה  
דאנצי ליה לאסוקי. במתיבה לא נפל ארחי  
ונפול איהו בו'. כלומר כון דקוס סוף לא נפל  
ארחי אין סופו בפשיעה שדלנו צר. שמעקה.  
הנג צר ודוקו וכו' ותיבין מראש הנג וקה ליה  
לאסוקי אדעתיה דקפיצי אפקעה כדרון ונק  
המעקה שהוא צר נפילי לישנא ארחיאי צר  
משפחה: מלמטה למעלה פטורין. מנוק שלם  
והתיב בחצי נוק דמשוון הו' אדם ותרגול וכו'  
למעלה תיב דאין באדם צד תמות אלא בבחמה ותרגול דרבו דלגל אפילו מלמטה  
למעלה

בוקריא

והתניא

משונה בעלקא אמאי פטורין ונראה דגם לפי ההסקא מלמטה למעלה פטורין לגמרי דאנט הוא דלקמו יחזור מקריא ראשונה

בוקריא

והתניא

משונה בעלקא אמאי פטורין ונראה דגם לפי ההסקא מלמטה למעלה פטורין לגמרי דאנט הוא דלקמו יחזור מקריא ראשונה

**בב קמא. כיצד הרגל – פרק שני דף כב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזילץ)"**  
 רש"י

1 בקוריא: קפציה: קריבא: שנוצין פצרינ בנותל שאין דרבו בכך ומשונים הן: אשוי. השולח  
 2 את הכערה משום חציו. חייבו הכותב דאיהו קעגבר דרפי בודוק חין: משום סמטו. כשור  
 3 ובורו שהיוקו קס"ד דאיבא בעיניהו בנן שהחליק בגחלת שאינו שלו דלרבי יוחנן חייב  
 4 דחציו הן ולר"ל פטור דלאו ממונו הוא: האי לאו ממונו. דאש מאליה הולכת ודולקת  
 5 למרחוק: האי לית ביה ממשא. שילכתת היא  
 6 הנוקט דאין לה ממש הלכך כי חייביה דהקמא  
 7 משום חציו הוא ודחייה: חציו דכלב הן. דהקא  
 8 ליה צרורות חלקי משלם ח"ו ואגם הדמילק  
 9 משיה חייב כי שאין ערו צרורות באדם: אל  
 10 סמטו דבעל כלב הוא. אלא דבעל חררה  
 11 דארייה ארייה. שורקו: ועל מקום גחלת. מקום  
 12 שנקלה גחלת שם: משלם חצי נוק דצרורות הן  
 13 והכלב עשאו לשנא אחרניא דמשנהו הוא: ועל  
 14 גישה בוליה פטור. דאש משום ממונו הוא: האי לאו  
 15 ממונו הוא וצרורות וליבא למימר דתא ממקום  
 16 גחלת ואיך דלקח אש מאליו ומשם חייב  
 17 אוקמה כדארייה ארייה דאי שאינו עם התקרה כי  
 18 אורחיה לא מצי למיחני ח"ו אמידו דאמקם  
 19 גחלת חייב נוק שלם דאורחיה הוא לישול חררה  
 20 עם הגחלת: ור' יוחנן. דאמר אש משום חציו  
 21 מוקים לה בדאנחה כי אורחיה דעל חררה נ"ש  
 22 דשן היא ואמקום גחלת נ"ש דאורחיה היא  
 23 ובידים עבר: ואגריש בוליה ח"ו. דחציו דכלב  
 24 הוא וחינו צרורות: בידה. מת דולח בגר מניקה  
 25 פטור. שמעיה לרביהו רבדור לפרסמוי ניסא  
 26 לאו סמטו דבעל גחלת הוא. אלא דחונני:  
 27 במסכתא את כל הדינה. שהגמל עובר בפני  
 28 כל הבריה ומסכתא דתא ודאי ותי בולו במקום  
 29 גחלת אגל בעלמא שהאש הולכת מאליה: עמד  
 30 חציו הן. משלם. דאשולת: אלא דחונני:  
 31 הגמל במקומו וסכסך את כל הבריה שהיתה  
 32 בחילתו גדולה כגמל כל הבריה והמקרא לא  
 33 שבק לאסוקי למילתיה ופריכה: כל שפני. שהיה  
 34 לו למטר ולתהנהו שלא תסכסך: בעמדה להשיל  
 35 מסייה. דאגסו הוא וסכסכה:  
 לאפשי

26 **חייב ואי במסכתא אמאי חייב בשעמדה עמדה וסכסכה כ"ש דחונני פטור ובעל גמל חייב**  
 27 **אמר רב הונא בר מנחם משימה דרב איקא הכא במאי עסקין כגון שעמדה לתריל מומיה**  
 רישא

**בב קמא**  
 תוספות

1 הלהב. אמתינתו דרמו למפרך גטר עד דמתיין פירך אמתינתו:  
 2 **דאפ"ה** מפרך. ואית למרד דחילתו בפשיעה וסופו באונס והיבין לחייב נ"ש  
 3 דמתחלתו בפשיעה דאורחיה וסופו באונס ולא אורחיה וי"ל ואלא אמר משום דתחלתו  
 4 בפשיעה לגבי רגל לחייב נ"ש לגבי רגל דאפילו פושע גמור לענן קרן לא חייבתו תורה אלא  
 5 דחינו נוק ואי לאו הכי ארי שבכנס לחצר ותיק  
 6 ופרך ואלא לחייב נ"ש דתחלתו בפשיעה לענן  
 7 ורובו וכן כל קרן בחצר תחילתו תחילתו בפשיעה  
 8 לענן וכן ורגל: **גמ"ד** כתיבא. שנוצין פצרינ  
 9 בארץ ורופין כמו הכלב ולא דמי לחסוי: ותיק  
 10 שפךר בחבית עד שמוניע לתפת: **ועל** גריש  
 11 ח"ו. נאערי דלגבי שולח בעירה לא מחייב עד  
 12 דמקטר לו שולכתת לר"ל ולר' יוחנן עד דמקטר לו  
 13 גוואז פגמיים שיש גחלת חרבה בחררה דתיקא כמו  
 14 מקטר לו גוואז לר"י ושולכתת לר"ל:  
 15 **אשוי** משום חציו. לא שביערי בעצמו האש  
 16 אלא כל שפישע עמו ולא שמר גחלתו  
 17 חציו ניהו:  
 18 **אשוי** משום ממונו. כלומר חייב ממונו נ"ש ואל  
 19 שיהא האש שלו דאפילו החליק באש של  
 20 אחר חייב כדאשכחן בפ' הובנוס (למקן דף נו.)  
 21 בכופף קמחו של כחירו בפני החליק ומקטא  
 22 ברה מציהו וגי גץ שפיקא מתחת הפטיש אע"פ  
 23 דמסתמא מפקיר ליה ועד דאין קרן אדם  
 24 שיתחייב בדליקה שפיקר החסיל ודליק גריש  
 25 של חבירו ולא בפיה דפי' דאיבא בעיניהו  
 26 דאדליק בגחלת שאין שולח: **רבי** יוחנן מיט לא  
 27 אמר כר"ל. אע"פ דדריש טעמא דר' יוחנן מקראי  
 28 וקח ליה לאוקמי קרא לודישה אחריתי: וסבא  
 29 בריש לקיש אי קס"ד שהשאק דמאן דאית ליה  
 30 משום חציו לית ליה משום חציו: **רבי** יוחנן מיט לא  
 31 דבילו לו חציו אמאי לא מחייב משום ממונו:  
 32 **ממונו** אית ביה ממשא. אע"פ דבור לית ביה  
 33 ממשא שחיבה תורה להכילו ולא  
 34 להכסות מימ ממונו כעין חציו שדרבו ליהך ולחוק  
 35 אית ביה ממשות א"י בור נמי חשיב אית ביה  
 36 ממשא דע"י כריתו הבור משתנה ממשות של  
 37 קרקע ונעשה חלק אבל מקום הילוף שולכתת אינו  
 38 משתנה ממשותו אלא שעשה דולק ושורף וא"ת  
 39 שכן ממונו ליה ביה ממשא: כגון צרורות ברות  
 40 שבכפנייהם גריש פירקן דאיבא דממונו נ"ש  
 41 וי"ל דרמי גוה דממונו שפישע בו אית ביה ממשא  
 42 שיש לו לשמור קמטו שלא יחוק ולא בורח ולא בשום דבר ואין שום ממון של יתא בו ממשא ביה שפישע אבל יש חץ שאין בו ממשות גוון שירב כלי ביה פורח חץ יש אש שאין בו ממשות  
 43 כגון שולכתת בלא גחלת כדאמרין בסוף בריה (ר"ל) הילקף דמו להרדי שאין בשיניהם ממשות בהויקו שפישע בו רק גוון האדם:  
 44 **דארייה** ארייה. הרמ לאוקמי באנא אגרו ע"י שינוי כדאמרין בריש פירקין: **רבי** יוחנן בדאנחה אסתי. לא מצי למימר בארייה ארייה ועל כל הפירש ח"ו דאי בתו בלא ככחו דמי ותי  
 45 על כל שאר הגריש פטור: **לאו** ממונו דבעל כלב הוא. דהוא לא החליק ועל אש של כלבו לא חייבתו תורה ואע"פ דלגבי בור אצטרך מעוטו איש בור הוא שור בור כדאמרין  
 46 בשור שנחנ את הפרה ולמקן דף מת. וסמ תרי איש כתיב מ"מ פשוט ליה לגמרא משום ואיחוד דרשאי דפטור על אש בהמות ד': אבות נאמרו בשור ולא וזה:  
 47 **במסכתא** כל הבריה כוליה. דרבי בולק מקום גחלת: **ואי** במסכתא אמאי חייב. חונני הכל נ"ש בעל הגמל יחייב עמו כיון שגם הוא פושע בכסוקו אגל א"י אבל במסכתא ניקח ליה  
 48 ולא וקח ליה לאסוקי אורעיהו שיהא נ"ו ממונו אגל כיון דאוקמה במסכתא א' אפשי שלא ידא החליקו כיון שדולקת כל כך שמתכסב כל הבריה דרין החילוק והיה  
 49 לו להרדיק ולמוענה מליחית ודולכת ומסכתא אגל אין לפרש אמאי חייב חונני בעל הגמל יחייב ח"ו דהא לקוה (ר"ה כג.) פריך ולידויב בעל הגחלת ואע"פ שבעל הכלב פושע גם בעל  
 50 הגחלת יש לו להחייב שלא שמר גחלתו ומשינו בשעמדה כלומר לא במסכתא דרין החילוק אלא בעמדה במקום אחד והרבה כל כך במשאי שמתכסב כל הבריה בעמדה ופרך  
 51 דכ"ש חונני פטור: למגרי אגל כלומר פטור מחלקו של בעל הגמל ויחמר מסכתא בעמדה ומשאויל היתה הולכת ועוברת בלי עיכוב ומשינו בעמדה להקטיל חילוק מומיה הוא בעמדה  
 52 רישא

42 שיש לו לשמור קמטו שלא יחוק ולא בורח ולא בשום דבר ואין שום ממון של יתא בו ממשא ביה שפישע אבל יש חץ שאין בו ממשות גוון שירב כלי ביה פורח חץ יש אש שאין בו ממשות  
 43 כגון שולכתת בלא גחלת כדאמרין בסוף בריה (ר"ל) הילקף דמו להרדי שאין בשיניהם ממשות בהויקו שפישע בו רק גוון האדם:  
 44 **דארייה** ארייה. הרמ לאוקמי באנא אגרו ע"י שינוי כדאמרין בריש פירקין: **רבי** יוחנן בדאנחה אסתי. לא מצי למימר בארייה ארייה ועל כל הפירש ח"ו דאי בתו בלא ככחו דמי ותי  
 45 על כל שאר הגריש פטור: **לאו** ממונו דבעל כלב הוא. דהוא לא החליק ועל אש של כלבו לא חייבתו תורה ואע"פ דלגבי בור אצטרך מעוטו איש בור הוא שור בור כדאמרין  
 46 בשור שנחנ את הפרה ולמקן דף מת. וסמ תרי איש כתיב מ"מ פשוט ליה לגמרא משום ואיחוד דרשאי דפטור על אש בהמות ד': אבות נאמרו בשור ולא וזה:  
 47 **במסכתא** כל הבריה כוליה. דרבי בולק מקום גחלת: **ואי** במסכתא אמאי חייב. חונני הכל נ"ש בעל הגמל יחייב עמו כיון שגם הוא פושע בכסוקו אגל א"י אבל במסכתא ניקח ליה  
 48 ולא וקח ליה לאסוקי אורעיהו שיהא נ"ו ממונו אגל כיון דאוקמה במסכתא א' אפשי שלא ידא החליקו כיון שדולקת כל כך שמתכסב כל הבריה דרין החילוק והיה  
 49 לו להרדיק ולמוענה מליחית ודולכת ומסכתא אגל אין לפרש אמאי חייב חונני בעל הגמל יחייב ח"ו דהא לקוה (ר"ה כג.) פריך ולידויב בעל הגחלת ואע"פ שבעל הכלב פושע גם בעל  
 50 הגחלת יש לו להחייב שלא שמר גחלתו ומשינו בשעמדה כלומר לא במסכתא דרין החילוק אלא בעמדה במקום אחד והרבה כל כך במשאי שמתכסב כל הבריה בעמדה ופרך  
 51 דכ"ש חונני פטור: למגרי אגל כלומר פטור מחלקו של בעל הגמל ויחמר מסכתא בעמדה ומשאויל היתה הולכת ועוברת בלי עיכוב ומשינו בעמדה להקטיל חילוק מומיה הוא בעמדה  
 52 רישא





1 ויה חזרו בני העובד ואת הקנה והשיר היינו  
2 כיון דמירת הבהוב דבעי אביהב בחצר הניקא ואי פי פרה חצר המזיק אפילו כי  
3 אבליה גרידא דבעל התקרה הוי אביהב בחצר המזיק ואגב דשירן לשון וי כגון  
4 אתר חלוק פיה נקט ליה מיעיני משפחה בו את הכלב דהוסי מקרי אפילו הכנס  
5 יד חבירו בני העובד ואי התקנה והשיר היינו  
6 דתחבב דהוסי אביהב ונתקש בחצר חבירו  
7 ואיכא אמאי תיב בעל הכלב והלא ידו בחצר  
8 המזיק הוא ולמאי ליה מאי בעי ירך במוקא  
9 דכלבאי ויה דאקמרין שן דחייבי רחמנא דהכי  
10 משכחת לה אף על גב דמשכחת לה שפיר  
11 כגון שהלקיחה היתה בחצר הניקא אלא משום  
12 דפשטה הקרא משפחה שהביעור היתה בחצר  
13 הניקא בעל הדיב משמע לה גרידא מכתש של  
14 (דף ג.) איכא נמי תפשוט ממוקא דשמעתין  
15 דאקמרין תפשוט מדעבי רב ביבי בר אביו. **הא**  
16 שעתה עסקי בו את הכלב ותימה דאמאי ולא  
17 משני לענן קטלא לא אמרין כדאמרין בסמוך  
18 דרך משנה היא ורישא והדשן בו את הנחש  
19 המייתי ותרם הכי בעי אלו הן והשפירן (סנהדרין)  
20 דף עו. עט.) וכן שקמו משמע ליה רישא בין לענן  
21 מינה בין לענן נוקחן ולקמן נמי מייתי לה  
22 גבי בעיא משיח פלגמי של חבירו: **דאפקיה** ולא  
23 לניביה ופרסיה. הוסי לשניי כגון שלא הכניס  
24 יד חבירו אלא הכלב עצמו לקחה כשישועה  
25 אלא תמניי לפי מה ששבור המיירי כשדשית  
26 ידו:  
27 **יגלו** למטר לגדור מר גזירא בארעיה. הנה  
28 נשקט אביי שלא היה חפץ לילך לשם  
29 דתנתן (ועל דף טו) אבליה מתוך הנהוב משלמת  
30 כו ולא אמרין הנה לו לנעול תרונה וכן אבליה  
31 מצדי דתנהב ולעיל נמי לא פריך דליפטר הכלב  
32 הכלב מן התרנה ורב אלפס פסק כרב יוסף  
33 וליהיה לראב"י דדחיק בעלמא הוא: **התנהו**  
34 עזי דשקבי בו עזי דרב תרבו דאמר לה של  
35 ואע"ג ששילמו מה שהדיוק לא בעי למוקם  
36 כהריוהו לדינא וזמניו נמי דליקא סהוי אבל עו  
37 לתקנה ורהל לגיזאה וכול לומר כשיזיק ושלם  
38 כראשבוש כגו עזי דבי תרבו דאמר לה של  
39 אצטענהו ולא אמר ליה דל שחתיבה: **איוהו**  
40 מועד בו. אמר ר' רדא דאמרין כתבא על  
41 יבנתו (במות דף סד.) וקסמל תנא דשור  
42 המועד פרש"ב דאמר בשלש זמניו הוי חזקה  
43 לא משום דתקרהו פלוגתניהו בשור המועד  
44 דמקריא דאקמרין.  
45 **שיהו** התיקנות בו. אף על גב דאדם אית  
46 ליה מולא מימי פוח שענשה שקל כל  
47 פך והאזינוקות ממשמישין בו ודאי חור לקרנותיו  
48 וכל כא מיב לנעט שלא תועיל חזרה בשליש  
49 ימים אלא השמיעניו דאפילו ביום אחד פעמים  
50 דאיכא חזרה כגון ע"י תיקנות ו' פעמים ביום  
51 אתר נראה דאין מועיל לדידה לחזרה אינפי  
52 מועיל לתקנהו דהוי אשכחן לרש דבשליש  
53 פעמים הוי מועד ובהורה בעי ג' ימים:  
54 **ולא** ישמרתו האידאן תיב. פי' ביקטורס כפי' ראשונה דלרבה בפעם ג' תיב ניש צ"ל לפי' הא דאקמרין לקמן דאנו ג' כתיי סהוי בוד ויקא דלמדור ליעידו תורה אייעד  
55 ומשלתו בעלים ניש אע"פ דיש תחלה ואינו נראה דהוועד בעליו כתוב ואיכא אם לא ישמרתו משלם ניש וביקריא דלקמן קאנו דאין השור נשקט מועד עד  
56 שיעידו בפני בעלים ולא אפילו למדי' ליעידו תורא עירך שיעירו הבעלים תחלה וכי אתו ג' כתיי סהוי בוד ויקא והיעירו כבעלים לא ישמרתו בעלים ניש וגי' נגיחה ד' ויש  
57 עצמו חור בו משום דברישי חזקת הבהים וכ"כ דף תי. ועס) קאמרין סקמא דנמרא אי מה שור המועד עד נגיחה ד' לא מתייבב בו ופי' דמשקעתו ודורשין איכא ביעידו  
58 והר"ר

1 **כחצר הניקא דמיא** ושהה אחר קרינא ביה: **ואי אמר** בו' נקרא מקהדר כלומר אמאי  
2 מספקא לך פשיטא דכחצר הניקא דמי דאי כחצר המזיק דמי איכ' שן דתיב רחמנא דהכי  
3 משכחת לה: **נתחבבה** במתלה. ודלחלה דשן היא אבלי על ממש שן לא דאמר ליה פי פרה  
4 רשותו היא: **ונתנה** פירות. ע"י גלגול כעין שעששין סוסים ותימורם וקלעו וולטרי: **וקא**  
5 **כענין** עד תוספת. דמכלל אבליה דהא ובער ויה  
6 השן מיבער הגלגל עד תומנו נפקא ג' בפי קמא  
7 (דף ב') והקא ליבא תומנו שערדו האנסינ  
8 והפירות בעין: **דשה** אלימי. כשהתחבבה במתלה  
9 מתקה צורה שצעליו דאיכא תומנו: **דשפעי** פסיעי.  
10 כשהתגלגלה על הפירות התחבב בטיט ואי  
11 כמו פסור אמונים (תולמי ים) כלומר שפסחה  
12 משקה בגלגלה דכליא וספיא קרנא: **פסור**  
13 משקה. דהקמא כןקסן פסור: **דאפקיה** לניביה.  
14 שהוציא שיערו וקסרו ולא הכניס ידו לחור פי  
15 **השיר** בו את הנחש. שנטל את הנחש בידו והניע  
16 פיו ליד חבירו עד שבענקה לחוכו ונשכו ומת:  
17 מתויב מיתה: בין שיערו עופר. וכלא כמות  
18 הנחש יצא הארס: **לפיק** מביש כפיה. ודקה  
19 ליה כסילו רתנו סיפין שורג מוה הוא ולא  
20 גורם נחש כפיקלה. כדון שור אדם דכתיב  
21 השור יקלל שמתו כוא: **לענן** קטלא. הריגת  
22 נחש: **לא אמרין**. נמי ירך בו ולא ואפילו חזר  
23 המזיק דמיא אתו פסור אלא תהרג ליענן  
24 [כגון אמרין נמי בעית ברשותי כדנתן בפי' דף  
25 טו] חזין מרשות המיוחדת למזיק ומביאי לן פי  
26 פרה אי כחצר המזיק דמי או לא עד דפשטא  
27 לה מכלל שנטל חזרה כי תרבו. שם משפחה  
28 דלפדון לעילאי. מבבל לארץ ישראל: **ודנתין**  
29 לתחמא. מארץ ישראל לבד וכו' בקאיא בין  
30 זה עזי דשוקא. דקבצי דקמיני שליטה אלא  
31 דמשוהו ליה עד ויקא דשוקא: פתרינן כהריוהו.  
32 אי מספקן אפילו ברשות הרבים. תיב אפסוקא.  
33 מקום מעמד הסקפינ: **נקביל** וזה. אפילו ויקא  
34 דלא דשוקא שחית ליה האילן ולשיחיה קיימך  
35 **מתני** משחזור בו שלישי ימים. שראוה  
36 שזורים אינו נזנח חזר למתנהו: **שליש** פעמים.  
37 ואפילו ביום אחד: **גמ'** **גמ'** לניחה רביעית.  
38 שאם לא שמו ונגח נגיחה רביעית משלם  
39 מעליה: ניש אבל אלשלישית פלגא נוקא וקא  
40 דמשלם ולא ישמרתו האידאן. בנגיחה שלישית  
41 תיב עליה נוק שלם.  
42 ריחק

1 **כחצר הניקא דמי דאי כחצר המזיק דמי לימא** ליה  
2 **מאי בעי רפקה בפומא דכלבאי דאיבעיא** להו פי פרה  
3 **כחצר המזיק דמי או כחצר המזיק דמי ואי אמרת**  
4 **לה אמר רב מרי בריה דרב פהנא פנון שנתחבבה**  
5 **במתלה לתנאתה ונתנה פירות לתנאתה מתקיה** לה  
6 **מו ומורא והא בעינא פאשר** יבער הגלגל עד תומנו  
7 **לימא רבינא אמר** דשה צלמ' רב איש אמר דפסיעי  
8 **פסור** ר"ש ששה בו את הקיבב ששה בו את הנחש  
9 **אמרת כחצר המזיק דמי לימא** ליה **מאי בעי** ירך  
10 **בפומיה דכלבאי אימא** פסור אף משיח ואיבעית  
11 **אימא דאפקיה לניביה ופרסיה** ר"ש השיר בו את  
12 **הנחש** רבי יהודה מתייב והתכמים פותרים ואמר רב  
13 **אחא בר יעקב פשתמיצו** לומר לדברי ר' יהודה ארס  
14 **נחש** בין שיערו הוא עומד לפיקה מביש בסיוף ונתש  
15 **פסור לדברי חכמים** ארס נחש מעצמו מוקא לפיקה  
16 **נחש כסקילה ומביש** פסור ואי אמרת פי פרה כחצר  
17 **המזיק דמי לימא** ליה **מאי בעי** ירך **בפומא דחיוואי**  
18 **לענן** קטלא **לא אמרין** ויקא **דנתיא הנכנס**  
19 **לחצר בעל הבית** שלא ברשות ונגחוהו שורו של בעל  
20 **הבית** ומת השור כסקילה ובעלים פטורים מן הכופר  
21 **בעלים** פטורין מן הכופר מ"ט דאמר ליה ברשותי  
22 **מאי בעית** שורו נמו לימא ליה **מאי בעית** ברשותי  
23 **אלא לענן** קטלא **לא אמרין** תנהו עזי דבי תרבו  
24 **דהו** מספקי' ליה לרב יוסף **אלא** זיל אימא  
25 **איולא** אמרי לו לגדור מר גזירא בארעיה ואי גר  
26 **שן דתיב רחמנא** הוי משפחת לה כשחזרה אי נמו  
27 **דגיל** גזרא **בליליא** מקריו רב יוסף **ואימא** רבה  
28 **דלקמן** **לימא** ודנתתו לתחתאה הני עזי דשוקא  
29 **דמספקי** מתיקין כהריוהו תרי ותלתא ומנין אי ציית ציית או לא אי אמרין ליה תיב אפסוקא  
30 **וכבל** וזה: **מתני** **איוהו** תם וזהו מעמד מועד כל שחיערו בו שלשה ימים ותם משחזור  
31 **בו שלשה ימים** דכרי ר' יהודה רבי מאיר ואמר מעמד שחיערו בו שלשה פעמים ותם  
32 **כל שיהו** התיקנות **ממשמישין** בו ואינו נזנח: **גמ'** **מאי מעמא** דר' יהודה אמר אפי  
33 **תמול** חד מתמול תרי שלשום תלתא ולא ישמרתו בעליו אתאן לנגיחה רביעית רבא אמר  
34 **תמול** מתמול חד שלשום תרי ולא ישמרתו האידאן תיב ור"מ מ"ט דנתיא א"ר מאיר  
35 ריחק



ביצת הקדוש שנעשית אפרוח. אמר רבי יסא: פליגי בה פהנא ורבי יוחנן. פהנא אמר: אסורה. ורבי יוחנן אמר: מותרת. אמר רבי זעירא לרבי יוסי: הא רבי יוחנן אמר: אוף היא פודה אותה בזמן זרעה. רבי חנינא ורבי יונה ורבי לעזר בשם פהנא: פודה אותה בזמן זרעה. ורבי חנינא בשם רבי פנחס, מתקנתיה. פהנא אמר: אסורה ופודה אותה כמות שהיא. ורבי יוחנן אמר: מותרת ופודה אותה בזמן זרעה.

### חדרן עלה הנוטע לסיג

## פירק שני

הלכה א' מתני' התרומה, ותרומת מעשר של דמאי, החלה, והכפורים – עולים באחד ומאה [דף ח' ע"ב] ומצטרפין זה עם זה, וצריך להרים.

הערלה וכלאי הכרם – עולים באחד ומאתים, ומצטרפין זה עם זה, ואינו צריך להרים. רבי שמעון אומר: אינן מצטרפין. רבי לעזר אומר: מצטרפין בנותן טעם, אכל לא לאסור.

גמרא התרומה ותרומת מעשר כו'. למי נצרכה? לרבי שמעון. אף על גב דרבי שמעון אמר: אין שתי שמות מצטרפין, מודי שכולהו לשם תרומה – מצטרפין.

מאן תנא תרומת מעשר של דמאי? רבי מאיר. דרבי מאיר מחמיר בדבריהן בדברי תורה.

והא אשקחן דרבי מאיר מחמיר בדבריהן בדברי תורה? אמר רבי חנינה: הוה דתנינן תמן: הוואה בתם – הרי זו מקולקלת, וחוששת משום זב, דברי רבי מאיר. והכמים אומרים: אין בכתמים משום זב.

רבי יונה בעי: ולמה לא תנינן חלת דמאי? בגין דתנינן חלה ודאי לא תני חלת דמאי. והתנינן: תרומת מעשר של דמאי? רבי חנינא בשם שמואל: דמאי – צריך חלה. אמר ליה רבי חייה בר

### [דף ט' ע"א]

לוליבא: נוטל הוא דמיו מן השבט? אמר ליה: בן אמר שמואל, שהוא נוטל דמיו מן השבט.

רבי מנא בשם רבי יוסי: אינו נוטל דמיו מן השבט. למחר הוא מכיא ודאי ואומר: "דמאי הוא" כדי ליטול ממונו דמים!

רבי יוחנן שאל לגמליאל זוגא: נהיגין אתון מפקין חלה מן הדמאי? אמר ליה: לא. בן אמר רבי שמואל אחוה דרב ברביה, בשעה שגזרו על הדמאי, רוב העם מפרישין אותו לתוך בתייהן.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: תני בית דין, שתהא חלתו בצפון צפונה.

ועליו באחד ומאה. מה את עבד לה? בתחילת הפרשה או בסוף הפרשה? אין תימר בתחילת הפרשה – אין קטן מעלה, ואין אחר מעלה, ואינו דוחה את השבת. ואין תעבדיניה בסוף הפרשה – קטן מעלה, ואחר מעלה, ודוחה את השבת.

תמן תנינן: רבי יהודה אומר: אף מעליו את המדומע באחד ומאה. ותני עלה: רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם רצה – נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר. אומר רבי יונה: רבי יודה עבד לה בסוף הפרשה. ורבי שמעון בן אלעזר עבד לה בתחילת הפרשה. אומר רבי יוסי: אף רבי שמעון בן אלעזר עבד לה בסוף הפרשה. ולא מודי רבי שמעון בן אלעזר שאסור לעשות בן בודאי? מאי בדין?

[דף ט' ע"ב] ובלבד שלא יעשה בשבת כדרך שהוא עושה בחול.

תמן תנינן: רבי ליעזר אומר: תרומה – עולה באחד ומאה. רבי יהושע אומר: במאה ועוד. תמן אמר הזוקיה, רבי אבהו בשם רבי לעזר: כל מקום ששנה רבי מחלוקת, ואחר כך חזר ושנה סתם – הלכה כסתם.

מן מה דתנינן: סאה תרומה שנפלה למאה. ואמר רבי לעזר: לית כאן לומר לתוך מאה, אלא לתוך תשעים ותשעה. כמה דתנינן רבי ליעזר ורבי יהושע.

מניין שיהו עולין? אומר רבי יונה: בתיב (במדבר יח) **מכל חלבו את מקדשו ממנו**. דבר שאף מרים ממנו, שאם יפול לתוכו הוא מקדשו. וכמה הוא? אחד ממאה. רבי ליעזר אומר: מוסף סאה ומעלה. רבי יהושע אומר: מוסף כל שהוא ומעלה. רבי יוסי בן משולם אומר: ועוד קב למאה סאה, שתות למדומע.

תני רבי שמעון אומר: תרומה – עולה במאה מקל וחומר. אם איסור מתוך איסור – עולה. איסור מתוך היתר – לא כל שכן.

תרומה, אית תני תני: איסור מתוך היתר. ואית תני תני: היתר מתוך היתר. מאן דאמר איסור מתוך היתר – שכן תרומה אסורה לזרים. מאן דאמר היתר מתוך היתר – שכן תרומה מותרת לכהנים.

אית דפתר לה כולה לכהנים. מאן דאמר איסור מתוך היתר – במדומע בתרומה ממאה. מאן דאמר היתר – במדומע בתרומה מטהרה.

תני: פרוסה של לחם הפנים שנתערבה במאה פרוסות של חולין, וכן התיבה של הפאת שנתערבה במאה התיבות של

[דף י' ע"א]

הולין – לא יעלו. רבי יודה אומר: יעלו. מה טעמא דרבי יודה? (יחזקאל מה) וְשֵׁה אֶחָד מִן הַצֵּאֵן מִן הַמַּאֲתִים מִמִּשְׁקָה יִשְׂרָאֵל – מדבר שהוא מותר לישראל. וקשיא, כתיב מאתים! ורבי יודה אומר: מאה! כתיב חיים, ורבי יודה אומר: שהוטיין.

מה בין חיים לשהוטיין? רבי חיננא אומר: חייין – עשו אותן כדבר שדרכו להיפנות.

עד דדון דבר שהוא מעלה ומתיר להדיומי. דבר שהוא מעלה ומתיר לגבוה? נישמעיינה מן הדא: (ויקרא כב) וְאַחַר יֵאבֵל מִן הַקִּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא, יֵשׁ לָךְ קִדְשִׁים שְׂאֵתָה אוֹכֵל בְּהוֹ, פְּרַט לְעִירוּבֵינָה וְלִיתֵר מִמָּאָה.

אין לי אלא אוכלי תרומה באוכלי תרומה. מניין אוכלי תרומה באוכלי הולין, אוכלי הולין באוכלי תרומה? אוכלי תרומה באוכלי קדש, אוכלי קדש באוכלי תרומה? משקה תרומה במשקה הולין? משקה הולין במשקה תרומה? משקה תרומה במשקה קודש? משקה קודש במשקה תרומה? משקה קודש במשקה קודש מניין? תלמוד לומר: מן הקדשים, ריבה.

רבי אבין בשם רבי יוחנן: תיפתר בלוג שמון של מצורע שנתערב במותר רקימי מנחת נזיר. והתני: משקי שנים! אומר רבי חנניה: הדא אמרה, עולות בעולות, אבל המאות בעולות – הרי יש כאן ודאי בלא תעשה.

היאך סבר רבי יודה? רבי ליעזר או רבי יהושע? אי רבי ליעזר – מעלה ואוכל. אי רבי יהושע – מעלה ושורף.

[דף י' ע"ב]

מאן תנא מצטרפין זה עם זה? רבי מאיר. דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: דברי רבי מאיר, כל האיסורין מצטרפין לקות עליהן בכזית, משום לא תאכל כל תועבה (דברים יד א).

הכא את אמר: צריף להרים, והכא את אמר: אינו צריף להרים! רבי יעקב בר אבדי, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מפני גזל השבט. ותני בן: כל תרומה שאין הכהנים מקפידין עליה, כגון תרומת הכלסין, התרויבין, והשעורין שבאדום – אינו צריף להרים.

הערלה וכלאי הכרם – עולין באחד ומאתים. מניין שהן עולין? כתיב מליאה (דברים כב, ט), מליאה (שמות כב, כח) מה מליאה שנאמר להלן – עולה, אף כאן – עולה. אי מה כאן מאה, אף כאן מאה? לפי שכל הכתוב איסורו – שינוי חכמים חיובו.

עד דדון כלאי הכרם. ערלה מניין? מה זו איסור הנזיה, אף זו איסור הנזיה. מה זו – עולה, אף זו – עולה.

עד כדון כרבי עקיבה. כרבי ישמעאל? רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל: קל וחומר. מה אם תרומה שהיא אסורה לזרים – הרי זה עולה, ערלה שהיא מותרת לזרים – לא כל שכן! לא! אם אמרת בתרומה – שהננייתה מותרת, תאמר בערלה – שהננייתה אסורה!

רבי הוננא: פרי (ויקרא יט, כג), פרי (דברים כו, ב) – גזירה שוה.

מזבטין זה עם זה בין לאסור בין להתיר כדי ליתן טעם; דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: אין מזבטין. רבי לעזר אומר: מזבטין בנותן טעם, לא לאסור. מה פליגי? שנפלו שלש קבין ערלה, ושלש

### [דף י"א ע"א]

קבין של בלאי הכרם. אבל אם נפלו שלש קבין ועוד ערלה ושלש קבין של בלאי הכרם – הותר הכרי. למה? ועוד בטל בשלש קבין, שלש קבין בטילין כמאן.

נפלו שלש קבין של ערלה, ושלש קבין של בלאי הכרם באחת מהו? כמו שנפלו שלש קבין ועוד ערלה ושלש קבין של בלאי הכרם, או כמו שנפלו שלש קבין של בלאי הכרם ואחר כך נפלו שלש קבין ערלה?

פשיטא, שידיעתו מתרתו. ידיעת חבירו מהו שתתירו? היאך עבידא? הוא לא ידע בה, חבירו ידע בה.

ידיעת ספק מהו שתתיר בידיעת ודאי? היאך עבידא? היו לפניו שתי קופות, אחת יש בה מאתים, ואחת אין בה מאתים. נפלה סאה ערלה לתוך אחת מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלה, ואחר כך נפלה בשנייה, מודה ומוצא בה מאתים ושתיים, אין תימר ידיעת ספק בידיעת ודאי – עולה. אין תימר אין ידיעת ספק בידיעת ודאי – אינה עולה.

### [דף י"א ע"ב]

היתה קופה אחת, ספק יש בה מאתים, ספק אין בה. נפלה סאה תרומה לתוכה, ואין ידוע אם נפלה אם לא נפלה, ואחר כך נפלה השנייה, אין תימר ידיעת ספק בידיעת ודאי – עולה. אין תימר אין ידיעת ספק בידיעת ודאי – אינה עולה.

הלכה ב' מתני' התרומה מעלה את הערלה, והערלה את התרומה. ביצד? סאה תרומה שנפלה למאן, ואחר כך נפלו שלש קבין ערלה, או שלש קבין של בלאי הכרם – זו היא שהתרומה מעלה את הערלה, והערלה את התרומה.

הערלה מעלה את הפלאים, והפלאים את הערלה, והערלה את הערלה. ביצד? סאה ערלה שנפלה למאתים, ואחר כך נפלה סאה ועוד ערלה, או סאה ועוד של פלאי הכרם – זו היא שהערלה מעלה את הפלאים, והפלאים את הערלה, והערלה את הערלה.

**[דף י"ב ע"א]**

**גמרא** אמר רבי קוריים: לא שהתרוימה מעלה את הערלה, אלא שהתרוימה מצטרפת עם החילין להעלות את הערלה.

ניחא תרוימה מעלה את הערלה, שבין מהורה מעלה את הפמאה. ערלה מעלה את התרוימה? פלום כמאה מעלה את הפהורה?! לא אצל הורים, שפא אצל הכהנים? והתנינן: הערלה מעלה את הפלאים, והפלאים את הערלה, והערלה את הערלה! שנייא היא תמן בין אצל הורים בין אצל

**[דף י"ב ע"ב]** הכהנים?

**סאה תרוימה שנפלה למאה.** אמר רבי לעזר: לית פאן לתוד מאה, אלא לתוד תשעים ותשעה.

**סאה ערלה שנפלה לתוד מאתים.** אמר רבי לעזר: לית פאן לתוד מאתים, אלא לתוד מאה ותשעים ותשעה.

**הלכה ג' מתני'** כל המחפץ והמתבל והמדמע בתרוימה ובכלאי הכרם – אסור. בית שמאי אומרים: אף מטמא. ובית הלל אומרים: לעולם אינו מטמא, עד שיהא בו כביצה.

דוסתאי איש כפר יתמה היה מתלמידי שמאי, ואמר: שאילתי את שמאי הזקן, ואמר: לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצה.

ולמה אמרו כל המחפץ והמתבל והמדמע לתחמיר? מין כמינו. להקל ולהחמיר? מין בשאינו מינו. ביצד? שאור של חיטים שנפל לתוד עיפת חיטים ויש בו כדי לחפץ. בין שיש בו לעלות באחד ומאה, בין שאין בו לעלות באחד ומאה – אסור. אין בו לעלות באחד ומאה, בין שיש בו כדי לחפץ, בין שאין בו כדי לחפץ – אסור.

להקל ולהחמיר מין בשאינו מינו ביצד? גריסים שנתבשלו עם עדשים ויש בהן בנותן טעם, בין שיש בהן כדי לעלות באחד ומאה ובין שאין בהן לעלות באחד ומאה – אסור.

אין בהן בנותן טעם, בין שיש בהן לעלות באחד ומאה ובין שאין בהן לעלות באחד ומאה – מותר.

**גמרא** רבי יוסי בשם רבי חילפיי, רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש: כתפוח עושין אותו בית שמאי.

תמן תנינן: מי הצבע פוסליון אותו בשלשת לוגין, ואין פוסליון אותו בשינוי מראה.

אבא בר ריה דרב נחמן, דכרי רבי מאיר, משום שאיבה ניכרת.

רבי חונא בשם רבי אבא: אתיאי דרבי מאיר – כבית שמאי, כמה דבית שמאי אמרי: משום הימוין מחמיין, כן רבי מאיר אמר: משום שאיבה ניכרת.

עד כדון דכר שיש בו איפור וטומאה, יש בו טומאה ואין בו איפור מהו? הימין מפניו למקום אחר – נעשה זה אסור וזה אסור. ריבה על הראשון וכיפלו – נעשה

[דף י"ג ע"א]

עקר מפלה, ומפלה עקר.

שאור של תרומה שנפל לתוך העסה והגביהו, ואחר כך נתחמצה העסה – הרי זו מותרת, ודכותה, תאנה של תרומה שנפלה לתוך מאה, הונגבה אחת מהן ואחר כך הכרה התרומה – תהא מתרת! תמן – לא הכר האפור, ברם הכא – הכר האפור:

רבי יונה בעי: ולמה [לא] תנינן גריסין שנתבשלו עם האורז? אלא מתניתין כמאן דאמר: נותני טעם לפגם – [אסור] מתר. ואפילו כמאן דאמר נותני טעם לפגם מתר, מודה הוא הכא שהוא אסור. גריסין של תרומה שנפלו עם עדשים של חלין ויש בהן נותן טעם, רבה עליהן עדשים של חלין מתר. עד כמה ירבה? תפלוגתא דרבי ודרבי ישמעאל בי רבי יוסי. על דעתיה דרבי, דו אמר: עד שירבו על בולחון. על דעתיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי, דו אמר: עד שירבו על הנפלין.

גריסין שנתבשלו עם עדשין של חלין ואין בהן נותן טעם. רבה עליהן גריסין של חלין, מין מעורר את מינו לאסור. לא תהא גדולה מיין נסך. כמה דתימר ביין נסך את רואה את ההיתר כמי שאינו, אותו האפור, אם יש בו בנותן טעם – אסור, ואם לא – מתר. והכא את רואה את ההיתר כמי שאינו, אותו האפור, אם יש בו בנותן טעם – אסור, ואם לא – מתר. הדיא אמרה רבה עליהן גריסין של תרומה – מתר:

**הלכה ד' מתני'** שאור של חלין שנפל לתוך עסה, ויש בו כדי לחמיין, ואחר כך נפל שאור של תרומה או של בלאי הכרם, ויש בו כדי לחמיין – אסור. שאור של חלין שנפל לתוך עסה וחימצה, ואחר כך נפל שאור של תרומה, או שאור של בלאי הכרם, ויש בו כדי לחמיין – אסור. ורבי שמעון מתיר:

**גמרא** תני חנניה בשם רבי יוחנן: אף הראשונה במחלקת. אמר רבי יונה: תוינן

[דף י"ג ע"ב]

סכרין מימר: מה פליגינן? בשחימין זה כל כחו וזה כל כחו, ונפל שאור של חלין תחלה. אבל אם נפל שאור של תרומה תחלה – כבר נתחמצה העסה.

כל נותני טעמים בין לפגם בין לשבח – אסור; דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: לשבח – אסור, לפגם – מתיר. רבי שמעון בן לקיש אומר: מה פליגינן? בשהשביח ואחר כך פגם, אבל אם פגם ואחר כך השביח – אף רבי מאיר מודה. רבי יוחנן אומר: לא שנייא, היא השביח היא פגם, היא פגם היא השביח – היא המחלקת.

תמן תנינן: שעורין שנפלו לתוך הבור של מים, אף על פי שהבאישו מימיו – מימיו מותרים. והדא מתניתין מאי היא? רבי יוחנן אומר: במחלקת. רבי שמעון בן לקיש אומר: דברי הכל. רבי יוסי בי רבי בון אומר אילין שמועטא דדא, רבי יוחנן אומר במחלקת, רבי שמעון בן לקיש אומר דברי הכל.

אמר רבי יונה: צורכה להדא דרבי שמעון בן לקיש, לא בן סברין מימר: מה פליגינן? בשהימין זה כל כחו וזה כל כחו, ונפל שאור של חלין תחלה. אבל אם נפל שאור של תרומה, כבר נתחמצה העפה. ואפילו נפל שאור של חלין תחלה, נעשה כמי שהשביח מעקרו ואחר כך פגם.

הור רבי יונה ומר: האשה הזאת אינה מחמצת כל צורכה, משיירת היא כל שהוא. אותו כל שהוא יעשה כמי שהשביח ולקסוף פגם. וקשיא אילו השביח ולא פגם שפוא כלום היא?

רבי יונה בעי: מה בין שבח מזה ומזה, ומה בין פגם מזה ומזה? שבח מזה ומזה – אסור, פגם מזה ומזה מתיר!

### [דף י"ד ע"א]

אמר רבי מנא: שבח מזה ומזה – את רואה כמי שאינו, אותו האפור אם יש בו כדי לאסור. פגם מזה ומזה – את רואה את ההתר כמי שאינו, אותו האפור אין בו כדי לאסור:

**הלכה ה' מתני'** תבלין שנים שלשה שמות ממין אחד או משלשה – אסור ומצטרפין. רבי שמעון אומר: שנים או שלשה שמות ממין אחד, או שני מינין משם אחד – אין מצטרפין:

**גמרא** ניקא שני שמות ממין אחד, שני מינין משם אחד? רבי אבהו בשם רבי לעזר: במיני מתיקה שנו.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: שלשה נותני טעמים הן, כל שההדיום טועמו ואומר: "קדרה זו אינה חסרה" ונפל, זו היא נותן טעם לשבח מתיר. ואפילו אומר: "תבלין פלוני יש בקדרה זו" – זה הוא נותן טעם לפגם מתיר. וכל שהאמן טועמו ואומר: "תבלין פלוני יש בקדרה זו" – זה הוא נותן טעם לפגם אסור. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: כל האפורין משערין אותן בלו בצל בלו קפלוט.

עד כדון דבר שדרכו להשתער בכצל וקפלוט, דבר שאין דרכו להשתער בכצל וקפלוט במה אתה משערין. הכפון

[דף י"ד ע"ב]

בְּפֶה אֲתָה מְשַׁעְרוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹדֵן: לֹא בֵּן אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי לְעֹזֵר: בְּמִינֵי מִתִּיקָה שָׁנּוּ. מִינֵי מִתִּיקָה עַל יְדֵי שְׁדָרְכָן לְהַשְׁתַּעַר בְּבָצֵל וְקַפְלוּט – מְשַׁעְרִין אוֹתוֹ כִּלּוֹ בָּצֵל כִּלּוֹ קַפְלוּט. שְׂאֵר כָּל הָאֶסְרוּיִן עַל יְדֵי שְׂאִיז דְּרָבָן לְהַשְׁתַּעַר בְּבָצֵל וְקַפְלוּט – מְשַׁעְרִין אוֹתָן בְּמִינָן. הַכְּפוּז – מְשַׁעְרִין אוֹתוֹ בְּמִינוֹ. רַבִּי מְנָא לֹא אָמַר בֵּן, אֲלֵא לֹא בֵּן אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ: אָמַר רַבִּי לְעֹזֵר: בְּמִינֵי מִתִּיקָה שָׁנּוּ. מִינֵי מִתִּיקָה עַל יְדֵי שְׂמַעְמָן שְׁוֵה – מְשַׁעְרִין אוֹתָן כִּלּוֹ בָּצֵל כִּלּוֹ קַפְלוּט. שְׂאֵר כָּל הָאֶסְרוּיִן, עַל יְדֵי שְׂאִיז טַעְמָן שְׁוֵה – אִין מְשַׁעְרִין אוֹתָן כִּלּוֹ בָּצֵל כִּלּוֹ קַפְלוּט. הַכְּפוּז – צְרִיכָה.

רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: כָּל נֹתְנֵי טַעְמִים – אִין לֹקִין עֲלֵיהֶן עַד שְׂמִיעוּם טַעַם מְמוּשׁוֹ שֶׁל אֶסְרוֹ. הַתִּיב רַבִּי הֶמָּא בֵּן רַבִּי יוֹסִי קוּמֵי רַבִּי יוֹחֲנָן: הָרִי בְּשָׂר בְּחֻלְבֵי הָרִי לֹא טַעַם מְמוּשׁוֹ שֶׁל אֶסְרוֹ וְאֵת אָמַר לֹקְהוּ וְקַבְּלָהּ. מַהוּ וְקַבְּלָהּ? בְּאִינֵשׁ דְּשִׁמְעָה מִיִּלְיָה דְּבַעַל דִּינְיָה וְקַבְּלָהּ.

רַבִּי אֲבָהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחֲנָן: כָּל נֹתְנֵי טַעְמִים אִין לֹקִין עֲלֵיהֶן חוּץ מִנֹּתְנֵי טַעַם שֶׁל נְזִיר. אָמַר רַבִּי זְעִירָא: כָּל נֹתֵן טַעַם אִין לֹקִין עֲלֵיהֶן עַד שְׂמִיעוּם טַעַם מְמוּשׁוֹ שֶׁל אֶסְרוֹ, וּבְנְזִיר אֶפִּילוּ לֹא טַעַם טַעַם מְמוּשׁוֹ שֶׁל אֶסְרוֹ.

אָמַר רַבִּי בָּא בַר מַפְּל: כָּל נֹתְנֵי טַעְמִים אִין אֶסְרוֹ וְהִתֵּר מִצְטְרָפִין, וּבְנְזִיר אֶסְרוֹ וְהִתֵּר מִצְטְרָפִין. מִתְנִיתָא מְסִיעָה לְדִין וּמִתְנִיתָא מְסִיעָה לְדִין. מִתְנִיתָא מְסִיעָה לְרַבִּי זְעִירָא, כְּזוּת יוֹז שְׁנַפְל לְקַדְרָה, אֲכַל מְמוּנָה כְּזוּת – פְּטוּר עַד שְׂיֵאכַל אֵת כְּלָהּ. עַל דְּעִתִּיָּה דְּרַבִּי בָּא בַר מַפְּל בִּיּוֹן שְׂאֲכַל מְמוּנָה כְּזוּת הַיָּב. מִתְנִיתִין מְסִיעָה לְרַבִּי בָּא בַר מַפְּל! מִמְשַׁמְעָה שְׁנַאֲמַר (בכדבר ה) **וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה**. וְכִי מַה הֵנִיחַ הַכְּתוּב שְׂלֵא אָמְרוּ? אֲלֵא לְפִי שְׁנַאֲמַר (ש) **מִכָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגֶּפֶן הַיַּיִן מִחֲרָצִים וְעַד זֶג לֹא יֵאכַל מִיַּיִן וְשִׁכָר יִזִּיר**, מַה תְּלִמּוּד לִזְמַר **וְכָל מִשְׁרַת עֲנָבִים לֹא יִשְׁתֶּה**? אֲלֵא שְׂאֵם שְׂרָה עֲנָבִים וְשְׂרָה פִתּוּ בְּהוֹן וְיֵשׁ בְּהוֹן כְּדִי לְצַרֵּף בְּהוֹן כְּזוּת – הַיָּב.

כַּזֵּן אֲתָה דִּן לְכָל אֶסְרוּיִן שְׁבִתוּרָה, וּמַה אִם הִיוּצֵא מִן הַגֶּפֶן שְׂאִין אֶסְרוּיִן אֶסְרוֹ עוֹלָם, וְאִין אֶסְרוּיִן אֶסְרוֹ הַנְּגָה, וְיֵשׁ לוֹ הִיתֵר לְאַחַר אֶסְרוֹ – עֲשֶׂה בּוֹ טַעַם כְּעֶקֶר. שְׂאֵר כָּל הָאֶסְרוּיִן שְׁבִתוּרָה, שְׂאֶסְרוּיִן אֶסְרוֹ עוֹלָם, וְאֶסְרוּיִן אֶסְרוֹ הַנְּגִיה, וְאִין לְהוֹן הִיתֵר אַחַר אֶסְרוּיִן אִינוּ דִּין שְׁנַעֲשֶׂה בְּהוֹן אֵת הַטַּעַם כְּעֶקֶר! כַּזֵּן לְמַדּוֹ חֲכָמִים: כָּל נֹתְנֵי טַעְמִים שְׂיֵהוּ אֶסְרוּיִן. וְקָשִׁיא עַל דְּרַבִּי זְעִירָא, בְּכָל אֲתֵר אָמַר עַד שְׂמִיעוּם, וְכָא אָמַר אֶפִּילוּ לֹא טַעַם:

**הַלְכָה ו' מִתְנִי'** שְׂאוֹר שֶׁל חֲלִין וְשֶׁל תְּרוּמָה שְׁנַפְלוּ לְתוֹךְ עֶסֶה, לֹא כְּזוּת כְּדִי לְחַמּוֹן וְלֹא כְּזוּת כְּדִי לְחַמּוֹן, וְהַצְטְרָפוֹ וְחִמּוּצוֹ, רַבִּי לְעֹזֵר אוֹמֵר: אַחַר הָאֲחֵרוֹן אֲנִי בָּא. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין שְׁנַפְל הָאֶסְרוֹ בְּתַחֲלָה, בֵּין בַּפּוּף – לְעוֹלָם אִינוּ אוֹסֵר עַד שְׂיֵהָא בּוֹ כְּדִי לְחַמּוֹן. וְעֹזֵר אִישׁ הַבִּירָה הֵיחַ מִתְלַמְּדֵי שְׂמִיאֵי



ואמר: שאלתי את רבן גמליאל הזקן עומד בשער המזרח, ואמר: לעולם אינו אוסר עד שיהא בו כדי לחמין:

**גמרא** תמן תנינן: ויין נסך אסור ואוסר בכל שהוא. הוקיה אומר: כוס שמזגו מן האסור ומן היתר ונפל אסור בסוף – אסור, היתר בסוף – היתר. אומר רבי שמואל בר רב יצחק: דרבי ליעזר היא, דרבי ליעזר אומר: אחר הארוז אני בא. אומר רבי ירמיה: חמר הוא כיון נסך.

רבי יוסי בעי: אם חמר הוא כיון נסך, אפילו נפל היתר בסוף יהא אסור. רבי יסא בשם רבי יוחנן: כוס שמזגו מאסור ומהתר, את רואה את ההתר כמי שאינו, אותו האסור אם יש בו כנותן טעם אסור ואם לאו מתר.

אמר רבי הושעיה: והוא שנפל ההתר בסוף. רבי אימי בשם רבי יוחנן: לא שנייא, בין שנפל אסור בתחלה והתר בסוף, להיתר בתחלה ואסור בסוף. אפלו מים ויין, אפילו נמוג כל צורפו מן ההתר, את רואה את ההתר כמי שאינו, אותו האסור אם יש בו כנותן טעם – אסור, ואם לאו – מתר.

אמר רבי זעירא: הדיא דאת אמר וכולה תיננין היאך עבידא. רבי יוסי בי רבי בון, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: צלוחית של ויין נסך שנפלה לתוך חבית של ויין, וחזרה ונפלה לתוך הכור של מים את

### [דף ט"ו ע"א]

רואה את ההתר כמי שאינו אותו האסור אם יש בו כנותן טעם אסור ואם לאו מתר:

עד כדון בשנפלו בזה אחר זה, נפלו שתיהן באחת מה אמר בה רבי ליעזר? נשמעינה מן הדיא: אימתי חמיצן של בותיים מתר לאחר הפסח? של בעלי בתים – אחר שלש שבתות של אפיה. ושל נחתומים בכפרים – לאחר שלשה ימים. ושל נחתומים בכפרים – לאחר שלשה תנורים.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף בשאמרו: של בעלי בתים – אחר שלש שבתות של אפיה, והוא שיהא אדם גדול, או שיהא משיא את בנו, ואפה שלשה תנורים בשבת אחת, זה אחר זה וזה אחר זה – מתר. ואף בשאמרו: של נחתומים בכפרים – לאחר שלשה ימים, והוא שנדחק ואפה שלשה תנורים כיום אחד זה אחר זה וזה אחר זה – מתר. תני רבי שמעון אומר: ואף בשאמרו של נחתומים בכפרים – לאחר שלשה תנורים עד שלשה ימים אסורין, שמשחרית הוא בודה לו שאור לכל אותו היום:

אותה העסה השניה – לא מאסור ומהתר היא מתחמצת? ומר רבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש מאן תנא חמיצן של בותיים? רבי ליעזר.

ואמר רבי יוסי לרבי חנינא ענתונייא: נהירת דהויתון מסין את רבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש: מאן תנא חמיצן של בותיים? רבי ליעזר. ואנן לינן אמרין כן, אלא רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש: ורדו לחמיצן של בותיים כרבי ליעזר. ועוד מן הדיא דאמר רבי חנינא, דרבי אבהו אבא הוה

ליה עובדא, שלח שאל לרבי חיאי ורבי יסא ורבי אימי, ואורזן ליה ברבי ליעזר. מה ביהידייא מורי?  
לא משום שרדו להמיצן של כותיים ברבי ליעזר. אמר רבי מנא קומי רבי יסא: הוה מה דתימר תמן  
הלכה ברבי ליעזר. וכא הלכה ברבי ליעזר. אמר ליה ולכל דבר:

**הלכה ז' מתני'** גלים שפסגן בשמן טמא, וחזר וסבן בשמן טהור. או שפסגן בשמן טהור, וחזר וסבן  
בשמן טמא, רבי ליעזר אומר: אחר הראשון אני בא, והכמים אומרים: אחר האחרון:

**גמרא** מה טעמא דרבי ליעזר? הראשון מוציא את האחרון, אמר רבי יוחנן: רבי יהודה ורבי ליעזר  
שניהן אמרו דבר אחד. דתנינן תמן: צלוהית שפיה צר – מובל ומעלה בדרבו. רבי יודה אומר: הויה  
הראשונה. כמה דרבי יודה אומר: הראשון מוציא את האחרון, בן רבי ליעזר אומר אוף הכא: הראשון  
מוציא את האחרון. עד דדון בשפסג מכן ומצא בצד השני. סה מכן ומצא מכן

[דף ט"ו ע"ב]

מה אמר בה רבי ליעזר. נשמענה מן תדא דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: לא סוף דבר צלוהית,  
אלא אפילו ספל. ואמר רבי יוחנן: רבי יודה ורבי ליעזר שניהן אמרו דבר אחד. אית לה מימר תמן  
בשפסג מכן ומצא בצד השני. לא בשפסג מכן ומצא מכן! אוף הכא בשפסג מכן ומצא מכן:

**הלכה ח' מתני'** שאור של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך עפה, לא בזה כדי לחמין ולא בזה  
כדי לחמין, והצטרפו וחימיצו – אסור לזרים ומתיר לכהנים. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים.

תבלין של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך קדרה, לא באלו כדי לתביל ולא באלו כדי לתביל,  
ונצטרפו ותיבילו – אסור לזרים ומתיר לכהנים. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים:

**גמרא** שאור של תרומה ושל שביעית שנפלו לתוך העפה, לא בזה כדי לחמין ולא בזה כדי לחמין  
ונצטרפו וחימיצו אסור לזרים ומתיר לכהנים. ר"ש מתיר לזרים ולכהנים. בזה כדי לחמין ובזה כדי  
לחמין ונצטרפו וחימיצו – אסור לזרים ולכהנים. רבי ליעזר ברבי שמעון מתיר לזרים.

רבי אבהו אומר: רבי יוחנן בעי: מה בין תרומה אצל הזרים, מה בין שביעית אצל הכהנים? תרומה  
אצל הזרים – אסורה, שביעית אצל הכהנים – מתרת!

חזר ואמר רבי יוחנן: תפתר שנפל שאור של תרומה תחלה, לא באת שביעית אלא לפגם. רבי ליעזר  
בי רבי שמעון בשיטת אביו. מהו בשיטת אביו? כמה דרבי שמעון אומר: נותני מעמים לפגם – מתיר  
בן רבי ליעזר בי רבי שמעון אומר: נותני מעמים לפגם – מתיר.

אמר רבי אבא מרי: מהו בשיטת אביו? כמה דרבי שמעון אומר: כל הספיהזין – מתרין, בן רבי ליעזר  
בי רבי שמעון אומר: כל הספיהזין – מתרין.

כלום אמר רבי שמעון אלא בספיהי גר, דלמא בספיהי זרעים? וקמת היא ספיהי יירק היא ספיהי זרעים.

רבניו דקיסרין אמרין: אחת בשיטת אביו ואחת בשיטת חכמים. בשיטת אביו, משום נותני טעם לפגם – מתר. בשיטת חכמים, משום שמות מצטרפין:

**הלכה ט' מתני'** התיכה של קדשי קדשים, ושל פגול, ושל נותר שנתבשלו עם התיכות – אסור לזרים ומתיר לכהנים. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים.

בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים שנתבשלו עם בשר התאווה – אסור

**[דף ט"ז ע"א]**

למאמאם ומתיר לטהורים:

**גמרא** תני של פגול ושל נותר ושל קדשים קלים. אמר רבי יונה: לא אמר אלא קדשים קלים.

פגול ונותר לאהר זריקה לא בלפני זריקה הו? לא אמר אלא פגול ונותר דבר שאין זריקה מתרתו, בקדשי קדשים, הא בקדשים קלים הואיל והן מתרין אחר זריקה, אפלו לפני זריקה – איז לוקין עליהן משום זרות.

אמר רבי יוסי: לא אמרו אלא קדשים קלים פגול ונותר לאהר זריקה, לא בלפני זריקה הו, לאיזה דבר נאמר פגול ונותר? להוציא קדשים קלים לאהר זריקה, הוא לפני זריקה, הואיל והן אסורין בקדשים קלים – לוקין עליהן משום זרות.

אמר רבי אבין: לישן מתניתא מסייע לרבי יוסי (דברים יב) **ונדבותיה** – זו תודה ושלמים, שאם אכל מהן לפני זריקת דמים – לוקה. רבי שמעון בן לקיש אמר: במחלקת. רבי יוחנן אמר: דברי הכל.

וקשיא על דרבי שמעון בן לקיש, לא בן סברנן מימר, בולקין לשון תרומה – מצטרפין, וכא יצטרפו בולקין לשון טמאה ולשון זרות: סבר רבי שמעון בן לקיש פתדא דתני בר קפרא: התיכה

**[דף ט"ז ע"ב]** של קדש ושל פגול ושל נותר שנתבשלו עם התיכות – רבי שמעון מתיר והחכמים אסורין:

### הדרן עלה התרומה

## פרק שלישי

**הלכה א' מתני'** בגד שצבעו בקליפי ערלה – ידלק. נתערב באחרים בלן ידלוקו: דברי רבי מאיר. והחכמים אסורין: יעלו באהד ומאתים:

## מַסְכַּת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי פָּרָק חֲמִישִׁי

א. מִצָּא כָּלִי וְכָתוּב עָלָיו: אֶלֶף, דָּלֶת, חֵי"ת, טִי"ת, רִי"ש, תִּי"ו - הָרִי זֶה תְּרוּמָה! יו"ד מ"ם - הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר. פ"א שִׁי"ן - הָרִי זֶה שְׁנֵי עִי"ן - הָרִי זֶה עֲנִי וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּלֵן שְׁמוֹת אָדָם הֵן. אֲבָל מִצָּא חֲבִית מְלֵאָה פְּרוֹת, וְכָתוּב עָלֶיהָ: 'תְּרוּמָה' - הָרִי זֶה תְּרוּמָה. 'מַעֲשֵׂר' - הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אִפְלוּ מִצָּא חֲבִית מְלֵאָה פְּרוֹת, וְכָתוּב עָלֶיהָ: 'תְּרוּמָה' - הָרִי אֵלּוּ חֲלִין. שְׁאֲנִי אוֹמֵר: אֲשַׁתְּקֵד הִיתָה מְלֵאָה תְּרוּמָה וּפְנָה, וְחֹזֵר וּמְלֵאָה חֲלִין. מוֹדָה רַבִּי יוֹסִי: שְׂאֵם כְּתוּב בְּחֶרֶס וְנִתְּוֵן עַל גְּבִי חֲבִית, בְּנִיר וְנִתְּוֵן עַל פִּי עֲגוּל, אִם תְּרוּמָה - הָרִי זֶה תְּרוּמָה, אִם מַעֲשֵׂר - הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר:

ב. מִצָּא כָּלִי חֶרֶס וְכָתוּב עָלֶיהָ קו"ף קָרְבָן - הָרִי זֶה קָרְבָן, וּמָה שֶׁבָּתוּכוּ קָרְבָן; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין דְּרָךְ אָדָם לְהִיּוֹת מְקַדִּישׁ כָּלִי חֶרֶס. מִצָּא כָּלִי מִתְּכוֹת כְּתוּב עָלָיו 'קָרְבָן', אִם הִיָּה רִיקָן - אִסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, עַד שִׁיּוֹדַע שֶׁהוּא שֶׁל הַקֹּדֶשׁ וּנְפָדָה. אִם הִיָּה מְלֵא - הוּא וּמָה שֶׁבָּתוּכוּ קָרְבָן:

ג. מִצָּא כָּלִי חֶרֶס וְכָתוּב עָלֶיהָ קָרְבָן - הָרִי זֶה קָרְבָן. מִצָּא כָּלִי חֶרֶס וְכָתוּב עָלֶיהָ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי - הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר שְׁנֵי. מַעֲשֵׂר סֶתֶם - מִשְׁתַּלִּין עָלָיו שְׁנֵי חוֹמְרִין. לְעֵלוֹת וְלֹאוֹכְלוּ

1 בִּירוּשְׁלַמִּי מַסְכַּת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי (פָּרָק רִבְעִי הַלְכָה ו') מְבַאֵר טַעַם הַדְּבָר. אֶלֶף - קְדָמִיתָא הָאוֹת אֶלֶף תַּחֲלָה לְאוֹתִיּוֹת, וְרוֹמְזוֹת לְתְּרוּמָה שֶׁהוּא תַּחֲלָה לְהַפְּרֹשׁוֹת. דָּלֶת - רוֹמְזוֹת אֵל דְּמוּעַ וְדְמוּעַ הוּא תְּרוּמָה שֶׁנֶּאֱמַר "מְלֵאָתְךָ וְדְמוּעַךָ לֹא תֹאחֲרֵה". חֵי"ת - רוֹמְזוֹת לְתַבַּת הַלְבָב וְהַלְבָב רוֹמְזוֹ לְתְּרוּמָה,

בִּירוּשְׁלַמִּים - הָרִי אֵלּוּ חֲלִין. לְשֵׁם יוֹסֵף וְלְשֵׁם שְׁמַעוֹן' - אֵינּוּ כְּלוּם:

ד. הָאוֹמֵר: 'מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שִׁישׁ לִי בְּבֵית', וְנִמְצָא בְּעֵלֶיהָ. 'בְּעֵלֶיהָ', וְנִמְצָא בְּבֵית. 'בְּכִיס' וְנִמְצָא בְּדִלְסָקִים. 'בְּדִלְסָקִים' וְנִמְצָא בְּכִיס - הָרִי אֵלּוּ חֲלִין. 'מַעֲשֵׂר שְׁנֵי יֵשׁ לִי', וְהִלְךְ לוֹ, וְנִמְצָאוּ בֵּין בְּבֵית בֵּין בְּעֵלֶיהָ בֵּין בְּכִיס בֵּין בְּדִלְסָקִים - הָרִי אֵלּוּ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי. 'כִּיס מַעֲשֵׂר שְׁנֵי יֵשׁ לִי בְּתוֹךְ הַבַּיִת', הִלְךְ וְנִמְצָא שֵׁם שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה כִּיסִין, הַגְּדוּל - מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, וּשְׁנַיִם הַקְּטָנִים - חֲלִין. לֹא יֵאָכֵל מִן הַקְּטָנִים עַד שִׁיַּחֲלֵלֵם עַל הַגְּדוּל:

ה. 'שְׁמוּנָה שֶׁל זֶהָב יֵשׁ לִי בְּכִיס', וְהִלְךְ וְנִמְצָא שְׁמוּנָה דִּינָרֵי זֶהָב - הָרִי אֵלּוּ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי. 'שְׁמוּנָה דִּינָרֵי זֶהָב יֵשׁ לִי בְּכִיס', וְהִלְךְ וְנִמְצָא שְׁמוּנָה שֶׁל זֶהָב - הָרִי אֵלּוּ חֲלִין. 'שְׁמוּנָה שֶׁל חֲלִין יֵשׁ לִי בְּכִיס', וְהִלְךְ וְנִמְצָא חֲמִשִּׁים סָלַע אוֹ מֵאתִים זוּז. 'מֵאתִים זוּז' אוֹ 'חֲמִשִּׁים סָלַע', וְאַחַר כֵּךְ מִצָּא שְׁמוּנָה דִּינָרֵי זֶהָב - הָרִי אֵלּוּ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי. 'שְׁמוּנָה דִּינָרֵי זֶהָב יֵשׁ לִי בְּכִיס', וְהִלְךְ וְנִמְצָא חֲמִשִּׁים זוּז אוֹ מֵאתִים זוּז. 'מֵאתִים זוּז' אוֹ 'חֲמִשִּׁים סָלַע', אַחַר כֵּךְ מִצָּא שְׁמוּנָה - הָרִי אֵלּוּ חֲלִין. 'הָרִי שֵׁם מְנָה וְנִמְצָא מֵאתִים' - חֲלִין וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי מְעַרְבִין זֶה בְּזֶה; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַכֵּל חֲלִין. 'מֵאתִים וְנִמְצָא מְנָה' - מְנָה מְנָח וּמְנָה מוּטָל; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: הַכֵּל חֲלִין:

שְׁנֵאֱמַר "מִכֵּל הַלְבָב תְּרִימוּ תְּרוּמָה". טִי"ת - רוֹמְזוֹ אֵל טוֹבוֹ שֶׁהוּא תְּרוּמָה. רִי"ש - רֵאשִׁית שֶׁתְּרוּמָה נִקְרָאת רֵאשִׁית. תִּי"ו תְּרוּמָה. פ"א שִׁי"ן - שְׁנֵי כִּי הָאוֹת פ' רוֹמְזוֹת שְׁצָרִיךְ פְּדוּיוֹן. וּבְאוֹתִיּוֹת יו"ד מ"ם - חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּוָה הוּא מַעֲשֵׂר, הָאוֹת י' - רוֹמְזוֹ לְאֶחָד מִן עֲשָׂר, וְהָאוֹת כ' - רוֹמְזוֹת לְמַעֲשֵׂר.

עולה לירושלים, ומחלק הימנו לשכניו ולקרוביו ולמידעיו, ומעטר בו את השוק. אמר רבי שמעון: אין בזה עטור השוק. אלא פודהו בשער הזול, ודמיו נאכל כמעשר שני. משחרב הבית, בית דין האשון לא אמרו בו כלום. בית דין האחרון גזרו שיהא זה נפדה סמוך לחומה. מעשה ברבי אליעזר שהיה לו כרם בצד כפר טבי במזרח לוד, ורצה להפקירו. אמרו לו תלמידיו: אין אתה צריך להפקירו, כבר נמנו חבריך להתירו. ולא רצה לפדותו. אמרו תלמידיו: רבי! משגורו שיהא זה נפדה סמוך לחומה אתה צריך לפדותו. עמד רבי אליעזר ובצרו ופדאו. ושאר כל האילן נטע רבעי - כמעשר שני:

יא. כרם רבעי - בית שמאי אומרים: אין לו חמש ואין לו בעור. ובית הלל אומרים: יש לו חמש. במה דברים אמורים? בשביעית, אבל בשאר שני שבוע - יש לו חמש ויש לו בעור; דברי רבי. רבן גמליאל אומר: אחד שביעית ואחד שני שבוע. בית שמאי אומרים: אין לו חמש ואין לו בעור, ובית הלל אומרים: יש לו. בית שמאי אומרים: אין גוממין אותו, ובית הלל אומרים: גוממין אותו. בית שמאי אומרים: אין פודין אותו וענבים אלא יין, ובית הלל אומרים: יין וענבים. אבל הכל מודים שאין פודין במחבר לקרקע. בית שמאי אומרים: אין נוטעין אותו ברביעית שהרביעית שלו חל להיות בשביעית, ובית הלל מתירין:

יב. אילן שנטעו בערב ראש השנה של שביעית - אין מעשר שני שלו מתבער אלא בשביעית. המקדיש מעשר שני שלו - הרי זה פודה על מנת לתן להקדש את שלו, ולמעשר שני את שלו:

יג. רבי יוסי אומר: (דברים כו, יג) "בערתי הקדש" - זו תרומה. "מן הבית" - זו חלה. "נתתיו ללווי" - זו מעשר ראשון. "ונגם נתתיו" - זו תרומת מעשר. "לגר ליתום ולאלמנה" - זו מעשר עני. "ככל מצותך

ו. היתה חולה ומשתק, אמרו לו: 'היכן מעשר שני שלך? הלאן באצבעו, כך וכך הן.' 'שמא במקום פלוני הן?' הרכין בראשו - בודקין אותו שלש פעמים. אם אמר על 'לאו' לאו ועל 'הן' הן - דבריו קימין. היתה מצטער: 'היכן מעשר שני של אבא?' בא בעל חלום אמר לו: 'כך וכך הן', במקום פלוני הן - זה היה מעשה, ומצאו שם מעות, ובאו ושאלו את החכמים ואמרו: הרי אלו חלין, שדברי חלומות - לא מעלין ולא מורידין:

ז. האומר לבניו: 'אפלו אתם מתים, אל תגעו בזוית זו.' הלכו ומצאו שם מעות - הרי אלו חלין. ראו את אביהן שהטמין מעות בשדה בתכה במגדל, ואמר: 'של פלוני הן'; 'של מעשר שני הן', אם כמערים - לא אמר כלום, אם כמתכונן לעדות - דבריו קימין. אמר להם אחד: 'אני ראיתי את אביכם שהטמין בשדה, בתכה, ובמגדל' - דבריו קימין. 'במקום פלוני, בשדה פלונית' - לא אמר כלום. זה הכלל: כל המצוי להם - לא אמר כלום. כל שאין מצוי להם - דבריו קימין:

ח. אמר לו כובס: 'טלית זו, של אביך היתה, ולקחתיה הימנו' - נאמן, הוא הפה שאסר הוא הפה שהתיר. אם יש עדים שהיה של אביו, ואומר: 'לקחתיה הימנו' - אינו נאמן:

ט. אחרים אומרים: אילן של הקדש - סוקרין אותו בסקרא. בית עבודה זרה - מפחמין אותו בפחמין. בית מנגע - מטילין עליו אפר מקלה. מקום הרוג - מצינין אותו בדם. עגלה ערופה - מצינין אותו במגורה של אבנים:

י. כרם רבעי - עולה לירושלים מהלך יום לכל צד. במה דברים אמורים? בכרם שיש בו חמשה גפנים. אבל כרם שאין בו חמשה גפנים, ושאר כל האילן - הרי זה נפדה סמוך לחומה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אחד כרם שיש בו חמשה גפנים, ואחד כרם שאין בו חמשה גפנים - הרי זה

אֲשֶׁר צוֹיַתְנִי – וְאָכְלוּ בַשְּׁעָרַיִךְ וְשָׁבְעוּ –  
 זוּ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי דְבַר אַחֵר: כִּי־זֶן שֶׁהִפְרַשְׁתָּו מִן  
 הַבֵּית – אֵינן אַתָּה זְקוּק לוֹ:

יד. כָּל הַעוֹסְקִין בְּמִצְוֹת – פִּיהֶם פְּתוּחַ  
 בַּתְּפִלָּה לִפְנֵי הַמָּקוֹם. שְׁנֵאמַר (איוב כב,  
 כח): "וַתִּגְדַּר אִמְרֵי וַיִּקַּם לָךְ" וְגו'. וְאוֹמַר  
 (ישעיה' לח, ב): "וַיִּסָּב חֲזָקִיהוּ פָּנָיו וְגו'  
 וַיֹּאמֶר אֲנִי ה' זָכַר נָא" וְגו'. וְאוֹמַר (דְּבָרִים  
 כו, טו): הַשְּׂקִיפָה מִמַּעוֹן קִדְשֶׁךָ וְגו' – זוּ  
 מְקוֹם הַשְּׂקִיפָה, שְׁנֵאמַר (תהלים פה, יב):  
 "אֶמֶת מֵאֲרֵץ תִּצְמַח" וְגו'. מִן הַשָּׁמַיִם –  
 מֵאוֹצֵר טוֹב שְׁבַשְׁמִים, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים כח,  
 יב): "פִּתַּח ה' לָךְ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת  
 הַשָּׁמַיִם". וְכִרְדָּךְ אֶת עַמֶּךָ – הַכֹּל בְּכֹלֵל  
 הַבְּרִכָּה. (שם): "כִּירוֹךְ אֶתָּה בְּעִיר". אֶת  
 יִשְׂרָאֵל – הַכֹּל בְּזִכּוֹת יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאמַר  
 (דְּבָרִים לג, כח): "וַיִּשְׁכַּח יִשְׂרָאֵל בְּטַח בְּדַד  
 עֵינָיו יַעֲקֹב". וְאֵת הָאֲדָמָה – בְּזִכּוֹת הַמִּזְבֵּחַ,  
 שְׁנֵאמַר (שְׁמוֹת כ, כא): "מִזְבַּח אֲדָמָה  
 תַעֲשֶׂה" וְגו'. אֲשֶׁר נִתְּתָ לָנוּ – הַכֹּל בְּכֹלֵל לְפִי  
 מִתְּנוּת, שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים ו, יא): "וּבְחַתִּים  
 מְלֵאִים כָּל טוֹב" וְגו'. כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ – זוּ  
 שְׁבוּעָה שֶׁל אֲבִרְהָם שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית כב,  
 טז): "וַיֹּאמֶר בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נָאִם ה' יַעֲן כִּי"  
 וְגו'. לְאַבְרָהָם – הַכֹּל בְּזִכּוֹת שְׁבָטִים,  
 שְׁנֵאמַר (חֲבִקוּק ג, ט): "שְׁבַעוֹת מִטּוֹת אִמְרֵי  
 סֵלָה". אֲרֵץ – זוּ אֲרֵץ עֲצָמָה. שְׁנִתְּתָ לָנוּ –  
 כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (יְחִזְקֵאל מח): "מִפְּאֵת קָדִים  
 עַד פְּאֵת יָם דִּן אֶחָד. מִפְּאֵת קָדִים וְעַד פְּאֵת  
 יָם רְאוּבֵן אֶחָד. מִפְּאֵת קָדִים עַד פְּאֵת יָם  
 נַפְתָּלִי אֶחָד". זָבַת חֵלֶב וְדָבַשׁ – מִלְּמַד:  
 שֶׁהַמַּעֲשָׂרוֹת נוֹתְנִין טַעַם וְרִיחַ וְשִׁמְן הַדֶּגֶן  
 בְּפִרְוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר אוֹמֵר: טַהֲרָה  
 – נִטְלָה אֶת הַטַּעַם וְאֶת הַרִיחַ. מַעֲשָׂרוֹת –  
 נִטְלוּ אֶת הַשִּׁמְן וְאֶת הַדֶּגֶן:

## מִסְכַּת חֵלָה פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּרִי אוֹמֵר: אִף הַקְּרָמִית  
 חִיבַת בַּחֲלָה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר  
 מִשֵּׁם אֲבִי: אִיזְהוּ חִלוּט? הַנּוֹתֵן קֶמַח לְתוֹךְ  
 חֲמִין. הַמַּעֲיִסָּה, חֲמִין לְתוֹךְ קֶמַח. וְחֲכָמִים

אוֹמְרִים: אֶחָד זוּ וְאֶחָד זוּ, הַנְּעִשִׂית בְּאֶלְפֵס  
 וּבְקַדְרָה – פְּטוּרָה. הַנְּעִשִׂית בַּתְּנוּר – חִיבַת:

ב. הַמְּלוּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל וּפּוֹעֲלֵי נְכָרִים עוֹשִׂין  
 בַּתּוֹכוֹ – חִיבַת בַּחֲלָה. הַמְּלוּי שֶׁל נְכָרִים  
 וּפּוֹעֲלֵי יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂין בַּתּוֹכוֹ – פְּטוּר מִן  
 הַחֲלָה. הַעוֹשֶׂה עֶסֶה לְרַבִּים – חִיבַת בַּחֲלָה.  
 הַעוֹשֶׂה עֶסֶה לְאֶחָדָה בְּצֶק – חִיבַת בַּחֲלָה:

ג. קֶמַח קָלוּי שְׁגָבְלוּ וְעִשָּׂאוּ עֶסֶה – חִיבַת  
 בַּחֲלָה. עֶסֶת אֲרֻנוּא – חִיבַת בַּחֲלָה, מִפְּנֵי  
 שְׁחִיבַת בְּאַחֲרֵייתָהּ עַד שְׁעָה שְׁיִמְסַר. עֶסֶת  
 מַעֲשֵׂר שְׁנֵי בִירוּשָׁלַיִם – חִיבַת בַּחֲלָה. סֶפֶק  
 מְדַמֵּע – חִיבַת בַּחֲלָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְרַבִּי  
 יוֹסִי פוֹטֵר. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: מְדַמֵּע – פְּטוּר  
 מִן הַחֲלָה. סֶפֶק מְדַמֵּע – נֶאֱכַל מִשּׁוּם דַּמֵּע  
 וְחִיבַת בַּחֲלָה:

ד. אִמְרַת רַבִּי אֱלֵעָזָר: שְׁאַלְתִּי אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:  
 חִלוּת תּוֹדָה וְרִיקֵי נִזִּיר, מַה הֵן בַּחֲלָה?  
 אָמַר לִי: פְּטוּרוֹת. וְכִשְׁבַּאתִי וְשְׁאַלְתִּי אֶת  
 רַבִּי אֱלֵעָזָר, אָמַר לִי: עֲשֹׂאן לְעִצְמוֹ – פְּטוּר.  
 לְמַכּוּר בְּשׁוּק – חִיבַת. וְכִשְׁבַּאתִי וְהִרְצִיתִי  
 דְּבָרִים לִפְנֵי רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה, אָמַר לִי:  
 הַבְּרִית! אֵלוּ דְּבָרִים נֶאֱמָרוּ מִהַר חוֹרֵב:

ה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עֶסֶת כְּלָבִים – מַעֲצָמָה  
 נִכְרַת. עֲשֹׂאן כְּעֵבֶין – חִיבַת. עֲשֹׂאָה לְמוֹדִין  
 – פְּטוּרָה:

ו. כֵּהֵן שְׁשִׁיר קֶמַח בְּעֶסֶק עֶסְתּוֹ, וְכֵן הָאִשָּׁה  
 שְׁשִׁירָה קֶמַח בְּעֶסְתָּה – הַקֶּמַח וְהַשְּׂאוֹר  
 מִצְטָרְפִין לְחֻמְשַׁת רַבְעִים לְאֶסוֹר אֶת הָעֶסֶה.  
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: בַּעַל הַבֵּית  
 – אֶחָד מַעֲשָׂרִים וְאַרְבַּע? מִפְּנֵי שְׁעִינוּ כָּפָה  
 בְּעֶסְתּוֹ. נַחְתוּם – אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וְשִׁמוּנָה,  
 מִפְּנֵי שְׁעִינוּ צָרָה בְּעֶסְתּוֹ. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים:  
 לֹא מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה, אֲלֵא בַּעַל הַבֵּית – עֶסְתּוֹ  
 מַעוּטָה, וְאֵין בָּהּ כְּדֵי מִתְּנָה לְכַהֵן. נַחְתוּם –  
 עֶסְתּוֹ מְרַבָּה, וְיֵשׁ בָּהּ כְּדֵי מִתְּנָה לְכַהֵן:

ז. הַלּוֹקַח מִן הַנַּחְתוּם וּמִן הָאִשָּׁה שְׁעוֹשֶׂה  
 לְמַכּוּר בְּשׁוּק – צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ חֵלֶת דְּמָאִי.  
 מִן בַּעַל הַבֵּית וּמִן הַמִּתְאַרְחִין אֲצֵלוֹ – אֵין  
 צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ חֵלֶת דְּמָאִי. נִטְלָת אֶחָד

מארבעים ושמונה. רבי שמעון אומר: אפלו לא עלה בידו אלא אחד ממשים – יצא:

ח. מי שאין יכול לעשות עסתו בטרהרה – יעשנה קבין ואל יעשנה בטמאה. רבי עקיבא אומר: יעשנה בטמאה ואל יעשנה קבין. שפסם שקורא על הטרהרה – כך קורא על הטמאה. על זו קורא חלה לשם, ועל זו קורא חלה לשם. אבל קבין – אין בהן חלק לשם. אמרו לפני רבי עקיבא: אין אומרים לו לאדם: עמד וחסא בשביל שתזכה, עמד וקלקל בשביל שתתקן:

ט. רבי אליעזר אומר: חלה – נטלת מן הטהור על הטמא. וחכמים אוסרין. אמרו לפני רבי ישמעאל: הלא פלוני יש בדרום והיה מורה כהוראה הזאת! אמר להם: לבוש שלבש בו אבא, וציץ שנתן בין עיניו, אם לא אלמד בו לכל מורה הוראות! אמרו לו בשם רבי אליעזר: אמר להם: אף הוא יש לו במה יתלה:

י. האשה שהפקירה עסתה, או שמכרתה, או שנתנתה במתנה – פטורה, עד שתתגלגל בחטים ותטמטם בשעורים. אין חיבת בחלה, עד שיהא בכל אחד כשעור. גלגלה בחטים וטמטמה בשעורים, אף על פי שאין בכל אחד ואחד אלא כזית – חיבת בחלה:

יא. נולד לעיסה ספק טמאה, עד שלא גלגלה – תעשה בטמאה. משגלגלה – תעשה בטרהרה, וחלתה תלויה. באיזה ספק אמרו? בדבר הספק לחלה. וכן פרות שנוולד להן ספק טמאה, עד שלא נגמרה מלאכתן – יעשו בטמאה. משנגמרה מלאכתן – יעשו בטרהרה, ותרומתן תלויה. באיזה ספק אמרו? בדבר הספק לתרומה:

יב. גר שנתגיר והיתה לו עסה, נעשה עד שלא קרמו פניה – חיבת. משקרמו פניה – פטורה; דברי רבי עקיבא. רבי יוחנן בן גורי אומר: עד שלא תתגלגל בחטים ותטמטם בשעורים – חיבת. גלגלה בחטים וטמטמה

בשעורים – פטורה. אחרים אמרו משם רבי יהודה בן בתירה: משתעשה מקרצות:

## מסכת חלה פרק שני

א. העושה עסה מן החטים ומן הארז, רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין חיבת בחלה עד שיהא בדגן כשעור. ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח עד שיהא בה כשעור:

ב. הנוטל שאור מעסה שלא הורמה חלתה, ונותן לתוך עסה שהורמה חלתה – הרי זה מביא קמח ממקום אחר, ומצרפו לחמשת רבעים קמח, ומפריש עליו לחיב עליו לפי חשבון:

ג. קב מכאן, וקב מכאן, וקב חדש באמצע. קב מכאן, וקב מכאן, וקב שעורים באמצע – הרי אלו מצטרפין. הוסיפו עליהן: קב מכאן, וקב מכאן, וקב של אשה אחרת באמצע, וקב מכאן, וקב מכאן, וקב דבר שנטלה חלתו באמצע – הרי אלו מצטרפין. קב מכאן, וקב מכאן, וקב הנכרי באמצע. קב מכאן, וקב מכאן, וקב ארז באמצע. קב מכאן, וקב מכאן, וקב תרומה באמצע – אין מצטרפין. קב חטין, וקב שעורים, וקב כסמין – הרי אלו מצטרפין. כשהוא תורם – תורם מכל אחד ואחד, שאין תורמין ממין על שאינו מינו. חצי קב חטים, וחצי קב שעורים, וחצי קב כסמין – נוטל מן הכסמין, שאין תורמין ממין על שאינו מינו. אמר רבי עקיבא: הנוטל חלה מן הקב, למה הוא דומה? לתורם תבואה שלא הביאה שלישי, שאין תרומתו תרומה. חזרו לומר: לא כך ולא כך, שהרי הקב הזה אינו חיב בחלה ומצטרף עם אחרים:

ד. קמח טמא שנתערב בקמח טהור, ואין בטמא כשעור, כשהוא נוטל, אומר: הרי זו חלה חוץ מן הטמא שיש בו. חטים בטמאות שנתערבו בחטים טהורות, ואין בטמאות כשעור, כשהוא תורם, אומר: הרי זו תרומה חוץ מן הטמאות שבהן:

הניסין שבין – רואין אותן כאלו חוט מתוח מטורי אמנון ועד נחל מצרים, מחוט ולפנים – ארץ ישראל, מלחוט ולחוץ – חוצה לארץ. רבי יהודה אומר: כל שהוא כנגד ארץ ישראל – הרי הוא כארץ ישראל, שנאמר (במדבר לד, ו): "וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול". הניסין שבצדדין – רואין אותן כאלו חוט מתוח מקפליא ועד אוקינוס, מנחל מצרים ועד אוקינוס, מחוט ולפנים – ארץ ישראל, מחוט ולחוץ – חוצה לארץ:

י. ספינה שהיא באה מחוצה לארץ לארץ, והיתה בה עסה, עד שלא קרמו פניה – חיצת, משקרמו פניה – פטורה:

## מסכת ערלה פרק ראשון

א. הנוטע לסיג לקורות ולעצים – פטור מן הערלה. אומר רבן שמעון בן גמליאל: במה דברים אמורים? בזמן שנטע לסיג ולקורות ולעצים דבר הראוי להם, אבל נטע לסיג ולקורות לעצים דבר שאין ראוי להם – חייב בערלה. נטעו לעצים וחשב עליי לאכילה, מאימתי מונה לו? משעת נטיעתו:

ב. הנוטע לרבים – חייב. ורבי יהודה פוטר. רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו: הנוטע לרבים – חייב בערלה. העולה לרבים – פטור מן הערלה:

ג. הנוטע בספינה בעציץ ובראש הגג – חייב בערלה. נזרעו בעציץ שאינו נקוב, נשבר וחזר וזרען בעציץ נקוב, אם יכול לחיות – חייב. ואם לאו – פטור. כיצד יודע אם יכול לחיות ואם לאו? חופר לו גומא בארץ ונוטעו בה, אם יכול לחיות – חייב, ואם לאו – פטור:

ד. אילן העולה בין מן הגזע ובין מן השרשים – חייב. רבי יהודה אומר: העולה מן הגזע – חייב, מן השרשים – פטור. הקדישו ואחר כך נטע – פטור. נטע ואחר

ה. אומר רבי אלעזר ברבי צדוק: אף על פי שהיה רבן גמליאל פוטר את אריסות בסוריא, אוסר היה מלארס. אם ארס – הרי זה פטור, ובלבד שלא יהא הוא מלקט והן אוגדים על ידו, הוא בוצר והן דורכים על ידו, הוא מוסק והן עוטנין על ידו. אלא: הן מלקטין והוא אוגר על ידיהן, הן בוצרין והוא דורך על ידיהן, הן מוסקין והוא עוטן על ידיהן. וכן היה רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: לא היה רבן גמליאל מחייב בסוריא אלא חלה אחת בלבד:

ו. הלוקח מן הנחתום בסוריא – צריך להפריש חלת דמאי; דברי רבן גמליאל. וחכמים אומרים: אין צריך להפריש חלת דמאי מנהר דרומה של כזיב ואילך. שתי חלות דמאי, רבי שמעון אומר: אם לא תרם את האחד כשעור – לא יאכל מן השני:

ז. חלות הנכרים בחוצה לארץ ותרומת הנכרים בחוצה לארץ – מזריעין אותו, שאינו חייב בחלה נאכלת לזרים:

ח. עשרים וארבע מתנות כהונה נתנו לאהרן ולבניו, בכלל, ובפרט, ובכרית מלח. אלו הן: עשר במקדש, וארבע בירושלים, ועשר בגבולין. עשר במקדש: וחטאת העוף, ואשם וזבחי שלמי צבור, וחטאת העוף, ואשם חלוי, ולג שמן של מצורע, שתי הלחם, ולחם הפנים, ושירי מנחות, והעמר. ארבע בירושלים: הבכורה, והבכורים, והמורם מתודה ואיל נזיר, ועורות קדשים. עשר בגבולין: תרומה, ותרומת מעשר, וחלה, ראשית הגז, הזרוע והלהיים והקבה, ופדיון הבן, ופדיון פטר חמור, והחרמים, ושדה אחוזה, וגזל גר. כל אלו נתנו לאהרן ולבניו, בכלל ופרט ובכרית מלח, לחייב על הכלל, ולחייב על הפרט. לתן שכר על כלל, ולתן שכר לפרט. העובר עליהן – כעובר משום כלל ומשום פרט:

ט. איזו היא הארץ ואיזו היא חוצה לארץ? כל השופע מטורי אמנון ואילך – ארץ ישראל. מטורי אמנון ולהלן – חוצה לארץ.



# תּוֹסֵפֶתָא

# הַשְּׁלֵם

כָּךְ הַקְדִּישׁ וּפְדָאוּ, מֵאִמְתִּי מוֹנֶה לוֹ? מִשְׁעַת נְטִיעֶתוֹ:

ה. נִכְרִי שֶׁהֶרְפִּיב עֵץ מֵאֲכָל עַל גְּבִי עֵץ סָרְק – מוֹנֶה לוֹ מִשְׁעַת נְטִיעֶתוֹ. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: נוֹטְעִים יְחוּר שֶׁל עֵרְלָה, וְאִין נוֹטְעִים אֲגוּז שֶׁל עֵרְלָה מִפְּנֵי שֶׁהוּא פְּרִי. וְאִין מִרְפִּיבִין כַּפְּנִיּוֹת שֶׁל עֵרְלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: סִמְנֵי עֵרְלָה – עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאֲתִים, צוֹבַע בְּהֶן בְּכֻלּוֹ, וְהוֹלְכִין אַחֵר הֶרֶב:

ו. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּשֶׁר בְּחֻלַּב – מֵתֵר בְּהִנְאָה. בְּעֵלֵי מוּמִין – אֲסוּרִין כָּל שָׁהֵן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּעֵלֵי מוּמִין – יִבְקֹר:

ז. תַּנּוּר שֶׁהִסִּיקוּ בְּקֻלְפֵי עֵרְלָה, אִם חֲדָשׁ – יִתֵּץ, אִם יָשָׁן – יוֹצֵץ. אָפֶה וּבִשְׁל בְּגַחְלִים – מֵתֵר. אָפֶה בְּכֻלָּן – מֵתֵר, חוּץ מֵעֵצֵי אֲשִׁירָה. אֶפֶר בְּגֵדִים שֶׁנִּתְּנָעוּ, וְעֶפֶר בְּתִים שֶׁנִּתְּנָעוּ – אֲסוּרִין בְּהִנְאָה:

ח. סִפְקַ עֵרְלָה, בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל – אֲסוּר, בְּסוּרְיָא בְּחוּצָה לְאַרְץ – מֵתֵר. כִּיצַד? כִּרָם וְשָׂדֶה שֶׁנִּטְעַ יֶרֶק, וְיֶרֶק נִמְכָר חוּצָה לוֹ, סִפְקוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל – אֲסוּר, בְּסוּרְיָא וּבְחוּצָה לְאַרְץ – מֵתֵר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף זֶה סִפְקוּ בְּסוּרְיָא – אֲסוּר. אִיזְהוּ סִפְקוּ מֵתֵר? כִּרָם שֶׁנִּטְעַ יֶרֶק וְשָׂדֶה יֶרֶק בְּצֵדוֹ, וְיֶרֶק נִמְכָר חוּצָה לוֹ, סִפְקוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל – אֲסוּר, בְּסוּרְיָא וּבְחוּצָה לְאַרְץ – מֵתֵר. הֲרִי שֶׁנִּמְצָא נְטִיעָה קִטְנָה בְּתוֹךְ שָׂדֶה, סִפְקוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל – אֲסוּר. בְּסוּרְיָא וּבְחוּצָה לְאַרְץ – מֵתֵר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסִי בֶּן דְּוָמְסִקִּית, שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, שֶׁאָמַר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגְּדוֹל: אִין עֵרְלָה בְּחוּצָה לְאַרְץ:

## מִסְכַּת בְּכוּרִים פְּרָק רֵאשׁוֹן

א. אִין מְבִיאִין בְּכוּרִים קִדְּם לַעֲצֵרְתָּ. וְאִם הִבִּיא – יִמְתִּין עַד שֶׁתְּבֵא עֲצֵרְתָּ וְיִקְרָא עֲלֵיהֶן:

ב. הַקּוֹנֶה אֵילָן אֶחָד בְּתוֹךְ שֵׁל חֲבֵרוֹ – הֲרִי זֶה מְבִיא וְלֹא קוֹרָא, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא קָנָה קֶרְקַע;

דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: לֹא מְבִיא וְלֹא קוֹרָא:

ג. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל הַגְּרִים כְּלָן מְבִיאִין וְלֹא קוֹרִין. בְּנֵי קִינֵי חוֹתֵן מִשָּׁה – מְבִיאִין וְקוֹרִין, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר י', ל"ב): "וְהָיָה כִּי תִלַּךְ עִמָּנוּ" וְגו':

ד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: כֹּהֲנִים – מְבִיאִין וְלֹא קוֹרִין, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נָטְלוּ חֵלֶק בְּאַרְץ. וְאֲנִי אוֹמֵר: כִּשְׁם שֶׁנִּטְלוּ לְוִיִּם – כִּךְ נָטְלוּ כֹהֲנִים, בֵּין מְדַבֵּר מְרַבֵּה בֵּין מְדַבֵּר מוּעֵט:

ה. הַפְּרִישׁ אֶת בְּכוּרָיו וּמְכַר אֶת שְׂדֵהוּ – מְבִיא וְאִינוּ קוֹרָא. וְהַשְּׂנִי מֵהוּ לְהִבִּיא? מֵאוֹתוֹ הַמִּין – אִינוּ מְבִיא, מִמִּין אַחֵר – מְבִיא וְקוֹרָא. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף מֵאוֹתוֹ הַמִּין – מְבִיא וְקוֹרָא:

ו. הֲרִי שֶׁהֶפְרִישׁ אֶת בְּכוּרָיו וְקָרָא עֲלֵיהֶן, וְחָזַר וְקָנָה שְׂדֵה אַחֶרֶת וְנִתְּכַפְּרוּ לוֹ מִחֻמַּשְׁתַּיִם הַמִּינִין, אִף עַל פִּי שְׁנֵתָן לְתוֹכָן מֵאוֹתוֹ הַמִּין – מְבִיא וְלֹא קוֹרָא, שְׂאִין אָדָם קוֹרָא פְּעַמִּים בְּשָׁנָה:

ז. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד בְּאֵר הַגּוֹלָה – חֵיב בְּאַחֲרֵיּוֹתָן. מִבְּאֵר הַגּוֹלָה – אִינוּ חֵיב בְּאַחֲרֵיּוֹתָן. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: שְׁנַיִם – אִין חֵיבִין עֲלֵיהֶן חֵמֶשׁ:

ח. רֶבֶן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִין מְבִיאִין בְּכוּרִים מִתְּמָרִים, חוּץ מִן הַתְּמָרִים שֶׁבִּירִיחוֹ. וְאִין קוֹרִין אֲלָא עַל הַכּוֹתְבוֹת בְּלִבָּד. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: רְמוּנֵי עֲמָקִים – מְבִיאִין וְקוֹרִין:

ט. חֵמֶר בְּתֵרוּמָה שְׂאִין בְּמַעֲשֵׁר שְׁנֵי וּבְכוּרִים, וּבְמַעֲשֵׁר שְׁנֵי שְׂאִין בְּתֵרוּמָה. שֶׁהַתְּרוּמָה – אִין נָטְלָת אֲלָא מִן הַמִּקְּף, וְאִין נָטְלָת אֲלָא מִן הַגְּמוּר, וְאִין נָטְלָת מִן הַטְּהוּר עַל הַטְּמֵא, וּמְדַמְעַת, וְחֵיבִין עֲלֵיהֶן חֵמֶשׁ, וְנוֹהֶגֶת בְּכָל הַפְּרוּת. מֵה שְׂאִין כֶּן בְּבְכוּרִים.

וְנוֹהֶגֶת בְּשָׂר שָׁנִים, מַה שָּׁאִין כֵּן בְּמַעֲשֵׁר שָׁנִי:

י. חֹמֶר בְּמַעֲשֵׁר שָׁנִי, שְׂמַעֲשֵׁר שָׁנִי – קִנְיָה אֶת הַקֶּנֶזֶן, וְאוֹסֵר דְּמִיּוֹ, וְעִרְוֹבֵיּוֹ וְסִפְקֵי עִרְוָבוֹ – כֹּל שֶׁהוּא, אֲסוּר לְאוֹנֵן, וְטֻעוֹן חֲמֵשׁ וְטֻעוֹן וְדוּי, וְלֹא הִתֵּר לְאֲכִילָה אֲלָא בְּפִדְיוֹן, וְאִין מְדַלְקִין בּוֹ אֶת הַנֵּר. מַה שָּׁאִין כֵּן בְּתֵרוּמָה:

יא. חֹמֶר בְּתֵרוּמָה וּבְמַעֲשֵׁר שָׁנִי שָׁאִין בְּבִכּוּרִים, שֶׁהִתְרוּמָה וּמַעֲשֵׁר שָׁנִי – נוֹהֲגִין בְּעֻמּוֹן וּמוֹאֵב, וְנוֹהֶגֶת בְּכָל הַפְּרוֹת. מַה שָּׁאִין כֵּן בְּבִכּוּרִים. חֹמֶר בְּמַעֲשֵׁר שָׁנִי וּבִכּוּרִים שָׁאִין בְּתֵרוּמָה, שְׂמַעֲשֵׁר שָׁנִי וּבִכּוּרִים – טֻעוֹנִין הִבְאֵת מְקוֹם, וְטֻעוֹנִין וְדוּי, וְאֲסוּרִין לְאוֹנֵן. מַה שָּׁאִין כֵּן בְּתֵרוּמָה. וְרַבֵּי שְׂמַעוֹן מִתִּיר. וְחִיבִין בְּבַעוּר. רַבֵּי שְׂמַעוֹן אוֹמֵר: בְּכּוּרִים – פְּטוּרִין מִן הַבַּעוּר. רַבֵּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מַעֲשֵׁר שָׁנִי – טֻעוֹן וְדוּי, וּבִכּוּרִים טֻעוֹנִין וְדוּי, מַה מַּעֲשֵׁר שָׁנִי – טֻעוֹן בַּעוּר, אֶף בְּכּוּרִים – טֻעוֹנִין בַּעוּר. אָמַר לוֹ רַבֵּי שְׂמַעוֹן: מַה לְּמַעֲשֵׁר שָׁנִי שְׂטֻעוֹן בַּעוּר – שֶׁכֵּן דְּמִיּוֹ טֻעוֹנִין בַּעוּר, תֹּאמַר בְּבִכּוּרִים – שָׁאִין דְּמִיּוֹ טֻעוֹנִין בַּעוּר?!

יב. וְכֵן הִיָּה רַבֵּי שְׂמַעוֹן אוֹמֵר: בְּכּוּרִים לֹא אָמְרוּ גְדוּלְיָהֶן לְאֲכֹל בִּירוּשָׁלַיִם. מַעֲשֵׁר<sup>2</sup>. בְּאִזְיָה מַעֲשֵׁר אָמְרוּ? בְּדָבָר שֶׁזָּרְעוּ כֹּלָה, נִכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וְיֹצֵא, בְּשָׁאִין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה וּבְשָׁאִין לוֹ פְּדִיּוֹן. רַבֵּי שְׂמַעוֹן כֵּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבֵּי שְׂמַעוֹן: בְּכּוּרִים – אִין חִיבִים עֲלֵיהֶם בְּמַחְבֵּר לְקַרְקַע:

## מִסְכַּת בְּכּוּרִים פֶּרֶק שָׁנִי

א. כּוּי כִּיצַד דּוּמָה לְחִיָּה? דְּמוֹ טֻעוֹן כְּסוּי כְּמוֹ חִיָּה. רַבֵּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חִיבִין עַל חִלְבוֹ אֶשֶׁם תְּלוּי. כִּיצַד שָׁוֶה לְחִיָּה וְלִבְהֵמָה? הַמִּפְשִׁיט בּוֹ – חֲבוּר פְּחִיָּה וְכִבְהֵמָה. וְנוֹהֶג בּוֹ גִיד הַנֶּשֶׁה פְּחִיָּה

וְכִבְהֵמָה. אִם אָמַר: 'הֲרִינִי נְזִיר שְׁזָה חִיָּה וְכִבְהֵמָה' – הֲרִי זֶה נְזִיר. רַבֵּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כּוּי – בְּרִיָּה לְעַצְמוֹ, וְלֹא יָכְלוּ חֻכְמִים לְהַכְרִיעַ עֲלָיו אִם חִיָּה אִם בְּהֵמָה:

ב. אֲנִדְרוּגִינוּס – יֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים שְׁוֶה לְאֲנָשִׁים, וְיֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים שְׁוֶה לְנָשִׁים, וְיֵשׁ בּוֹ דְּרָכִים שְׁוֶה לְאֲנָשִׁים וְלְנָשִׁים, וְיֵשׁ בּוֹ שָׁאִינוֹ שְׁוֶה לֹא לְאֲנָשִׁים וְלֹא לְנָשִׁים:

ג. דְּרָכִים שְׁוֶה בְּהֵן לְאֲנָשִׁים: מְטֵמָא בְּלִבָּן כְּאֲנָשִׁים. נוֹשָׂא אֲבָל לֹא נוֹשָׂא כְּאֲנָשִׁים. וְאִין מִתְיַחַד עִם הַנָּשִׁים כְּאֲנָשִׁים. וְאִינוֹ נִתְּנָן עִם הַבְּנוֹת כְּאֲנָשִׁים. וְאִין מְטֵמָא לְמִתִּים כְּאֲנָשִׁים. וְעוֹבֵר עַל "בַּל תִּקְרֹף" וּ"בַל תִּשְׁחִית" כְּאֲנָשִׁים. וְאִינוֹ יוֹשְׁבֵת עֲלָיו דָּם טְהוֹר כְּאֲנָשִׁים. 'הֲרִינִי נְזִיר שְׁזָה אִישׁ' – הֲרִי זֶה נְזִיר כְּאֲנָשִׁים. וְחִיב בְּכָל הַמַּצּוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּתוֹרָה כְּאֲנָשִׁים:

ד. דְּרָכִים שְׁוֶה לְנָשִׁים: מְטֵמָא בְּאֲדָם כְּנָשִׁים. וְאִין מִתְיַחַד עִם הָאֲנָשִׁים כְּנָשִׁים. וְאִין זוֹקֵק לִיבּוּם כְּנָשִׁים. וְאִין חוֹלֵק עִם הַבְּנִים כְּנָשִׁים. וְאִין אוֹכֵל בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים כְּנָשִׁים. וְפִסּוּל לְכָל עֵדוֹת שְׁבִתוֹרָה כְּנָשִׁים. וְאִם נִבְעַל בְּעַבְרָה – פִּסּוּל בְּתֵרוּמָה כְּנָשִׁים. וְאִינוֹ יוֹשְׁבֵת עֲלָיו דָּם טְמֵא כְּנָשִׁים. וְאִם אָמַר: 'הֲרִינִי נְזִיר שְׁזָה אִשָּׁה' – נְזִיר:

ה. דְּרָכִים שְׁוֶה בְּהֵן לְאֲנָשִׁים וְלְנָשִׁים: חִיבִין עַל נְזִקוֹ הָאִישׁ וְהָאִשָּׁה. הַהוֹרְגוּ בְּמִזִּיד – נְהַרְגוּ, בְּשׁוֹגֵג – גּוֹלָה לְעָרֵי מִקְלָט. אִמוֹ יוֹשְׁבֵת עֲלָיו בְּדָם טְהוֹר כְּאֲנָשִׁים וְכְנָשִׁים, וּמִבִּיאָה עֲלָיו קֶרֶבֶן כְּאֲנָשִׁים וְכְנָשִׁים, וְנוֹחַל כְּכָל נַחְלוֹת כְּאֲנָשִׁים וְכְנָשִׁים, חוֹלֵק בְּקִדְשֵׁי הַגְּבוּל כְּאֲנָשִׁים וְכְנָשִׁים. וְאִם אָמַר 'הֲרִינִי נְזִיר שְׁזָה אִישׁ וְאִשָּׁה' – הֲרִי זֶה נְזִיר:

ו. דְּרָכִים שָׁאִינוֹ שְׁוֶה בְּהֵן לֹא לְאֲנָשִׁים וְנָשִׁים: אִין חִיבִין עַל זִבְתּוֹ. וְאִין שׁוֹרְפִין עַל

<sup>2</sup> כִּטְל בְּרַב. וּבְאִזְיָה מַעֲשֵׁר שָׁנִי אָמְרוּ? בְּמַעֲשֵׁר שָׁאִין בּוֹ שְׁוֶה פְּרוּטָה וְשֶׁנִּכְנַס לִירוּשָׁלַיִם וְיֹצֵא.

טמאתו. ואין נערך לא כאנשים ונשים. אין נמכר לעבד עברי, לא כאנשים ונשים. אם אמר: 'הריני נזיר שאין זה איש ואשה' – הרי זה נזיר. רבי יוסי אומר: אנדרוגינוס – ברהה בפני עצמו, ולא הכריעו בו חכמים אם איש הוא או אם אשה הוא. אבל טומטום אינו כן, אלא או ספק איש או ספק אשה:

ז. כיצד מפרישין את הבכורים? יורד אדם לתוך שדהו, ורואה תאנה שבכרה, אשכול שבכר – קושרן במשיחה ואומר: 'הרי אלו בכורים'. רבי שמעון אומר: חוזר וקורא אותן 'בכורים' מאחר שיתלשו מן הקרקע:

ח. מצוה להביאם בשבעה כלים. ואם הביאן בכלי אחד – יצא. כיצד הוא עושה? מביא שעורין ונותן למטה ודבר אחר על גביהן. חטין מלמטין ודבר אחר על גביהן. תמרים על גביהן ודבר אחר על גביהן. זיתים על גביהן ודבר אחר על גביהן. רמונים על גביהן ודבר אחר על גביהן. תאנים על גביהן ודבר אחר על גביהן. ענבים למעלה מכלן, ומקיפין להם אשכולות של ענבים מבחוץ. לא היו עולין יחידים אלא פלכים פלכים. לא היו מהלכים כל היום כלו אלא שתי ידות ביום. חזני בית הכנסת עולין עמהם ולנין ברחובה של עיר. לא היו נכנסים לבתים מפני אהל טמאה. וטעונה עולה ושלמים. לא היו מתעסקין בחזרה כדרך שמתעסקין בהן בהליכה. זמן עצי הכהנים והעם – בתשעה באב וטעונין לינה. לא היו מתעסקין בהן כדרך שמתעסקין בבכורים. כל הדרך כלה הרשות בידו לתנן לעבדו או לקרובו, עד שמגיע להר הבית, הגיע להר הבית אפלו אגרופס המלך נוטל את הסל על כתפו ונכנס עד שמגיע לעזרה. הגיע לעזרה, דברו הלויים בשר: "ארוממך ה' כי דליתי ולא שמחת אויבי ליי" (תהלים ל, ב). הגוזלות שעל גבי הסלים – היו עולות, ומה שבידן נותנים לכהנים:

ט. תוספת הבכורים – מין במינו. ועטור הבכורים – מין בשאינו מינו. תוספת

הבכורים – נאכלת בטרהה, ופטורה מן הודו ואין צריך לומר מן הדמאי. עטור הבכורים – ממין על מינו, מדבר שהוא חיב בבכורים, פטור מן הודאי ואין צריך לומר מן הדמאי. עטור הבכורים – מין בשאינו מינו, דבר שאין חיב בדמאי ואין צריך לומר בודאי. עטור הבכורים – ממין על מינו. דבר שאין חיב בבכורים, או מעמון ומואב אפלו דבר שחיב בבכורים – אין מקבלין הימנו:

י. המוכר ספר תורתו – אינו רואה סימן ברכה לעולם. כותבי ספרים תפלין ומזוזות, הן ותגריהן, ותגרי תגריהן, וכל העוסקין שלא לשם שמים – אינן רואין סימן ברכה לעולם. אם היו עוסקין לשם שמים – הרי הן בכלל ברכה. תגרי שמיטה, ומגדלי בהמה דקה, וקוצצי אילנות טובות – אינן רואין סימן ברכה לעולם. וכל העוסקין לגבוה, אם היו עוסקין לשם שמים – הרי הן בכלל ברכה:



## מִסְכַּת שִׁבְת

### פֶּרֶק רֵאשׁוֹן

א. ארבע רשיות לשבת: רשות היחיד, רשות הרבים, וכרמלית, ומקום פטור. איזהו רשות היחיד? חרין שעמק עשרה ורחב ארבעה. וכן גדר שגבוה עשרה ורחב ארבעה – זו היא רשות היחיד גמורה. איזו היא רשות הרבים? סרטיא ופלטאי גדולה, ומבואות המפלשין – זו היא רשות הרבים גמורה. אין מוציאין מרשות היחיד זו לרשות הרבים זו, ואין מכניסין מרשות הרבים זו לרשות היחיד זו, ואם הוציא והכניס, בשוגג – חיב חטאת. במזיד – ענוש כרת ונסקל. אחד המוציא ואחד המכניס, ואחד המושיט, ואחד הזורק – חיב.

ב. אָבֵל הָיִם וְהִבְקָעָה וְכַרְמְלִית, וְהָאֶסְטוֹנִית, וְהָאֶסְקוּפָה - אֵינָן לֹא כַרְשׁוֹת הַיְחִיד וְלֹא כַרְשׁוֹת הָרַבִּים. אֵינן נוֹשְׂאִין וְנוֹתְנִין לְתוֹכָן, וְאִם נִשָּׂא וְנָתַן - פְּטוּר. אֵינן מוֹצִיאִין, לֹא מִתּוֹכָן לְרִשׁוֹת הָרַבִּים, וְלֹא מִרִשׁוֹת הָרַבִּים לְתוֹכָן. וְאֵינן מְכַנְּסִין מִתּוֹכָן לְרִשׁוֹת הַיְחִיד וְלֹא מִרִשׁוֹת הַיְחִיד לְתוֹכָן. וְאִם הוֹצִיא וְהִכְנִיס - פְּטוּר. חֲצַר שֶׁל רַבִּים וּמְבֹאוֹת שְׂאִין מִפְּלִשִׁין, עֲרָבוּ - מִתְרִין. לֹא עֲרָבוּ - אֶסְוִרִין.

ג. אָדָם עוֹמֵד עַל הָאֶסְקָפָה: נוֹטֵל מִבְּעַל הַבַּיִת - וְנוֹתֵן לוֹ. מְעַנֵּי - וְנוֹתֵן לוֹ. וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִטּוֹל מִבְּעַל הַבַּיִת וְנוֹתֵן לְעַנִּי, מְעַנֵּי וְנוֹתֵן לְבַעַל הַבַּיִת, אִם נִטַּל וְנָתַן - שְׁלֹשְׁתָּן פְּטוּרִים. אַחֲרֵים אוֹמְרִים: אֶסְקָפָה מִשְׁמַשְׁת שְׁתֵּי רִשׁוּיֹת, כָּל זְמַן שֶׁפִּתַּח פִּתּוּחַ - כְּלַפְנֵימֵי. פִּתַּח נְעוּל - כְּלַחוּץ. הַיְתֵה גְבוּהָה עֲשָׂרָה טַפָּחִים וּרְחֻבָה אַרְבָּעָה, הָרִי זֶה רִשׁוֹת לְעֲצָמָה.

ד. כֶּשֶׁם שֶׁמְּפַסְיָקִין לְקַרְיַת שְׁמַע - כֶּךָ מְפַסְיָקִין לְקִרוֹת הַמְּגֻלָּה, לְקַרְיַת הַלֵּל, וְלִתְקִיעַת שׁוֹפָר, וְלִנְטִילַת לִוְיָב, וְלִכְל מְצֻוֹת הָאֲמִירוֹת בַּתּוֹרָה.

ה. לֹא יֵצֵא הַחֵיט בְּמַחְטוֹ הַתְּחוּבָה לוֹ בְּבָגְדוֹ עֲרַב שֶׁבֶת סְמוּךְ לַחֲשֻׁכָה - שְׂמָא יִשְׁכַּח וְיֵצֵא. וְלֹא נִגַּר בְּקִיסָם שְׁלוֹ, וְלֹא הֲצַבַּע בְּדָגְמָא שְׁלוֹ, וְלֹא שְׁלַחְנֵי בְּדִינֵי שְׂבָאָזְנוֹ, וְלֹא סוּרַק בְּמִשְׁיָחָה שְׂבָאָזְנוֹ, וְלֹא גְרָדִי בְּאִירָא שְׂבָאָזְנוֹ, וְאִם יֵצֵאוּ - כֶּלֶן פְּטוּרִין; דְּבַרֵּי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֲמֵן דְּרַךְ אֲמִנּוֹתוֹ בְּכַף - חֵיב. וְשֵׁאֵר כָּל אָדָם פְּטוּרִין. הַסּוֹחֵר לֹא יֵצֵא בְּכִסּוֹת הַמְּקַפְּלֵת וּמִנַּחַת עַל כַּתְּפוֹ לְרִשׁוֹת הָרַבִּים, וְאִם יֵצֵא - הָרִי זֶה חֵיב. לֹא יֵצֵא אָדָם בְּמַעוֹת הַצְּרוּרִין לוֹ בְּסִדְנֵי לְרִשׁוֹת הָרַבִּים, וְאִם יֵצֵא - הָרִי זֶה חֵיב.

ו. יוֹצֵאִין בְּתַפְלִין עִם חֲשֻׁכָה וְקוֹרִין בְּכַתְּבֵי הַקֶּדֶשׁ עִם חֲשֻׁכָה, אָבֵל אֵינן קוֹרִין בְּלִילֵי שֶׁבֶת לְאוֹר הַנֵּר, וְאֶפְלוּ גְבוּהַ מִמֶּנּוּ, וְאֶפְלוּ בְּבֵית אַחֵר, וְאֶפְלוּ עֲשָׂרָה בְּתֵימֵי זֶה לְפָנֵים מִזֶּה, אָבֵל מִסְתַּפֵּל לְתוֹךְ הַקְּעָרָה וְאֵינּוּ

חוֹשֵׁשׁ. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: תִּינוּקוֹת מִתְקַנִּין פְּרִשׁוּתֵיהֶן בְּלִילֵי שֶׁבֶת לְאוֹר הַנֵּר. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: פַּעַם אַחַת קִרְיַת לְאוֹר הַנֵּר וּבִקְשָׁתֵי הַלְּטוֹת, אָמַרְתִּי: 'כִּמְהָ גְדוּלִים דְּבַרֵּי חֲכָמִים! שְׂאוּמְרִין: אֵינן קוֹרִין בְּלִילֵי שֶׁבֶת לְאוֹר הַנֵּר'. רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר: הִטְהוּ וְדָאֵי, וְכָתַב עַל פְּנֵקְסוֹ: 'יִשְׁמַעְאֵל בֶּן אֱלִישֶׁע הִטְהֵה אֶת הַנֵּר בְּשֶׁבֶת, לְכַשִּׁיבָנָה בֵּית הַמְּקַדֵּשׁ יְבִיא חֲטָאת שְׁמִנָּה'.

ז. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר: בֹּא וְרֵאֵה עַד הֵיכָן פָּרְצָה טְהוּרָה, שֶׁלֹּא אָמְרוּ הָרֵאשׁוֹנִים: לֹא יֵאָכֵל טְהוּר עִם הַנְּדָה, שֶׁהָרֵאשׁוֹנִים לֹא הָיוּ אוֹכְלִין עִם הַנְּדוּת. אֲלֵא אָמְרוּ: לֹא יֵאָכֵל הַזֶּב עִם הַזֶּבֶה מִפְּנֵי הַרְגֵל עֲבָרָה, כִּיּוֹצֵא בּוֹ, בֵּית שְׂמַאי אוֹמְרִים: לֹא יֵאָכֵל זֶב פְּרוּשׁ עִם זֶב עִם הָאֶרֶץ, וּבֵית הַלֵּל מִתִּירִין.

ח. אֵלוּ מִן הַהִלְכוֹת שְׂאִמְרוּ בְּעֵלִית חֲנַנְיָה בֶּן חִזְקִיָּהוּ בֶּן גּוּרְיָוִן, כִּשְׁעָלוּ לְבַקְרוֹ, נִמְנָו וְרַבּוּ בֵּית שְׂמַאי עַל בֵּית הַלֵּל, וּשְׂמוּנָה עֲשָׂר דְּבָרִי גְזָרוּ בּוֹ בְּיוֹם, וְהָיָה אוֹתוֹ הַיּוֹם קֶשֶׁה לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל כִּיּוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ הַעֲגָל. רַבִּי אֱלֶעָזָר אוֹמֵר: בּוֹ בְּיוֹם גָּדְשׁוּ סָאָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בּוֹ בְּיוֹם מִחְקוֹ סָאָה. מְשַׁל דְּרַבִּי אֱלֶעָזָר, לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְקַפָּה מְלֵאָה קְשׁוּאִין וְדִלּוּעִין, אָדָם נוֹתֵן לְתוֹכָהּ חֲרָדֵל וְהִיא מְחֻזְקֵת. מְשַׁל דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְעַרְבָה מְלֵאָה דְּבַשׁ, נוֹתֵן לְתוֹכָהּ רְמוּנִים וְאֶגְזָזִים וְהִיא מְקִיאָה. בּוֹ בְּיוֹם אָמְרוּ: כָּל הַמְּטַלְטְלִין מְבִיאִין אֶת הַטְּמֵאָה בְּעֵבֵי הַמְּרָדֶע, וְנִמְנָו וְרַבּוּ בֵּית שְׂמַאי עַל בֵּית הַלֵּל. בּוֹ בְּיוֹם אָמְרוּ: הַשׁוֹכֵחַ כְּלִים תַּחַת הַצְּנוּר בְּעֶרְב שֶׁבֶת עִם חֲשֻׁכָה. וְנִמְנָו וְרַבּוּ בֵּית שְׂמַאי עַל בֵּית הַלֵּל.

ט. אָמְרוּ בֵּית שְׂמַאי לְבֵית הַלֵּל: אֵי אַתֶּם מוֹדִים שְׂאִין צוֹלִין בְּשׂוֹר, בְּצֵל וּבִיצָה בְּעֶרְב שֶׁבֶת עִם חֲשֻׁכָה, אֲלֵא כְּדֵי שִׁיעֲלוּ מִבְּעוֹד יוֹם? - אָף דִּיּוּ סַמְנִין וְכַרְשִׁינִין וְכִיּוֹצֵא בְּהֵן! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל: אֵי אַתֶּם מוֹדִים שְׂטוּעֵנִים קוֹרוֹת בֵּית הַבַּד, וְתוֹלִין עֲגוּלֵי הַגֵּת עֲרַב שֶׁבֶת עִם חֲשֻׁכָה? - אָף דִּיּוּ סַמְנִין

וכך שינין וכיוצא בהן! אלו עמדו בתשובתן ואלו עמדו בתשובתן, אלא שבית שמאי אומרים: "ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך" (שמות כ, ט) - שתהא כל מלאכתך גמורה מערב שבת. ובית הלל אומרים: "ששת ימים תעשה מלאכה" (שמות כג, יב) - אתה עושה כל ששה.

י. בית שמאי אומרים: אין מוכרים לנכרי, ולא טוענים עמו, ולא מגביהים עליו, אלא כדי שיגיע למקום קרוב, ובית הלל מתירין. איזהו מקום קרוב? עד שיגיע לבית הסמוך לחומה. רבי עקיבא אומר: כדי שיצא מן הפתח וקדש עליו היום. אמר רבי אליעזר ברבי צדוק: של בית רבן גמליאל היו מוליכין כלי לכן שלהן לכובס נכרי - שלשה ימים קדם לשבת, וצבועים בערב שבת. לפי דרכנו למדנו, שהלבנים קשים לכבסן יותר מן הצבועים.

יא. פותקין מים לגנה בערב שבת עם חשכה, והיא שותה והולכת כל השבת כלה. נותנין קילור לעין, ואיספולגית על גבי המכה בערב שבת עם חשכה, והן מתרפאין והולכין כל השבת כלה. נותנין גפרית תחת הכלים בערב שבת, והן מתגפרין והולכין כל השבת כלה. נותנין מגמר על גבי גחלים בערב שבת עם חשכה והן מתגמרין והולכין כל השבת כלה, אבל אין נותנים חטים לתוך רחים של מים - אלא בכדי שיטחנו מבעוד יום.





<p>19</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>ו</p> <p>6</p>	<p>6:47 _____ נץ החמה 9:13 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:02 _____ סו"ז תפלה - גר"א 5:48 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: בבא קמא יז • ירושלמי: ערלה ט • תוספתא: מעשר שניה נ"ך: יונה ב-ג • רמב"ם: אישות ה</p>
<p>20</p> <p>שני Monday</p>	<p>ז</p> <p>7</p>	<p>6:49 _____ נץ החמה 9:14 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:03 _____ סו"ז תפלה - גר"א 5:47 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: בבא קמא יח • ירושלמי: ערלה יז • תוספתא: חלה א נ"ך: יונה ד - מיכה א • רמב"ם: אישות ו</p>
<p>21</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>ח</p> <p>8</p>	<p>6:50 _____ נץ החמה 9:15 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:04 _____ סו"ז תפלה - גר"א 5:46 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: בבא קמא יט • ירושלמי: ערלה יא • תוספתא: חלה ב נ"ך: מיכה ב-ג • רמב"ם: אישות ז</p>
<p>22</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>ט</p> <p>9</p>	<p>6:51 _____ נץ החמה 9:16 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:04 _____ סו"ז תפלה - גר"א 5:46 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: בבא קמא כ • ירושלמי: ערלה יב • תוספתא: ערלה א נ"ך: מיכה ד-ה • רמב"ם: אישות ח</p>
<p>23</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>י</p> <p>10</p>	<p>6:52 _____ נץ החמה 9:16 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:05 _____ סו"ז תפלה - גר"א 5:45 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: בבא קמא כא • ירושלמי: ערלה יג • תוספתא: בכורים א נ"ך: נחום ו-ז • רמב"ם: אישות ט</p>
<p>24</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 4:14 הדלקת הנרות</p>	<p>יא</p> <p>11</p>	<p>6:53 _____ נץ החמה 9:17 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:05 _____ סו"ז תפלה - גר"א 5:45 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: בבא קמא כב • ירושלמי: ערלה יד • תוספתא: בכורים ב נ"ך: נחום א-ב • רמב"ם: אישות י</p>
<p>25</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 5:44 זמן מוצש"ק</p>	<p>יב</p> <p>12</p>	<p>6:54 _____ נץ החמה 9:18 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:06 _____ סו"ז תפלה - גר"א 5:44 _____ צה"כ לשיטת ר"ת בבלי: בבא קמא כג • ירושלמי: ערלה טו • תוספתא: שבת א נ"ך: נחום ג - חבוקן א • רמב"ם: אישות יא</p>

דוֹרְךָ שׁוֹחֲטִים רְשָׁעִים וְזֶאֱמַר גִּעְבֵּן צוּ עֶסֶן טְרִיפוֹת פֶּאֶר אִידוֹ, דוֹרְךָ דָּעַם וְזוֹעֵרֵט  
פֶּאֶרמְעָרֵט גְּזִילוֹת אוֹיֵף דְּעַר וְזוֹעֵלֵט.

(ספר המדות אות שוחט סימן ג')